

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה ה' (תשפ"א)

מאמרים נבחרים משכונת חמדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
מכתבם וכלשונם מותוך הספרים הקדושים

בהעלותך

זהר המבאָר
הפֿתַּח וְהַפְּכוּד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זי"ע א

מהדורת 'קדן טלפי ברכה'

ישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה
נהריה

מכון אור לישראל

ירושלים - נהריה

נפתלי... רמזן אמרי שפר - זו בקשת גנוסר

איבער
דינים

נפלאה ומוזהרת
היתה עבודתו בקודש
של השרף הרה"ק
רבי נפתלי צבי
מור ופשיין ז"ע,
כאשר כל מדרגותיו
הפלאיות היו מכוסים
וטמונים בדברי צחות,
בדחנות ושמחה,
ודווקא משם פעל כל
ענינו וחפצו בקודש
נהדר.

וכוח העידו ויצא
מפי קודש צדיק
עליון שגם בתורתו
הבחירה מוריש
ל'עוסקים בספריו
זאת הסגולה,
לזכות לכל הטוב
הרוחני והגשמי מתוך
שמירה וכיסוי מכל
האורבים והמעיקים.

ובאלו האסמים
- מהעיינין
בישין, ישרה
עליהם בכל מכל
כל - ברכות ה'.

יהוד פדורו בתחמת אלקות

לכסות מדרגותיו הנשגבות מהעיינין בישין
בדברי צחות, בדחנות ושמחה

"זרע קודש" המבואר

תענוג צרוף של הסידות מזוקקת

באר נרחב | ציונים והשוואות | אלפי מראי מקומות
פיסוק וניקוד | הקדמות מבלאית | פרקי תולדות ונבוא
סידרות במשה | מפתחות | עמוד מרחיב עץ

ארה"ב: 437-0054 (718)
אירופה: 44-20-8806-0176
להשיג בחנויות הספרים המוזכרות

אור האולה לישרי לב

מרכז הזמנות:
1800-22-55-66

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

בהעלותך

מתורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א
מה שְאָמַר אָבִי אֲדוֹנֵי זְקֵנֵי זְלֵה"ה עַל מֵאֲמַר
חז"ל (נדרים פא.) מִפְּנֵי מָה חָרְבָה יְרוּשָׁלַיִם עַל שֶׁלֹא בָּרְכוּ
בַתּוֹרָה תְּחִלָּה, וְאָמַר הוּא ז"ל הֵינּוּ שֶׁלֹא בָּרְכוּ בְּרֶפֶת
וְהָעָרַב נָא שֶׁהוּא בָּרְכָה רֵאשׁוֹנָה שֶׁמְבָרְכִין עַל הַתּוֹרָה
בְּבִקֵּר

(דגל מחנה אפרים בשלח)

אוצר פניני החסידות

- א. **אהל ישכר** | יש להאמין בצדיק כי השגותיו למעלה מהשגתנו
- א. **אמרי נעם** | הצדיק פועל שלא יחסרו ישראל דבר ויִצְטָרְכוּ לבוא אליו להתפלל שיתמלא חסרונו
- א. **בית עקב** | עבודת התפלה תלויה בעבודת כל היום, ועל כל פנים קדם התפלה, ידבק עצמו בצדיק הדור ובכחו יזכה להתפלל
- ב. **פתוחי חותם** | רמז שילמד אדם תורה לשם תקוה השכינה
- ג. **דברי יחזקאל** | מה משמיענו רש"י
- ג. **לקוטי הַלְבוֹת** | עקר ההתפארות הקב"ה בישראל הוא בראונו ועקשנותו לעשות רצונו
- ד. **רמזי אש** | על ידי ששב בתשובה בימי יקנותו זכה לחמימות והתלהבות
- ה. **לקוטי שיהות** | ענין 'פסח שני' בעבודת האדם
- ו. **שמע שלמה** | משה רבנו בעקנותו אמר שלא ידבר ה' עמו אלא בזכות ישראל
- ו. **אמרי קדש** | בראות משה רבנו צערם השליך מדת ענותנותו
- ו. **יטב פנים** | באור הפסוק בדרך רמז על ענין פטור התלמיד חכמים מתפלה
- ז. **קול יעקב** | בדרות האחרונים הקב"ה משפיל את יחידיו הדרות כדי לרומם את המון העם
- ז. **פתוחי חותם** | תפלה ותורה הנאמרים בפה המטנף בדבורים אסורים אינם פועלים כלום
- ח. **אור התורה** | הלמוד לעבודת הבורא מדברי הגמרא משכן אקרי מקדש ומקדש אקרי משכן
- ט. **פתוחי חותם** | הגוף רוצה להתדבק בגשמיות והנפשמה ברוחניות
- י. **שפע חיים** | כאשר הוציא נספל לאדם לא יועילו אותות ומופתים גלויים
- יא. **פאר ישראל** | השעם שהתרגמו על המן אף שהיה מזון רוחני
- יא. **אמונת ישראל** | באור בקשת משה רבנו על פי מעשה מהתגלות המגיד ממעורטש זיע"א אחר פטירתו לרבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א יא
- יב. **תורה אור** | באור המאמר 'האבות הן הן המרקבה' ההקדל בין משה רבנו לאבות
- יג. **ארץ צדק** | יהושע התלונן על כך שהם מתנבאים בעודם במחנה - כמשה רבנו ללא התבודדות
- יד. **פתוחי חותם** | מדיני ספר יהושע ישל פנם בנבואתם של אלדד ומייד
- יד. **אגרא דכלה** | טבע המצות להשפיע טובות וטבע העברות להשפיע רעות וכאשר שב בתשובה מאהבה רעות השפעת הרעות שנעשו בעברתו באים לשונאי ישראל
- טו. **תפארת שמואל** | למרות שצריך להיות שפל בכל זאת יש לידע שהשם יתברך מקבל תפלתו לרבים יחוח ולהתחזק בעבודה
- טז. **חיים וחסד** | 'בתלום אדבר בו' - בלילה בצאת הנשמה מהגוף מתבהרים המחיון
- טז. **אמרי פנים** | משה רבנו יכל לקחת עצמו והיה יכול לברא עולמות אך היה נאמן
- יז. **הקלת משה** | על ידי שהמשיח משה רבנו את השכינה לעולם הזה התמלא פחד וענוהו מעשה נשגב בהרבי רבי זושא מאניפולי זיע"א יז
- יז. **ערכי נחל** | באור נאה על כך שהשיבו משמים למשה דזקא בלשון קל וחמרו שם 'אל' הוא כנגד מדת קל וחמרו באור על דרך העבודה יז
- יח. **דברי יואל** | האדם מוצא בתורה הוראת על פי מעשיו
- יח. **בינת ישראל** | הדבוק באמת ביכלתו להשיב לאפיקורוס אף ללא למוד חכמות חיצוניות

אוצרות גאוני הדורות

- יט. **מעשי ה'** | אין הברות נכבים כשההדלקה היתה קרואי
- יט. **אברהם אנכי** | כפשוטו האדם שעתיד לבוא למקום עפר רמה ותולעה אינו בא לידי עברה
- יט. **עין הדעת טוב** | המתקת הדינים על ידי השלום והאחדות
- כ. **אמרי שפר** | סקר למנהג שאין אומרים תחנון שבעה ימים מפסח שני
- כ. **זרע ברך** | ההקדל וההפרש בין נקמת ה' בעולם הזה לבין נקמתו לעתיד לבוא
- כ. **תרומת זהב** | שלשה כהנים אין ספק בידם להקריב שלמים בשביל כלם
- כא. **ארחות חיים - דרך ישר** | השעם שלא תרגם אונקלוס תבת 'את' של החציר והבצלים והשוממים
- כא. **חוט של חסד** | נפיו שזכרם של דור המדבר מרב תענוגם באכילת המן
- כב. **וידבר משה** | הסתקלות ונקאה בתקלם של אחרים
- כב. **דעת סופר** | עון הכזי בפרהסיא בפתח אהלינם
- כב. **שינוי מצוה** | שלש סבות להשדו של יהושע בנבואת אלדד ומייד
- כג. **אשר לשלמה** | משה ויהושע נחלקו במחלקת השמש והינה
- כג. **טללי אורות** | אלו היו כל ישראל נביאים היה נכנס משה לארץ ישראל
- כד. **שנות חיים** | משה עשה את עצמו כמי שאינו שומע את דברי מרים
- כד. **ברוך מבנים** | עניות משה גדולה מענותנותם של אברהם ונדן
- כה. **דבר המלך** | משה היה גם שר וגם עבד
- כה. **ישועות יעקב** | טעם הבשר נפגם על ידי טעם הדבש
- כו. **עבודת הלוי** | טעם בשר ללא שביעה
- כו. **הדרך והעיון** | לא היו רשאים לטעם טעם בשר במו לפי שזאסר עליהם בשר תאווה במדבר
- כז. **מעשי צדיקים**
- ל. **ימא דהילולא**
- לז. **ספיר ויהלום** | הארה חסידית מן הפרשה
- מג. **זוהר הקדוש** | עם פירוש הכתר והכבוד

נושאים בפרשת בהעלתך

מעלת הצדיקים

אהל ישכר

רבי ישכר דב מוואלברגאו' זיע"א

יש להאמין בצדיק כי השגותיו למעלה מהשגותנו

לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא (יב ז). והרי כל אחד מישראל מאמין באמונה שלמה, אמנם מעלתו של משה היתה שאף שזכה לשיא בהשגותיו האמין בכל לב כי גדלות השם יתברך היא לאין חקר. לא כן עבדי משה – בכל עת הוסיף בקבלת על עבודת ה' עליו. בכל ביתי נאמן הוא – וכשזכה להתגלות מפלאה עד שהיה כבן בית בשמי מרומים, עם כל זאת האמין שעדין 'לא התחיל כלל להשיג מרוממותו נגד מה שהוא במציאות', וכך צריכים גם להאמין בצדיקים שגדלתם היא למעלה מהשגותנו.

והנה אותם אנשים שדומין פי יש להם השגה בצדיק ומפירין אותו לגמרי, יצמח מזה אשר האנשים ההם יהיו דוברים עתק על הצדיק שהוא ומקשים עליו, פי מזמותם יתרוצצו בקרבם אשר לפי סברתם וחסבונם כפי שמפירים אותו היטב איננו ראוי לכבוד זה, אכל האמת היא כל צדיק ואיש תמים וישר, אי אפשר כלל להשיג אותו, פי לעולם גדול הוא יותר ממה שמשגיגים ומשערין אותו:

אמרי נעים

רבי מאיר מדו' יקוב זיע"א

הצדיק פועל שלא יחסרו ישראל דבר ויצטרכו לבוא אליו להתפלל שיתמלא חסרונו

ולא יהיה בכני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקדש (ח ט).

ופרש רש"י ז"ל: שלא יצטרכו לגשת אל הקדש.

יש לומר בדרך הלצה, כאשר שמענו אשר איש אחד בא אל המגיד מקאזנין ז"ע, והאיש הנ"ל היה גביר מפרסם ובריא אולם ובניו פשתילי זיתים לא חסר מפל טוב, ושאל אותו המגיד ז"ל על טוב מעמדו, והשיב אשר אין דבר מחסור לו, ושאל אותו אם כן שאין אמה נצרך אלי מדוע באת אלי, והשיב לו הגביר אשר אמת הדבר שאין אני נצרך אל אדמו"ר, רק בשביל זה באתי אשר כבוד אדמו"ר יפעל בתפלתו אשר לעולם לא אהיה נצרך אל כבודו, עד כאן.

וזוהו ולא יהיה נגף בכני ישראל בגשת אל הקדש, הינו כאשר יבואו אל הצדיק, לא יהיה מחמת איזה נגף וחסרון, רק שלא יחסרו להם כל טוב, ואם תאמר ואם כן למה יבואו, לזה פרש רש"י ז"ל שלא יצטרכו לגשת אל הקדש, הינו בשביל זה גופא יבואו אשר הצדיק יפעל בתפלתו אשר לעולם לא יחסר דבר ולא יהיו נצרכים לבוא אל הקדש:

בית יעקב

רבי יעקב אב"ד אלכסנדר זיע"א

עבודת התפלה תלויה בעבודת כל היום, ועל כל פנים קדם התפלה ידבק עצמו בצדיק הדור ובכחו יזכה להתפלל

בפסוק ואתנה את הלויים נתנים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל כו' (ח ט). ופרש רש"י תמשה פעמים נאמרו בני ישראל במקרא זה להודיע חבתן שנקבל אנפרותיהן כו'.

נראה שהשם יתברך הראה לנו בתורה הקדושה גדל אהבתו לעמו ישראל

פרשת בהעלתך

ולא יהיה בכני ישראל נגף כגשת בני ישראל אל הקדש. ירצה פי דרוך אדם הנלכב כאשר התחיל להתפלל אז לבו חושק ומתאנה להתפלל בכונה ולהיות לבו בוער פאש לדבק עצמו בו תברך בתפלתו.

אמנם מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, ירצה לומר מי שטרח כל היום בעבודת השם יתברך ואז כאשר התפלל יכול לכוון בתפלתו ולכבו בוער פאש בכלות הנפש ממש, וכמו שגאמר 'לבי ובשרי ירגנו אל אל חי'. ובאם לאו אינו יכול לכוון בתפלתו כראוי ומי יאמר זכיתי לכבי ורחף אנכי מפשע. לכן עצה היעוצה לדבק עצמו בצדיק הדור קדם תפלתו שהוא בבחינת לב כל ישראל, וזה ולא יהיה בכני ישראל נגף כגשת בני ישראל אל הקדש כמובן:

פי הלויים אשר הם העובדי השם הדבקים בהשם יתברך הם אינם נפרדים משאר המון בני ישראל. ואף הם כמו הלב להגוף לרמ"ח אברים ושס"ה גידים אשר היא נקדה האמצעית בהגוף ומשפיע החיות לכל הגוף.

וזהו נתנים לאהרן ולכניו הם פהני ה' עובדים לשמו יתברך מתוך בני ישראל, מתוכיותם ומעצמותם ממש. לעבד את עבדת בני ישראל, עבודתם הם עבודת בני ישראל ממש ולהם יחשב כאלו בני ישראל בעצמם הם העובדים, פי המה באחדות גמור ממש ולגוף אחד יחשב כמו הלב עם הגוף, ויחשיב כאלו כל אחד מישראל עומד במשפן ה' לעבד עבודת ה', ולכפר על בני ישראל, פי הם עושים תשובה בעד כל ישראל כמו הלב שמתחרט על עונותיו וכמו שאמרו רחמנא לפא בעי ובזה נמחל כל אברי הגוף.

פרשת בהעלתך

וזהו שאמר בהעלתך את הנרות, הם פרושי התורה, דהינו פשתהיה לומדם לשמם, וכשתהיה לומדם לשמם יעלו למעלה, וזהו בהעלתך את הנרות, דהינו פשתלומדם לשמם הרי הם עולים למעלה. ובזה אתה מכניע סמאל וליילית.

וזהו הרמז בסופי תבות הנרות אל מויל פג"י המנונה יאירי, סופי תבות גימטריא 'ליילית', ה'נרות אל מויל פג"י המנונה ראשי תבות גימטריא 'סמאל'. ופרוש אל מויל פג"י המנונה יאירי שבעת הנרות, המנונה היא השכינה, יאירי שבעת הנרות הם שבעים פנים לתורה, כל אחת פלולה מעשור:

בהעלתך את הנרות (ח ב)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

רמז שילמד אדם תורה לשם תקון השכינה

בהעלתך את הנרות. בא לרמז על התורה, דצריך הלומד התורה יהיה לומדה לשמה, וכתב רבנו האר"י ז"ל (שער מאמרי דו"ל ב אבות פ"ו), דפרוש 'לשמה' הינו 'לשם ה"א', דעקר הלומד הוא לעשות תקון לשכינה שהיא ה"א.

ידוע דהתורה היא המכניעת סמאל וליילית, ד'תורה' היא גימטריא 'סמאל' ו'ליילית', כמו שכתב הרב חיד"א בכמה מקומות (פתח עינים ב"ב טז. דבש לפי רי"ש טז). והנה התורה נדרשת על שבעים פנים.

דברי יחזקאל

רבי יחזקאל משינאוהו זיע"א

מה משמיענו רש"י

בהעלתך את הנרת וגו'. פֶּרַשׁ רִשְׁי, על שם שהלהב עולה כתיב בהדלקתו לשון עליה, שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה. לכאורה מאי משמיענו רש"י בזה, הלא הוא כן מטבע אשר ברא הבורא יתברך שמו, שהלהב עולה למעלה והאבן יורד למטה.

תורה לשמה מאירה בעסק הגשמיות

יש לומר דהתורה הקדושה רומזת לנו דרך ישפן אור זו תורה, דהנה כתיב (יהושע א ח) 'לא ימוש ספר התורה הזו מפיך', והנה הרבה פעמים יש שההכרח מביא לבטל מלמוד התורה, ואמרו חז"ל גם כן (אבות פ"ב מ"ב) יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ וכיו, וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה, וגם מי שתורתו אומנתו יצטרף בהכרח לבטל קצת מלמודו באשר הוא אדם, שצריך לאכילה ושתיה ושנה וכדומה, והיאך אפשר לקיים 'לא ימוש' וגו'.

אלא העקר הוא, בעת שילמד התורה הקדושה ילמד לשמה ויקשר את עצמו בהתורה הקדושה, והאור התורה יאיר לו הדרך אחר זה אפלו בעת שבטל מן התורה לדברים ההכרחיים כנ"ל, ויקיים 'לא ימוש' וגו'.

המנוחה רומזת לתורה

והנה המנוחה רומזת גם כן לזה, כי המנוחה ותורה חד, כמאמרם חז"ל (מנחות פו:) שחן בצפון ומנוחה בדרום, ואמרו חז"ל (ב"ב כה:) הרוצה להחכים ידרים, הרי דהמנוחה מרמז לבחינת חכמה, כיון דהמנוחה בדרום, ודרום מרמז על חכמה. וכן כתוב (משלי ו כג) 'כי גר מצוה ותורה אור', המשיל המצוה לגר ותורה לאור.

יעסק בתורה לשמה ותאיר לו בעסק הגשמיות

וזה שפרש רש"י על שם שהלהב עולה, רצה לומר על שם שהלהב התורה צריך לעלות למעלה, שילמד בדחילו ורחימו, להיות פורחת לעלא. כתיב בהדלקתו לשון עליה, שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה, רצה לומר ללמדנו שצריך לקשר את עצמו כל כך בהתורה בעת הלמוד עד שתהא שלהבת התורה עולה מאליה, אפלו בעת שהיא בטל מהתורה או תאיר לו אור התורה לדבק בהבורא יתברך שמו, לקיים 'לא ימוש ספר התורה הזו מפיך':

וזה מעשה המנוחה מקשה זהב עד ירכה עד פרכה מקשה היא (ח ד)

לקוטי הלכות

רבי נתן מבסלוב זיע"א

עקר ההתפארות הקב"ה בישראל הוא כרצון ועקשנות לעשות רצונו

זה בחינת וזה מעשה המנוחה מקשה זהב עד ירכה עד פרכה מקשה היא, כי איתא בדברי רבנו זכרוננו לברכה שצריכין להיות עקשן גדול בעבודת ה'. ומי שהתחיל מעט בעבודת ה' יודע זאת, שאי אפשר להיות איש ישראל באמת כי אם על ידי עקשנות גדול, כי הרבה הרפתקאות ועליות וירידות צריכין לעבר על כל אמת ואמת בלי שעור. ואם לא יהיה עקשן גדול לבלי להניח על ידי זה מעט עבודתו שהתחיל, אי אפשר לו שישאר על עמדו וכיו.

תנו עו לאלקים על ישראל גאותו - גאותו של הבורא יתברך בישראל היא על העו והעקשנות

וזה עקר ההתפארות שה' יתברך מתפאר בישראל, כי ה' יתברך מתפאר מאד

פרשת בהעלתך

בזהר הקדוש פְּרֻשֵׁת נֵשָׂא בַּפְּסוּק וּמִכֵּן חֲמִשִּׁים שָׁנִים יָשׁוּב מִצְבֵּא הַעֲבֹדָה, שְׁחִמִּימוֹת וְהַתְּלַהֲבוֹת לַעֲבוֹד הַשֵּׁם יֵצֵא מִמֶּנּוּ, מִכָּל מְקוֹם אִם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה מִפְּגַם הַבְּרִית שֶׁפָּגַם בְּנִעְרוּתוֹ, עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה בְּזִקְנוּתוֹ הוּא חֵיל בְּלַע וְיִקְאָנוּ, וְהוּא עַל יְדֵי חֲמִימוֹת שְׁמוּצִיא מִהַעֲבֹרוֹת יֵשׁ לוֹ חֲמִימוֹת בְּזִקְנוּתוֹ לַעֲבוֹד הַשֵּׁם.

על ידי שהנערים מסובכים את הזקנים גורמים להם חמימות בעבודת הבורא

וְאִמְרָתִי, אִם בֶּן מִה יַעֲשֶׂה הָאִישׁ שְׁלֵא פָּגַם מִיָּמָיו, וְכִי חוֹטֵא נִשְׁכָּר. וְאִמְרָתִי עַל פִּי הַמְּדַרְשׁ פְּרֻשֵׁת כִּי תֵצֵא (דברים ובה ו א) נַעֲשִׂים דְּבָרֵי תוֹרָה חֵן לְרִשְׁיוֹתְךָ פִּיֶּצֵד בְּזִמְנֵן שֶׁהָאָדָם מְזַקֵּן הַכֹּל בָּאִים וּמִסְבָּכִים אוֹתוֹ וְשׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ דְּבָרֵי תוֹרָה, נַעֲשִׂים חֵן לְרִשְׁיוֹתְךָ.

וּפְרֻשֵׁתִי, עַל פִּי מִה שֶׁשְׁמַעְתִּי בְּשֵׁם הַקְּדוֹשִׁים, שְׁמַצּוֹת הַכְּנֶסֶת אוֹרְחִים גּוֹרֵם שְׁמִדְרִיגָה שֶׁיֵּשׁ הָאוֹרֵחַ נִפְתָּן לְכַעַל הַבֵּית, וְהַבֵּיאוֹ רְאִיָּה מִהַפְּסוּק שֶׁמִּצִּינוּ בְּאִבְרָהִם אָבִינוּ וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם (בראשית יח ט), שֶׁהַמְּלֹאכִים לֹשׁ לָהֶם מְדַרְגָּה שֶׁהֵם עוֹמְדִים, כְּמוֹ שֶׁמִּצִּינוּ בְּקָרָא (זכריה ג ז) וְנִתְתִּי לָךְ מִהַלְכִים בֵּין הָעַמִּידִים הָאֵלֶּה, וּמִשׁוּם שֶׁהִיא מְשַׁפִּיעַ לְהַמְּלֹאכִים נַעֲשֶׂה עוֹמֵד עֲלֵיהֶם בְּשִׁבְלֵם.

כֵּן הֵכָא נִמְי שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה דְּבָר בְּחִמִּימוֹת יֵשׁ לוֹ חֵן, וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁמְסַבְּבִין אוֹתוֹ וְשׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ דְּבָרֵי תוֹרָה, נַעֲשִׂים חֵן לְרִשְׁיוֹתְךָ מִה שֶׁלָּעַת זִקְנוּתוֹ מִחֲזִיר הַתְּלַהֲבוֹת וְנוֹטֵל הַתְּלַהֲבוֹת מִתְּלִמְדָיו שֶׁהֵם נִעְרִים:

וְיִאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הַהֵמָּה אֵלָיו אַנְחֵנו טְמֵאִים לְנַפְשׁ אָדָם לְמָה נִגְרַע לְכַלְתִּי הַקָּרִיב אֵת קָרְבֵּן הַ

בְּהַעֲזוֹת וְהַעֲקָשְׁנוֹת שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, שֶׁמִּפְּלִיָּן אוֹתוֹ בְּכָל פְּעַם וְהוּא מִתְחַזֵּק בְּכָל עַת וְהוּא עֲקָשָׁן גְּדוֹל וְאִינוּ מַנִּיחַ לְהַפִּיל עֲצָמוֹ בְּשׁוּם אִפְּן.

זֶה עֵקֶר הַתְּפָאָרוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, בְּבַחֲנֵת אֲנֵנו עַד לְאַלְקִים עַל יִשְׂרָאֵל גְּאֻתוֹ (תהלים סח לה), 'עוֹ' זֶה בַּחֲנֵת עֲזוֹת וְעֲקָשְׁנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם עֲזִים וְחֲזִקִים בְּעַבְדוֹתָן שֶׁעַל יְדֵי זֶה עֵקֶר קָבַלְתָּ הַתּוֹרָה שֶׁהוּא כָּלֵל הַהַתְּפָאָרוֹת, כְּמוֹ שֶׁאִמְרוּ רַבִּי ל' (ביצה כה:) מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי שֶׁהֵן עֲזִין. עַל יְדֵי זֶה עַל יִשְׂרָאֵל גְּאֻתוֹ. דְּהִינוּ גְּאוֹת וְהַתְּפָאָרוֹת, כִּי זֶה עֵקֶר הַתְּפָאָרוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ. וְכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים פט יח) 'כִּי תִפְאָרְתָּ עֲצָמוֹ אֲתֵה', כִּי עֵקֶר הַהַתְּפָאָרוֹת הוּא הַעֲזוֹת וְהַעֲקָשְׁנוֹת וְכוּ'.

זֶה בַּחֲנֵת זֶה מַעֲשֶׂה הַמְּנַרְה מִקִּשָּׁה זֶהב, 'מַעֲשֶׂה הַמְּנַרְה' זֶה בַּחֲנֵת כָּלֵל הַהַתְּפָאָרוֹת שֶׁה' יִתְבַּרְךָ מִתְּפָאָר בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁמִּשְׁשׁ עֵקֶר הָאוֹר כְּנִל' וְעַל כֵּן בְּגֵרוֹת הַמְּנוֹרָה הִיָּה עֲדוֹת שֶׁה' יִתְבַּרְךָ אוֹהֵב עֲמוֹ יִשְׂרָאֵל וּמִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁאִמְרוּ רַבִּי ל' (מנחות פו:) עַל גֵּר הַמַּעֲרָבִי שֶׁהוּא עֲדוֹת לְכָל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁהַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁזֶה בַּחֲנֵת הַתְּפָאָרוֹת שֶׁמִּחַמַּת הַתְּפָאָרוֹתוֹ וְאֵהָבְתוֹ בְּנוֹ הוּא מִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹכָנוּ (ברכת המזון ה"ד אות יב):

וּמִכֵּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה יָשׁוּב מִצְבֵּא הַעֲבֹדָה וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד (ח כה)

רְמִזֵי אֵשׁ

בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק מֵאִיר מְגוּר זִיע"א

עַל יְדֵי שֶׁשָׁב בַּתְּשׁוּבָה בִּימֵי זִקְנוּתוֹ וְזָכָה לְחִמִּימוֹת וְהַתְּלַהֲבוֹת

שְׁמַעְתִּי מְמוֹרֵי אֲדָמוֹר מְגוּר זְצַלל"ה (פעל הַחֲדוּשִׁי הַר"ם זִיע"א) שָׁאָף עַל פִּי שְׁנֵאמַר

במערו בתוך בני ישראל (ט ו)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

ענין 'פסח שני' בעבודת האדם

באר הצמח צדק: ענינו של פסח שני בעבודת האדם הוא – העליה מהדרגת הראשונה דיציאת מצרים (פסח ראשון שבחדש ניסן, החדש הראשון) לדרגת השנייה (שבחדש איר, החדש השני), דהינו העבודה ד'ועשה טוב' הבאה לאחרי הקדמת 'סור מרע'.

כלומר: יציאת מצרים היא תחלת העבודה, 'סור מרע' – היציאה ממצרים; וכמבאר בתניא שביציאת מצרים נאמר 'כי ברח העם', 'מפני שהרע שבנפשות ישראל עדין היה בתקפו כו', ועקר עבודתם היתה באפן ד'סור מרע' (הבריחה משמאת מצרים); ולאחר הקדמת עבודת 'סור מרע' נתעלו ולמרגה השנייה – 'ועשה טוב'.

ובעבודה רוחנית בנפש האדם – יציאת מצרים (פסח ראשון) היא העבודה ד'אתפניא', כפית הרע שבנפשו; ומעבודה זו מגיע ועולה לדרגת שנייה – העבודה ד'אתהפכא', הפיכת הרע לטוב, 'בכל לבבך – בשני יצריך'.

ומעלה זו הפסח שני מתאימה עם כללות החדוש שבבעבודת חדש איר, חדש השני (לגבי חדש ניסן, חדש הראשון) – ספירת העמר (דעקר ספירת העמר הוא כל חדש איר) – דהעבודה דספירת העמר היא ברור המדות והפיכתן לקדושה. (עכ"ד הצ"צ).

יצריך עיון בבאורו של הצמח צדק, שלכאורה באור זה – שפסח שני הוא דרגת שנייה ונעלית בעבודה (עשה טוב, אתהפכא) הבאה לאחרי הקדמת העבודה דפסח ראשון

(סור מרע, אתפניא) – הוא הפך המפרש בפשוטו של מקרא (והלכה), שכל ענינו של פסח שני אינו אלא באיש שלא הביא פסח ראשון (ומי שהקריב קרבנו בפסח ראשון, הרי לא זו בלבד שאין עליו חייב להקריב פסח שני, אלא שאסור לו להקריב פסח שני)

ולפי באור הצמח צדק הרי זה להפך – פי נוסף על זה שלאחרי העבודה דפסח ראשון שיקת וגם נדרשת העבודה דפסח שני, הרי עוד זאת, שאי אפשר להגיע להעבודה דפסח שני פי אם דוקא על ידי הקדמת העבודה דפסח ראשון!?

ויש לומר הבאור בזה – ובהקדם: האמור לעיל, שכל הענין דפסח שני הוא דוקא כשלא קדם לו פסח ראשון, הרי זה רק בנוגע לקרבן פסח, שאם לא הקריב בראשון מקריב בשני, ואם הקריב בראשון אסור לו להקריב בשני; אבל מוכן שאין זה בנוגע לשאר הענינים והמצוות של חג הפסח, כמו אסורי חמץ ואכילת מצה – שגם מי שאינו מקריב קרבן פסח בי"ד בניסן (על פי תורה, להיותו 'טמא' או 'בדרך רחקה') מחיב באסורי חמץ ולאכל מצה כו'.

ועל פי זה מוכנים דברי הצמח צדק שפסח שני שיך לדרגת השנייה בעבודה, הבאה לאחרי הדרגת הראשונה דפסח ראשון, הינו, שפדי לבוא לפסח שני בהכרח שיהיה תחלה פסח ראשון (אף שפסח שני הוא רק למי שלא הקריב פסח ראשון):

העבודה הרוחנית דחג הפסח – 'סור מרע', כפית הרע – קשורה בקיום (שאור) עניני ומצות החג (אסורי חמץ, וחיוב אכילת מצה – 'לחם עני'); וכיון שגם מי שלא הקריב פסח ראשון בזמנו הרי הוא עובד עבודתו

פרשת בהעלתך

הרואה איתתא בנהרא ואמר לאו אורח ארעא
לאסתכילי בה ואצולה (חג הסוכות):

יִיטב פְּנִים

רבי יקותיאל יהודה מסיגעט זיע"א

באור הפסוק בדרך רמו על עגנו פטור התלמיד
חכמים מתפלה

גמרא פֶּרֶק קַמָּא דְשִׁבְתָּ (י.) רַבָּא חֲזִי לְרַב
הַמְנוּנָא דְקָא מֵאָרִיף בְּצִלוֹתָא, אָמַר
מִנִּיחִין חֲזִי עוֹלָם וְעוֹסְקִים בְּחַיֵּי שְׁעָה, וְהוּא
סָבַר זְמַן תְּפִלָּה לְחוּד זְמַן תוֹרָה לְחוּד. לְהִבִּין
בְּמָה פְּלִיגוּ וּמָה בִּינֵייהוּ.

נראה על פי דאיתא הָתָם בְּמִשְׁנָה (ט:) לֹא
לִשְׁב אָדָם וְכוּ', וְאִם הִתְחִילוּ אֵין
מִפְסִיקִין, מִפְסִיקִין לְקִרְיַת שְׁמַע וְאֵין מִפְסִיקִין
לְתַפְלָה. וְשֵׁם דָּף י"א, הָא תוּ לְמָה לִי, וּמְשַׁנֵּי
סִיפָא אֶתְאֵן לְדַבְרֵי תוֹרָה, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לֹא
שָׁנוּ אֲלָא כְּגוֹן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי וְחִבְרִי
שֶׁתוֹרָתָן אֲמַנְתוּ, אָבַל כְּגוֹן אֲנוּ מִפְסִיקִין לְקִרְיַת
שְׁמַע וְלְתַפְלָה.

ושמעתי פְּרוּשׁ הַדְּבָר מִפִּי מַחְתְּנֵי הָרַב הַקְדוּשׁ
מוֹרְנוּ הָרַב יִצְחָק אֵיִזֶק זִלְלָה"ה
מִזִּידֻטְשׁוּב עַל הַרְף דְּאִיתָא בְּמִדְרַשׁ בְּרַאשִׁית
רַבָּה (א א) וְאָהֲרָה אֲצִלוּ אֲמוֹן (משלי ח ל), אַל
תִּקְרִי אֲמוֹן אֲלָא אֲמוֹן, אָמַר תוֹרָה אֲנִי הֵייתִי
כְּלִי אֲמַנְתוּ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא וְכוּ'. כְּמוֹ
כֵּן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי וְחִבְרִי הִתוֹרָה אֲמַנְתוּ,
שְׁעַל יְדֵי יְחוּדִים וְצְרוּפֵי שְׁמוֹת שְׁבִתוֹרָה הֵם
פוֹעֲלֵי יְשׁוּעוֹת בְּקִרְבַּ הָאָרֶץ, וְאֵינִם צְרִיכִים
לְתַפְלָה.

וכזה פֶּרֶשׁ עַל דְּרָף צַח מָה שְׁאָמַר מִשֶּׁה
לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל 'עֲמָדוּ וְאֲשַׁמְעֵה', שֶׁכָּבַר
אָמְרוּ חַז"ל (ברכות ו:) אֵין עֲמִידָה אֲלָא תַפְלָה,
וְהֵינּוּ אֲתָם 'עֲמָדוּ' כְּלוֹמַר הִתְפַּלְלוּ, וְאֵין

ב(שאר) עֲנִינֵי הַפֶּסַח, נִמְצָא, שֶׁפֶסַח שְׁנֵי הוּא
אֲצִלוּ הַדְרָגָא הַשְּׁנֵינָה, הַבָּאָה לְאַחֲרֵי הַעֲבוּדָה
דְּחַג הַפֶּסַח (הָרֵאוּן), וּכְבֹאוֹר הַצְּמַח צֶדֶק
שֶׁפֶסַח שְׁנֵי מְגִיעַ וְעוֹלָה לְמַדְרָגָה הַשְּׁנֵינָה
בְּעֲבוּדָה, עֲשֵׂה טוֹב, אֲתַהֲפֹכָא (ח"ג ע' 56):

עמדו ואשמעה (ט ח)

שמע שלמה

רבי שלמה מקארלין זיע"א

משה רבנו בענותנותו אמר שלא ידבר ה' עמו
אלא בזכות ישראל

עמדו ואשמעה מָה יִצְוָה ה' לָכֶם. שְׂאֵל רַבְנוּ
מִדּוּעַ אָמַר מֹשֶׁה רַבְנוּ בְּוִדְאוֹת כְּזוֹ
שֶׁה' יְדַבֵּר אֵלָיו, וְהָאִם זוּהִי מִדַּת עֲנָוָה שְׁמִשָּׁה
רַבְנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם הִיָּה כֹּל כֵּךְ מִיָּחַד בְּה. וְתַרְץ
שֶׁכֵּן הֵייתָה כּוֹנֵת מִשָּׁה רַבְנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם,
'עֲמָדוּ' וּבְזִכּוֹתְכֶם 'אֲשַׁמְעֵה מָה יִצְוָה ה'', כִּי
אִם תִּלְכוּ מִפֶּה וְאֲשָׂאֵר אֲנִי לְבַדִּי מִי יוֹדֵעַ אִם
אֲזָכָה שְׁתִּשָּׂם יְתַבְרַף יְדַבֵּר אֵלָי:

אמרי קדש

רבי יצחק מאמשינוב זיע"א

בראות משה רבנו צערם השליך מדת ענותנותו

אמר אָבִי אֲדוּנִי יִקְרָא (כבוד קדש אדמו"ר מת"ם)
זְכוּקִילְלָה"ה עַל הַפֶּסַח עֲמָדוּ וְאֲשַׁמְעֵה
מָה יִצְוָה ה' לָכֶם, וּפְרַשׁ רַש"י כְּתַלְמִיד הַמְכַּטַּח
לְשִׁמְעַ מִפִּי רַבּוֹ, אֲשֶׁרִי יְלוּד אִשָּׁה שֶׁכֵּךְ מְכַטַּח
וְכוּ', וְצְרִיף בְּאוֹר דְּמִשָּׁה שֶׁהִיָּה עָנוּ מֵאֵד מִכֹּל
הָאָדָם הַאִיף יֵאמַר כְּזֶה.

והבאור הוּא, דְּכֹאֲשֶׁר רָאָה הַצֶּעַר הָאֲמַתִּי
שֶׁהִיָּה לָהֶם בְּאֲמָרָם לְמָה נִגְרַע,
הַשְּׁלִיף כֹּל עֲנִינָיו לְחֻצַּד כְּדֵי לְעוֹרָם, וּכְמוֹ
שֶׁאִיתָא בְּגִמְרָא (סוטה כא:) הֵיכִי דְמֵי חֲסִיד שׁוֹטָה

חַכְמִים, וְאָמְרוּ (שבת קלח:) עֲתִידָה תּוֹרָה שֶׁתִּשְׁתַּפֵּחַ, וְהֵלַל בְּשִׁבְלֵי זֶה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִקִּטִּין לְגְדוּלֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁבְדוֹר הַגָּאֻלָּה בְּכַדֵּי שִׁיּוּכְלוּ לְהַעֲלוֹת אֶף הַמוֹנֵי עִם.

וּכְמוֹ שֶׁפָּרְשָׁנוּ בְּמִקּוֹם אַחֵר מֵה שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמו ח) 'הַמְּכַסֶּה שְׁמַיִם' הֵן הַתְּלַמִּידֵי חַכְמִים 'בְּעֵבִים', וְעַל יְדֵי זֶה 'מְכִין לְאָרֶץ' הֵן עֲמֵי הָאָרֶץ 'מָטַר' הַשֶּׁפֶע. וְעַל כֵּן גְּדוּלֵי הַדּוֹר וַיְחִידֵי סִגְלָה שֶׁבְדוֹרוֹתֵינוּ מִצְעָרִים מִצְרָף גְּדוּלֵי הַקְּדוּמוֹנִים בְּעֵנָן הַתּוֹרָה וְהַמְדַבְּרִיגוֹת, וְאֵף שָׂאִין לָךְ דוֹר שָׂאִין בּוֹ כְּפֶאֱרָהּ וּכְמֹשֶׁה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַ"ל (בראשית רבה נו ז), אֵף הוּא יִתְבָּרַךְ שְׂמוֹ מִשְׁפִּילִם עֲבוּר לְהַעֲלוֹת לְהַמוֹנֵי עִם.

וְהִנֵּה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת מִשְׁפָּן כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר 'וְשִׁכְתֵּי בְּתוֹכָם', וְעַקֵּר הַמִּשְׁפָּן הֵן הַתְּלַמִּידֵי חַכְמִים כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ז ד) 'הֵיכַל ה' הִמָּה'. וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר וְכִיּוֹם הַקִּיּוֹם אֶת הַמִּשְׁכָּן, כְּשִׁיִּיגִיעַ יוֹם שִׁיָּקִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַמִּשְׁפָּן. אִז כֶּסֶה הַעֲנַן אֶת הַמִּשְׁכָּן, עֲנַן לְשׁוֹן חֲשִׁכוֹת וְשִׁפְלוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה ג מד) 'סִכּוֹת בְּעֵנַן לָךְ'.

וְהַטַּעַם, לֵאמֹר הַעֲדוֹת, 'לֵאמֹר' לְשׁוֹן אֹר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַש"י בְּמִסְכַּת שֶׁבַת פָּרָק רַבִּי עֲקִיבָא (פח.), 'וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת הָאֱהָלִי לְשׁוֹן אֹר כְּמוֹ בְּהֵלוֹ גְּרוֹ עֲלֵי רֵאשִׁי', הַעֲדוֹת' הֵן הַמּוֹן עִם וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים עח ה) 'וַיִּקַּם עֲדוֹת בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׁם בְּיִשְׂרָאֵל'.

וְהַעֲנָן שֶׁהַתּוֹרָה נִקְרָאת עֲדוֹת וְנִקְרָאת תּוֹרָה, נִקְרָאת עֲדוֹת לְהַמּוֹן עִם שָׂאִין מְבִינִים וְרוֹאִים בְּשִׁכְלָם אֲמַתַּת הַדְּבָר וְהַדְּבָר הַמְצִיחַ הוּא לָהֶם רַק עֲדוֹת כְּמוֹ אֲדָם שֶׁאֵינוֹ רוֹאֵה הַדְּבָר וְצָרִיף לְעֲדוֹת כְּמוֹ שֶׁבַת שֶׁהוּא עֲדוֹת לְבִרְיַת שִׁשָּׁה, וְכֵן תְּפִלִּין וְקִרְיַת שְׁמַע, מֵה שָׂאִין כֵּן שְׁלוּמֵי אֲמוּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַמְצִיחַ וְקִנְשָׁתָהּ וְזִכּוֹת נִפְשָׁם הֵם רוֹאִין אֲמַתַּת הַדְּבָר.

'אֲשַׁמְעָה' כְּלוֹמַר אֶקְרָא שְׁמַע וּפְטוֹר מִתְּפִלָּה, עַד כֵּן דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים.

וּכְזֹה אֹמֵר אֲנִי, שְׁזֵה שֶׁאֲמַר רַבָּא מִנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם וְעוֹסְקִין בְּחַיֵּי שְׁעָה, כִּי מִי שֶׁתּוֹרָתוֹ אֲמַנְתוֹ יְכוּל לְפַעַל לְהַמְשִׁיף גַּם חַיֵּי שְׁעָה עַל יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה, וְאִין צָרִיף לְהַאֲרִיף בַּתְּפִלָּה, אֲכַל רַב הַמּוֹנָא מִכַּח עֲנוּתוֹתָו לֹא הָיָה מִחֲזִיק עֲצוּמוֹ בְּבַחֲיָה זֹו שִׁיְהִיָּה תּוֹרָתוֹ אֲמַנְתוֹ לְפַעַל עַל יְדוֹ גַּם חַיֵּי שְׁעָה, לְכֵן הָיָה מִאֲרִיף בַּתְּפִלָּה, וְאֲמַר זְמַן תְּפִלָּה לְחוּד וְכוּ':

וְכִיּוֹם הַקִּיּוֹם אֶת הַמִּשְׁכָּן כֶּסֶה הַעֲנַן אֶת הַמִּשְׁכָּן לֵאמֹר הַעֲדָת וּבְעֵרֵב יְהִיָּה עַל הַמִּשְׁכָּן כְּמֹרָאָה אֵשׁ עַד בִּקְר (ט טו)

קוֹל יַעֲקֹב

רַבִּי יַעֲקֹב צְבִי יֵאלֶעָס זִיעִ"א

בְּדוֹרוֹת הַחֲרוּגִים הַקִּב"ה מִשְׁפִּיל אֶת יְחִידֵי הַדּוֹרוֹת כְּדִי לְרוֹמֵם אֶת הַמּוֹן הַעֵם

הַעֲנָן עַל פִּי מֵה שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ח טו) 'לַעֲת מִרְפָּא וְהִנֵּה בְּעַתָּה', וְאָמְרוּ רַ"ל (סנהדרין ז"ח.) אִם רְאִיתָ דוֹר שֶׁצָּרִית רְבוֹת בָּאוֹת עֲלָיו כְּנִקְרַח חֲכָה לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִם יְבוֹא כְּנִקְרַח כו'. וְהַטַּעַם, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרוּךְ הוּא חֲפִץ חֶסֶד הוּא וְרוֹצֵה לְבַל יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדַּח, עַל כֵּן הוּא מִשְׁפִּיל לְיִשְׂרָאֵל בְּתַכְלִית הַשִּׁפְלוּת קִדְם הַגָּאֻלָּה בְּכַדֵּי שִׁיּוּכְלוּ לְעֲלוֹת כָּל הַנְּצוּצִין, שֶׁזֵּהוּ עַקֵּר הַגְּלוּת לְלַקֵּט וּלְבָרֵר נְצוּצִין.

וּכְשֶׁשְׁלוּמֵי אֲמוּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּיקֵר הַמְּעַלָּה, אֵינֶם יְכוּלִים לְהַתְּעַרֵב עִם הַמוֹנֵי עִם לְהַעֲלוֹתוֹ, עַל כֵּן אֵף לְגְדוּלֵי יִשְׂרָאֵל וַיְחִידֵי סִגְלָה הוּא מִשְׁפִּיל קִדְם הַגָּאֻלָּה, וּכְמוֹ שֶׁאִתָּא (סוטה מט.) וְשִׁרֵי סְפָרְיָא לְהִיּוֹת כְּעֻמָּא דְאַרְעָא, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ (כתובות קיב:) קַטְגוּרְיָא בַּתְּלַמִּידֵי

פרשת בהעלתך

השפתים צריכים להיות סגורים מלעסק בהבלי העולם

וזהו פגנת הפסוקים: **עשה לך שתי חצוצרות כסף, בחצוצרת גימטריא שפתי, לרמוז שעל השפתים הוא רומז. והתורה מזוהרת עשה לך שתי חצוצרות כסף, דהינו שתי השפתים עשה אותן מזקקות כסף, כמו שגאמר (תהלים יב ט) 'אמרות ה' אמרות טהרות כסף צרוף בצליל לארץ מזקק שבעתים'.**

והתורה מזוהרת האדם, אותם שתי השפתים צריך שיהיו מזקקים כסף, שלא יתעסק בהם בדברים בטלים וכיוצא, רק ביראת ה' כל היום. וזהו מקשה תעשה אתם, דהינו, עשה אותם כאלו הם מחברים לענין לעסק בהבלי העולם ודברים בטלים:

ונסעו הקהתים נשאי המקדש והקימו את המשכן עד כאן (י כא)

אור התורה

רבי שלום תאומים זיע"א

הלמוד לעבודת הכורא מדברי הגמרא משכן אקרי מקדש ומקדש אקרי משכן

בגמרא (עירובין ב.) אמרו אשכחן משכ"ן דאקרי מקד"ש ומקד"ש דאקרי משכ"ן. הגמרא מתרץ שלא תקשה בכאן שבתחלה אמר 'נשאי המקדש' ואחר כך אמר 'והקימו את המשכ"ן', לזה בא הגמרא לתרץ אשכחן משכ"ן דאקרי מקדש ומקדש דאקרי משכ"ן, כי במלאכת המשכ"ן פעמים קורא אותו מקדש כמו ועשו לי מקד"ש ושכנתי בתוכם (שמות כה ח) ופעמים קורא אותו משכ"ן כמו וביום הקים את המשכ"ן (ט כ), לזה כתוב כאן גם כן שתייהם נושאי המקדש וגם והקימו את המשכ"ן כי הכל אחד משכ"ן ומקדש, וק"ל.

וזהו שגאמר 'ויקם עדות יעקב' בכחינת יעקב הוא בכחינת עדות, 'ותורה' לשון הוראה שמונה אותו בעין השכל אמתת הדבר ואין צריך לעדות דלא תהא שמיצה גדולה מאיזה ובחינת תורה 'שם בישראל'.

מכאן דבחינת עדות הן המוני עם, וזהו שאמר לאהל העדות, להאיר לאלו שהתורה אצלם בחינת עדות, ועל ידי שהוא יתברך שמו משפיל קצת ליחידי סגלה יכולים להאיר וילמד גם להמוני עם בחינת עדות:

עשה לך שתי חצוצרות כסף מקשה תעשה אתם וגו' (י ב)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

תפלה ותורה הנאמרים כפה המטנף בדבורים אסורים אינם פועלים כלום

אפשר לרמוז אלה הפסוקים על שפתי אדם, שצריך לזהר לשמרם כראוי שמירה מעלה, ויסתפלג ויבין שכל עבודת ה' בהם תלויה, ועקר עמוד העולם שהיא התפלה בשפתים תלויה, ועקר התורה בהם תלויה, וכיון שעקר העבודה בהם תלויה, צריך שיהיו שמורים מכל דבר המטנף אותם, שאם יהיו מטנפים, לא שייך שעל ידיהם תעשה שום פעולה, לא בשעת התפלה ולא זולתה.

והנה בתפלה על ידי דבורנו אנו מעלים העולמות העליונים, ובפרט על ידי קדיש שאנו אומרים ב'הודו' אנו מעלים עולם העשיה לעולם הציורה, ועל ידי קדיש 'ישתבח' אנו מעלים עולם הציורה לעולם הבריאה, אנו מעלים עולם הבריאה לעולם האצילות אין אנו אומרים קדיש, דבשעת העמידה עולם הבריאה ועולם האצילות חד הוא.

לעינים. והנה כי תלך עמנו והנה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו והטובנו לך. ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים וארון ברית ה' נסע לפניכם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה. וענו ה' עליהם יומם בנסעם מן המחנה (י כט-לד)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

הגוף רוצה להתדבק בגשמיות והנשמה ברוחניות

אפשר לרמוז אלה הפסוקים על ענין הגוף והנשמה, דידוע פיון שהגוף מחמך קרץ, לפיכך תארתו וחסקו להתדבק בהכלי העולם הזה ובתאוותיו, והנשמה פיון שהיא חלק אלוה ממעל, רצונה וקפצה פי אם בתורה ובמצעים טובים, פי זהו עקר ביאתה. והנשמה מורה לגוף שירדף אחר עצתה, ומודעת לו פיון שסוף אדם לקבר וקמיו כצל עובר, אין לו לרדף אחר חיי שעה ולהניח חיי עולם. וידוע שהנשמה פעולותיה תלוים בגוף, שאם אין הגוף עוסק בתורה ובמצעים טובים, נשמה מנין לה.

הנשמה מבקשת מהגוף שישמע לדבריה ובכך ייטב גם לו

וזהו פונת הפסוקים: ויאמר משה הוא הנשמה, לחכב הוא הגוף שמחבב תורה ומצעים טובים, בן רעואל קרי בה רע אל, דהגוף המחבב תורה ומצעים טובים נקרא רע לאל. המדיני, שעושה דין לעצמו. חתן משה, דהגוף הוא חתן הנשמה.

נסעים אנחנו, כלומר העולם הזה שאנחנו בו, אין לנו שום זמן מגבל בו שנוכל לומר עדין הימים ארפים ונחזור בתשובה, רק כל היום שמא הוא זמן מיתתנו, וזהו שאמר נסעים אנחנו מהעולם הזה היום או למחר, אל המקום הוא עולם הבא אשר אמר ה' אתו אתו לכם.

ושמעתי ממורי על זה שהקשה מה יוצא לנו מזה לעבודת הבורא אם משפן נקרא מקדש או מקדש נקרא משפן, ואמר שדבר זה מרמז על היראה שבאדם, כשהוא בביתו אז היראה שבו נקרא בשם מקדש קבוע, מה שאין בן כשהוא בדרך היראה שבו נקרא בשם משפן – אהל ארעי ויסעו ויחגו, שאינו יכול ללמד ולהתפלל.

ולפעמים כאשר אדם יודע שנסיעתו בדרך הוא גם בן עבודת הבורא פי הוא המכין מצדדי גבר, וכשנוסע לאיזה תקון באכילה ובשתיה ובתפלה ובשנה ובאיזה דברי תורה, הכל הוא רצון הבורא ברודף הוא והוא עושה רצונו, ואחר פונת הלב הן הדברים, ואם בן באדם כזה אפלו בנסיעתו בדרך היראת שמים אצלו בקביעות פי יודע שהנסיעה מצעה ה' המה, וזה אשפחן משפן – שהוא הנסיעה – אקרי מקדש קבוע.

וכן להפך באדם שהוא שוטה בביתו ודומה לו שהוא עובד ה' על דרך השלמות גדול ומצפה לגלוי אליהו בכל עת ורואה בכל הפתחים אם בא דרך שם, והולך אל חר התנור שהוא הקוימיין לידע אם נכנס דרך שם, זהו שוטה אפלו בביתו ובהיכלו ואין לו יראת שמים אפלו כמלא נימא, פי היראה הוא השפל בעיניו ויודע שעדין לא התחיל בשום עבודה כלל ודי שהוא חי בחסדי ה' להשפיל והנבזה, וזה ואשפחן מקדש דאקרי משפן, והבן. כן שמעתי ממורי ז"ל בבאור פונתו הקדושה:

ויאמר משה לחכב בן רעואל המדיני חתן משה נסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה' אתו אתו לכם לכה אתנו והטובנו לך כי ה' דבר טוב על ישראל. ויאמר אליו לא אלך כי אם אל ארצי ואל מולדתי אלך. ויאמר אל נא תעוב אתנו כי על כן ידעת חנתנו במדבר והיית לנו

פרשת בהעלתך

באותו עולם ובתחית המתים, והטבנו לך, כי הטובה המגיעת לנו גם אתה תהנה ממנה.

לבסוף הגוף שומע לנשמה

וּשְׁמַע לָהֶם הַגּוּף וְרָדַף אַחַר עֲצָתָם, וְכָלֶם הִסְכִּימוּ בְּעֵצָה טוֹבָה. וְזֶהוּ שְׁאָמַר אַחַר זֶה וַיִּסְעוּ מֵהַר ה', הַר ה' הוּא יֵצֵר הָרֶע שְׂדוּמָה לָהֶר, עֲכָשׁוּ הַסְּפִים הַגּוּף עִם הַנְּפֹשׁ רוּחַ נְשָׁמָה, וַנְּסַעוּ מִמֶּנּוּ וְעָשׂוּ תַקּוּן כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָה (קידושין ל), יִשְׁלַשׁ אָדָם יָמָיו שְׁלִישׁ בְּמִקְרָא שְׁלִישׁ בְּמִשְׁנָה שְׁלִישׁ בְּתַלְמוּד, וְזֶהוּ דְרָךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים, דְּהֵינּוּ תִשְׁלָשׁוּ הַיָּמִים בְּאָמור. וְאֵרוֹן בְּרִית ה' הוּא יֵצֵר הַטּוֹב, נֹסֵעַ לְפָנֵיהֶם מִכַּחַת הַתַּקּוּן שְׁעָשׂוּ דְרָךְ שְׁלוֹשׁ הַיָּמִים, כְּדִי לְתוֹר לָהֶם מְנוּחָה.

השכינה שרויה כנגדו בעולם הזה ובעולם הבא

וּכְיִןּוֹן שְׁהִיָּע זְמַנָּם לְפִטְר, הַשְּׂכִינָה הוֹלֶכֶת עִמָּהֶם וּמְלוּוָה אוֹתָם עַד מְקוֹם מְנוּחָתָם, וְזֶהוּ שְׁאָמַר וַעֲנֵן ה', הִיא הַשְּׂכִינָה, עֲלֵיהֶם יוֹמָם, דְּהֵינּוּ כְּשֶׁהִלְכוּ לְעוֹלָם הַבָּא הַנִּקְרָא 'יוֹם', בְּנִסְעָם מִן הַמַּחֲנֶה הוּא עוֹלָם הַזֶּה, שְׁהַעוֹסְקִים בַּתוֹרָה אַף הָעוֹלָם הַזֶּה נִקְרָא לָהֶם מַחֲנֶה שְׂכִינָה, שְׁהַשְּׂכִינָה שְׂרוּיָה נִגְדַּת הָעוֹסֵק בַּתוֹרָה, נִמְצָא בִּישְׁעַת פְּטִירָתוֹ נֹסֵעַ מִמַּחֲנֶה שְׂכִינָה לְמַחֲנֶה שְׂכִינָה, וְלִהְיִי קָרִי לָהּ בְּנִסְעָם מִן הַמַּחֲנֶה:

וַיְהִי הָעֵם כְּמֵתָאֲנִים וְגו' וַיִּקְרָא שֵׁם הַמְּקוֹם הַהוּא תַבְעֵרָה כִּי כַעֲרָה כָּם אִשׁ ה' וְהֵאֱסַפְסַף אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ הַתְּאוּוֹ תְּאוּוֹה וְגו' (יא א-ד)

שְׁפַע חַיִּים

רבי יקותיאל יהודה מצאנז זיע"א

כאשר היצר נטפל לאדם לא יועילו אותות ומופתים גלויים

רַבִּים סְבוּרִים שְׁקָשָׁה מְאֹד לְבַא לְאֲמוֹנַת אִמָּן וְעַבְדוּת ה' פְּרָאִי אִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

לְכֹן לָכֵה אֲתָנוּ, דְּרַף אַחַר עֲצָתָנוּ וְלֹא תַעֲסֵק כִּי אִם בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וּכְזֶה וְהַטְּבִנוּ לָךְ, דְּגַם הַגּוּף יֵשׁ לוֹ הַנְּאָה גְּדוּלָה, שְׁעַל יָדֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים זוֹכֶה לְקוֹם בַּתְּחִית הַמֵּתִים וְתַחֲזוֹר לוֹ הַנְּשָׁמָה שְׁהִזְתָּה בּוֹ וַיִּשְׁיַג הַשְּׂגָה גְּדוּלָה, וְזֶהוּ וְהַטְּבִנוּ לָךְ. וְזֶהוּ שְׁאָמַר בְּלִשׁוֹן רַבִּים לָכֵה אֲתָנוּ וְהַטְּבִנוּ לָךְ, מִשּׁוּם דִּישׁ בְּאָדָם נִפְשׁ רוּחַ נְשָׁמָה, וְלִפְיָךְ אָמַר בְּלִשׁוֹן רַבִּים.

כִּי ה' דָּבַר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל, רוּצָה לוֹמַר זֶה הַטּוֹבָה שֶׁל עוֹלָם הַבָּא וְשֶׁל תְּחִית הַמֵּתִים, לֹא עֲשָׂאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כִּי אִם לְיִשְׂרָאֵל לְבָדָם וְלֹא לְאֲמוֹת הָעוֹלָם, וּכְיִןּוֹן שְׁפָן, לָמָּה נִגְרַע לְבַלְתִּי קַחַת חֲלָקְנוּ בַטּוֹבָה הַהִיא שְׁאִין לָהּ הַפֶּסֶק.

בתחלה הגוף מסרב ועומד בטבעו

וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא אֵלֶךְ, בַּתְּחִלָּה הַגּוּף מְסָרֵב, כִּיִּן שְׁטַבְעוּ הוּא טַבַּע הָעוֹלָם שֶׁהוּא שְׂרוּי בּוֹ, לְפִיכָךְ אָמַר לוֹ לֹא אֵלֶךְ אַחַר עֲצָתְךָ וְאֶתְבַטַּל מִהַנְּאוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְזֶהוּ כִּי אִם אֵל אֲרִצִּי וְאֵל מוֹלְדֵתִי אֵלֶךְ, דְּהֵינּוּ הַגּוּף הוֹלֵךְ אַחַר שְׂרָשׁוֹ וּמוֹלְדָתוֹ שֶׁהוּא הַנְּאוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה.

הנפש רוח ונשמה מכקשים שוב מהגוף

חֹזְרֵת הַנְּשָׁמָה וְאוֹמְרַת לוֹ אֵל נָא תַעֲזוֹב אֲתָנוּ, כִּי אֲנַחְנוּ שְׁלֹשָׁה תְלוּיִים בָּךְ, נִפְשׁ רוּחַ נְשָׁמָה, כִּי אֲתָה הוּא הַפּוֹעֵל, וְזֶהוּ כִּי עַל כֵּן יִדְעַת חֲנֻתָנוּ בְּמִדְבָר, דְּהֵינּוּ אֲתָה יוֹדֵעַ שְׁעָקַר חֲנִיּוּתֵינוּ בָּךְ, בְּשִׁבִיל שְׁאֲתָה הוּא הַחַי הַמְּדַבֵּר בְּעֵדְנוּ וְעוֹסֵק בַּתוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְזֶהוּ חֲנֻתָנוּ בְּמִדְבָר, 'בְּמִדְבָר' לִשׁוֹן דְּבוּר. וְזֶהוּ שְׁמַסִּים וְהִיִּית לָנוּ לְעִנּוּם, דְּהֵינּוּ אֲתָה הוּא עֵינֵינוּ כִּיִּן שְׁאֲתָה הוּא הַפּוֹעֵל, וְלִפְיָךְ אֵל נָא תַעֲזוֹב אֲתָנוּ.

וְהִיָּה כִּי תִלַּךְ עִמָּנוּ, 'וְהִיָּה' לִשׁוֹן שְׂמָחָה, כְּלוֹמַר שְׂמָחָה גְּדוּלָה תִהְיֶה לָךְ אִם תִּלַּךְ אַחַר עֲצָתָנוּ, וְהִיָּה הַטּוֹב הַהוּא אֲשֶׁר יִיטִיב ה' עִמָּנוּ

וחיות הנפש של כל אבר ואבר באה מהברכה שמברכין על כל מין ומין.

זיהו מה שאמר כל הנהגה מעולם הנהגה בלא ברכה, דאז בהנאתו נתן חיות רק לגוף, ולנפש לא נתן מאומה שיהיה לו ממה להמשיך חיותו כיון שלא ברך עליו, ולכן הרי הוא כאלו גוזל מהקדוש ברוך הוא, כי הנפש והנשמה הם חלק אלוה ממעל.

זיהו מה שאמרו בני ישראל ועתה נפשנו יבשה, דאף שהרגישו במן טעם של כל מיני מאכל כדאימת בגמרא יומא, ואשר מזה נמשך להם חיות לכל האיברים, אף הברכה הרי לא היתה אלא בנסח וסגנון אחד, ולכן טענו נפשנו יבשה, דהרי חסר להם הברכות שששכים לכל אבר ואבר:

ואם ככה את עשה לי הרגני נא הרג וכי' ואל אראה ברעתי (יא טו)

אמונת ישראל

רבי ישראל גרודזיסק זיע"א

כאור בקשת משה רבנו על פי מעשה מהתגלות המגיד ממעזריטש זיע"א אחר פטירתו לרבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א

להבין איך יתפס משה רבנו עליו השלום בזה שיהרג ולא יראה בצרת ישראל, וכי כבוד עצמו הוא דורש חס ושלום. אמנם יובן על פי המספר מאבי אדוני זקני הרבי רבי אלימלך זי"ע, בעת שהיה גזרה רעה רחמנא לצלן, והוא הקדוש הרעיש כל העולם לעשות תשובה שתתבטל הגזרה.

וראה במראה את מורו ורבו אבי אדוני זקני המגיד הקדוש ממעזריטש זי"ע, וצעק ובכה לפניו למה אתם מחשים בפרום ואינכם משתדלים לבטל רע הגזרה, והשיב לו פי אפתו הכל הוא טוב ואין לנו להתפלל על

הוא מסתיר פניו ואין רואים בעליל הנהגת השם יתברך בעולם, ורק אם יראו את נסי ה' ונפלאותיו יוכלו לבא לאמונה שלמה.

אמנם האמת היא, דקשהיצר הרע עומד על האדם להעבירו על דעתו ועל דעת קונו אזי לא יועילו אפילו נסים נגלים בקריעת ים סוף אשר שם מצינו וימרו על ים בים סוף (תהלים קו ז) ואמרו חז"ל (סנהדרין קג:) על הפסוק ויעבר בים צרה (זכריה י יא) זה פסלו של מיכה, ולא הועילו הנסים הנוראים.

וזאת מלמדת אותנו התורה הקדושה בפירשתנו, כי אף שראו כלם עין בעין חרון אף השם יתברך במתאוננים, ואפילו המקום נקרא תבערה על שבערה בם אש ה', אף על פי כן האספסוף אשר בקרבו התאוו תאנה ולא שתי לבם לכל האותות וגלוי השכינה הקדושה, והבן:

ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו (יא ו)

פאר ישראל

רבי ישראל שלום יוסף מבהוש זיע"א

הטעם שהרעמו על המן אף שהיה מזון רוחני

לכאורה קשה למה אמרו נפשנו יבשה, דהלא הנפש נהנית רק מרוחניות המאכל ואין מאכל רוחני כמו המן, במבאר בגמרא. אף הענין הוא דאמרו ו"ל (ברכות לה.) כל הנהגה מעלם הנהגה בלא ברכה כאלו גוזל מהקדוש ברוך הוא.

וכאור הדבר, דנודע שביראת מיני מאכלים רבים הם לתועלת והנאת האדם, דיש מין מאכל המועיל לאבר זה ויש שטוב לאבר אחר, ועל ידי זה יתחזקו כל אבריו של אדם,

פרשת בהעלתך

והענין הוא על דרך מאמר רז"ל (ב"ר מו ה) האבות הן הן המרכבה, וידוע דהאבות הן היו מרכבה לבחינת זרועות עולם, אברהם לבחינת חסד דרועא ימינא ויצחק לבחינת דרועא שמאלא כו'. ובחינת זרועות דאדם העליון הוא על דרך משל למעלה מעלה מבחינת הפסא.

והענין, דמבאר דבחינת הפסא הוא הלבוש והמסך המעלים על האור כדי שיהיה התהוות בריאה יצירה עשייה כו'. ובחינת הרגלים נמשכים למטה על ידי הפסא ולבוש. אבל בחינת הידים הוא גלוי בחינה שלמעלה מלבוש והעולם זה, והוא גלוי בחינת שהורה היא כו' שלמעלה מבחינת בראתה כו'. והאבות ומשה רבנו עליו השלום היו מרכבה לבחינת גלוי אור זה, והינו על ידי שהיו מרכבה בבחינת בטול תמידי ממש. ועל ידי זה המשיכו גלוי זה.

ובאור הענין הוא, כי הנה אנו רואים על דרך משל למטה באדם שהידיים יש בהן גלוי המחין והשכל יותר מברגלים, שמתאחדין ומתקרבים יותר אצל השכל והמחין מהרגלים. שאף על פי שהרגל גם כן בטלה לגבי הראש ולכל אשר יחפץ ישנו, מכל מקום בטול זה אינו ממילא אלא על פי צווי השכל, שהרגל נשמעת לצווי זה.

מה שאין בן תנועות הידים נעשה ממילא כפי רצון השכל ואינו צריכות לצווי כלל, כמו שאנו רואים הפרש בין טפות בידיו לרקוד שברגליו, שבאשר יהיה האדם בשמחה מיד יטפת בידיו דהינו שינאה בידיו תנועה המורה על השמחה כמו להכות פה כו', מה שאין בן ברגלים שיהיה נמשך מזה שיהיו רוקדים הוא אינו נעשה ממילא אלא אם בן יהיה צווי והמשכה מהשכל לרגליו לרקוד כו'.

וכן על דרך זה בשארי תנועות יהיה ביד התהוות התנועה ממילא כפי המשכה

רעות הנעלמות מעינינו, רק אתה בארץ וכל הפרעניות נגלות שמה לעיניך, עליך מטל החוב התרבות בתתנונים לבטל רע הגזרה.

וזאת היתה בקשת משה הרגני נא הרג ואהיה בעולם העליון ולא אראה בשום רעה. וזהו גם כן הענין מה שקצר הקדוש ברוך הוא חמש שנים משנות אברהם שלא יראה את עשו בן בנו יוצא לתרבות רעה, ולכאורה, האם לא יראה זאת תחקר דעתו, כיון שסוף כל סוף יצא לתרבות רעה.

אך בזה יובן, כי בעולם העליון הוא טוב, ואף בזה שהיה נצרך להפריד הרע מטוב, פידוע שבאברהם נפרד הזממא על ידי ישמעאל, וביצחק יקרא לך זרע, ועוד זממת מעט מיצחק נפרד על ידי עשו ויצא יעקב נקי בלי סוג ופסלת וכלו קדוש, חלק ה' יעקב חבל נתלתו.

וידוע מספרי קדש שלעתיד מפרד הס"מ מן א"ל ויהיה אף טוב, ורצה הקדוש ברוך הוא שהצדיק הנה יראה רק טוב וקצר לו ה' שנים מעולם הנה שלא יראה לו רע. וזה שנפרד עשו מהקדושה הוא תקון על ימים המקוים לנו, שנהיה בשלמות הטוב ואותנו יעשה לגוי אחד בארץ. אמן כן יהי רצון:

שש מאות אלה רגלי העם אשר אנכי בקרבו
כו' (יא כא)

תורה אור

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

באור המאמר 'האבות הן הן המרכבה' | ההבדל בין משה רבנו לאבות

מבאר שמושה רבנו עליו השלום הוא למעלה מעלה מבחינת רגל. דהינו אפלו לאחר ירידת נשמתו בגופו מאיר בו מבחינה שלמעלה מבחינת פסא ובחינת רגל.

חטא חטאו לתן אותם בבית הפלא פפרוש
רש"י ו"ל.

אמנם הרמב"ם ו"ל בהלכות יסודי התורה
פרק ז' מבאר ההפרש שבין משה
רבנו עליו השלום לשאר הנביאים, שכל הנביאים
לא התנבאו בכל עת שירצו אלא כשמכונים
דעתם ומתבודדים בינם לבין קונם, ומשה רבנו
עליו השלום לא כך היה אלא בכל עת שיהפץ
אפלו בין אנשים היתה הנבואה שורה עליו
שנאמר עמדו ואשמעה מה יצוה ה'.

הרי מבאר ששאר הנביאים היו צריכי להיות
להם התבודדות לקבל הנבואה לא כן
משה רבנו עליו השלום גם בדברו עם בני
אדם היה דבוק בה' יתברך.

וזה שאמר וישארו שני אנשים במחנה רצה
לומר שלא פרשו עצמם מהמחנה להיות
להם התבודדות, וירץ הנער ויגד וגו' מתנבאים
במחנה דיקא, גם בהיותם עם בני אדם ודברו
דברים פשוטים, ועל זה היה מתקנא שמדרגה
זו היא מדרגת משה רבנו עליו השלום לבדו.

ויען יהושע וגו' אדני משה כלאם, רצה לומר
מנעם, מלשון ויכלא הגשם, רצה לומר
שלא יהיה בבחינה זו לקבל הנבואה גם בעת
שהם 'במחנה' רצה לומר בהתערבם עם בני
אדם, פי אם בהיותם מתבודדים, וזה 'תגם אל'
בית הפלא דרך חידה ומשל רצה לומר שיהיו
פורשים מהעולם בעת שמתנבאים בדרך שאר
הנביאים.

ובודאי אתפשטותיה דמשה בכל דרא ובכל
דור ודור יש צדיקים שהמה בבחינה
זאת, וכן איתא בספר תורת משה מהגאון
הקדוש בעל חתם סופר ו"ל בפרכת קרח על
פסוק 'בארצם לא תחל וגו' אני חלקך ונתחלתך
בתוך בני ישראל, וזה לשונו:

ידוע שקשה מאד להיות דבוק בה' בשעה
שהוא מערב בין הבריות ונושא ונותן

שבשכל פנראה בחוש מה שאין כן ברגל אינו
ממילא רק על פי צווי. וזה ראה ברורה
שבפנים יש גלוי השכל יותר עד שנמשכין
מאליהן אחר מחשבת השכל כאלו אינן דבר
בפני עצמו.

והנמשל יוכן, שזהו ההפרש בין מעלת
האבות ומשה רבנו עליו השלום
שהיו בחינת מרפכה ובטלים לגמרי אליו יתברך
כאלו אינן יש ודבר נפרד בפני עצמו כלל,
ולא פסקו תמיד מלקשר דעתם בבטול הנ"ל
אפלו רגע אחד, לכן היו מרפכה לבחינת
זרועות עולם שלמעלה מבחינת פסא ומסך
ולמעלה מבחינת רגל כו'.

מה שאין כן שאר נשמות הצדיקים שלא
הגיעו לבחינת וגדר בטול זה התמיד, ורק
שמעוררים בנפשם הבטול והתפעלות האהבה
ויראה, הרי זה בחינת רגל שבטלה גם כן
להשכל, רק שאינו ממילא, וצריך להיות צווי
והמשכה מהשכל והוא ענין המשכת ההתבוננות
לעורר את האהבה כו'. ולכן אמר משה רבנו
עליו השלום על אנשי דורו, אף על פי שהיו
דור דעה, שש מאות אלה רגלי כו' (שמות יב
לו). מה שאין כן הוא עצמו אשר אנכי בקרב, ו
למעלה מבחינת רגל (עו ב):

וישארו שני אנשים במחנה וגו' ותנח עליהם
הרוח וגו' אלדד ומידר מתנבאים במחנה וגו',
ויאמר אדני משה כלאם (יא כו-כח)

אין עדת

רבי שרגא יאיר מגיאלברג זיע"א
יהושע התלונן על כך שהם מתנבאים בעודם
במחנה - כמשה רבנו ללא התבודדות
ויש לדיק מה שאמר 'במחנה' כמה
פעמים, מה נפקא מנה אם במחנה
או בשאר מקומות. וגם יש לדקדק איזה

פרשת בהעלתך

כי יתן ה' את רוחו עליהם, הפנוה, אף הם עושים התעוררות, וה' השקה בנבואתו עליהם, אם כן ה' חפץ בנבואתם ואין כאן שום פגם, כיון שרצונו התברר בזה ונתן רוחו עליהם, וזהו כי יתן ה' את רוחו עליהם:

אל נא תשת עלינו חטאת אשר נואלנו ואשר חטאנו (יב א)

אגרא דכלה

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א

טבע המצות להשפיע טובות וטבע העברות להשפיע רעות וכאשר שב בתשובה מאהבה רעות השפעת הרעות שנעשו בעברתו כאים לשונאי ישראל

אל נא תשת עלינו חטאת כו'. להבין ענין אמרו שלא ישים החטאת עליהם, שמוכן מזה רק על אחר ושימנו, ומה פשע אחרים בזה. גם אמרו 'חטאת' שהוא שוגג, ובמידה הנה. גם אמרו 'נא' כעת, לשלל הקודם.

ונראה לכאור, על פי מה ששמעתי מקשים הלא בטבע מצות להשפיע טובות לעולם, ובטבע העברות לפעול רעות, כי שכר מצוה מצוה ושכר וכו', ומאתו התברר לא תצא וכו'. והנה כשיצטרף האדם להשפיע רעות לשונאי ישראל המעיקים לישראל, מאין תבא זאת ההשפעה, אם בעשות המצוה הרי פעלתה טוב, ואם בפעולת העברה מי התיירה. ושמעתי שהוא בפעול עברה לשמה, ואין כאן מקומו.

ולוי הקטן נראה שהוא על ידי עשיית תשובה מאהבה שזדונות נעשים כזכות, הינו שתפעל העברה טובה לישראל כמו הזכות שיבא על ידם טובות ישראל, כן על ידי תשובה כזו, כי העברות שעשו הפעלי תשובה אשר טבע העברות ישפיעו רעות, הנה הרעות

עמקם והתבודדות טוב לרבקות ה', אכל אהרן הפכה הנה בזה המעלה הגם שתמיד היה עוסק עם בני אדם לעשות שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו, והובא ברש"י ו"ל על פסוק ויבכו אותו כל בית ישראל, בכל זאת לא סר מדבקותו בהשם התברר, וזה אשר אמר לו הקדוש ברוך הוא 'אני חלקך ונתתך בתוך בני ישראל', גם אם תהיה בתוכם ובנייהם תמיד גם אז אני חלקך תהיה רבוק בי, עד כאן לשונו:

וירץ הנער ויגד למשה ויאמר אלכר ומיד מתנבאים במחנה. ויען יהושע בן נון משרת משה מבחירו ויאמר אדני משה כלום. ויאמר לו משה המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את רוחו עליהם (יא כז-כט)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחציקא זיע"א

מדוע סבר יהושע שיש פגם בנבואתם של אלכר ומיד

יש לדקדק, מה עלה על דעתו של יהושע לומר אדני משה כלום. ואפשר, דמצינו בימי הנביאים היו עושים התעוררות מלמטה כדי שיתנבאו, כמו שנאמר (שמואל א' ה) 'והנה חבל נבאים ולפניהם תף ותליל'.

והנה כשבא הנער ואמר אלכר ומיד מתנבאים במחנה, דהינו עושים התעוררות כדי שתשרה עליהם הנבואה, ומשה עליו השלום כלל כל הנבואות, ואין שום חסרון בקימו שיצטרף שום אדם לעשות התעוררות שיתנבא, לפיכך אמר לו יהושע, אלה האנשים עשו חס ושלום פגם וחסרון בנבואתך כיון שעושים התעוררות ולפיכך כלום.

והשיבו משה רבנו עליו השלום, המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים

וסבֵּלֶן, וּפְרַשׁ רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ הַרְבִּי מִפְּרִשְׁיִסְחָא, אָף עַל פִּי שְׁהִיָּה שְׁפָל בְּעֵינָיו עִם כָּל זֶה סוֹבֵל אֶת עֲצָמוֹ, וְאֵם אָדָם אַחֵר הִיָּה שְׁפָל בְּעֵינָיו כֵּן לֹא הָיָה יְכוּל לְסַבֵּל אֶת עֲצָמוֹ.

ובאור הענין על פי דברי המגיד הקדוש מקאזניץ (פרשת שופטים) פי דרף העבודה הנכונה להסתכל תמיד על גדלות הבורא ברוך הוא אשר ברא השמים ושמי שמים וכל צבאם ומכלם עקר רצונו בעבודת האדם השפיל אחרי אשר יטהר וינבח את יצרו (הרי) ויעסק בתורה ובעבודה שבלב זו תפלה מעמק הלב וערכה לה מנחתו. ובכל זאת צריך לזכר שפלותו וחסאתו מימי קדם ולהפניע ולהיות לו רוח נשברה ועל פי שני אלה הדרכים תפון העבודה לה'.

אמנם מי שמתפלל ועובד לה' רק במחשבת גדלות הבורא ואינו מקטין את עצמו, אשר על ידי כך הוא מתנאה בלבו לאמר אני ברוך ה' מתפלל ועוסק בתורה ובמצוות, או להפוך מי שמסתכל על עצמו שהוא אין ואפס עד שהוא בבחינת מרה שחורה שמתמרמר כל כך עד שלא יאמין שהקדוש ברוך הוא ישמע לתפלתו ולמה יתפלל בחנם, הנה תועבת ה' גם שגיהם, ועל זה איתא בסוף תקוני זהר הקדוש רמז מאמר חז"ל (תנייגה ב) סומא באחת מעיניו פטור מראיה עין שם.

וזה באור בדבריו הקדושים, שמשוה רבנו עליו השלום עם כל שפלותו שהעיד עליו התורה הקדושה, עם כל זה היה סובל עצמו ומאמין שהשם יתברך בגדלתו רוצה גם בעבודתו בעבודת האדם השפיל, יהיה אף שיהיה.

וכמו שאמר בקדשו כבוד קדשת אחי אדמו"ר זצללה"ה על הפסוק (משלי טו) 'יש דרף ישר לפני איש', דרף הישר היא שידע תמיד

יחולו על ראש שונאי ישראל, ונשא השעיר עליו את כל עונתם, (ולא ישאר שום רשם עברה נכר על העושה העברה, מה שאין כן בשעושה תשובה רק מיראה, שאז זדונות נעשים רק כשגגות, גם השוגג צריך כפרה ועדין רשום העברה נכר על העושה), והשם יתברך יודע האמת. וזהו שאמר אהרן אל 'נא' (שפבר עשינו תשובה), תשת עלינו 'חטאת' (בשוגג שמקדם עשו תשובה מיראה, כמו שאמר להם הקדוש ברוך הוא ומדוע לא בראתם כו'.

והנה בתשובה מיראה עדין נשאר חטאת בשוגג, ועדין רשום העברה נכר, רק אחר כך הקדושים הללו ודאי עשו תשובה מאהבה, ולא נשאר שום רשם חטא, רק פעלת העברה הינו התעוררות רע תחול על ראש שונאי ישראל כמ"ש לעיל.

וזהו שאמר אל 'נא', כעת שפבר עשינו תשובה מאהבה, לא תשית עלינו חטאת בשוגג, אפלו לאפקי על זולתנו תשימם). וזהו שאמר אשר נואלנו בקדם במזיד, ואשר חטאנו אחר כך אחר עשית תשובה מיראה נשאר חט"א, מה שאין כן כעת לא נשאר שום רשום, ופעלת הרע תחול על ראש שונאי ציון וירושלים, והבן:

והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה (יב א)

תפארת שמואל

רבי שמואל צבי מאלכסנדר זיע"א למרות שצריך להיות שפל בכל זאת יש לידע שהשם יתברך מקבל תפלתו לריח ניחוח ולהתחזק בעבודה

והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה. ורש"י ז"ל פרש שפל

פרשת בהעלתך

שהרגיל את עצמו בהקיץ לראות ולחשב תמונתך על הפנימיות, לכן זכיתי לראות 'בצדק' שהוא בחלום צדק לשון ישר ואמת שיש פנימיות בתוכה, 'פניד' פנימיות ממש בלי שום תמונה.

ומי שעושה כף הוא מרכבה לשכינה שבאמצע, וזהו דוד המלך עליו השלום היה מרכבה לשכינה שפכה תמיד על השכינה שבתוכה ולא על הגשמיות, וזה נקרא 'עלמא דאתי' שהשכל מתגבר אצלו תמיד מחמת זה המחשבה, ומחמת שטרוד המחשבה לבוא בפנימיות אין לה עת לפנות אל הגשמיות, והוא מתרחק בכל יום ומתקרב אל הקדושה:

אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע וגו' לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא (יב ו-ז)

אמרי פנחס

רבי פנחס מקוריץ זיע"א

משה רבנו כל לקחת עצמו ויהיה יכול לברא עולמות אך היה נאמן

אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע וגו' לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא.

273גם זה אולי בשם הרב ז"ל, למשל כשאדם מסתכל במראה שקורין "שפיגל" רואה כל מה שביית ואינו יכול לגע בשום דבר, מה שאין כן כשרואה ממש הדבר מנח (לפניו) יכול לקח אותו. כך אתם רואים הכל, על דרך משל שהקדוש ברוך הוא מתייחס, ואינכם יכולים לקח הדבר ההוא, וכיוצא בו. מה שאין כן משה בכל ביתי נאמן הוא, שרואה ממש הכל בביתו ויכול לקח אם ירצה, אף שאינו לוקח כלום לעצמו שנאמן הוא, כדאיתא במדרש יכול היה משה לברא עולמות ולעשות עצמו אלוה ולמה לא עשה, שהוא נאמן:

שהוא בחינת 'לפני', שעדין לא התחיל בעבודת ה', כאמרם ז"ל (ברכות ח) לעולם יבגס אדם שעור שני פתחים ויתפלל, הינו שידע שיש פתח לפניו מפתח, והשם יתברך בגדל רוממות שלו מקבל תפלת אדם השפל לריח נוח.

אכן 'ואחריתה', מי שאומר בלבו נואש ומתמרמר כל כף עד שלא יאמין שהקדוש ברוך הוא ישמע תפלתו ואינו סובל את עצמו, וזהו 'דרכי מות', רק כל אחד ואחד צריך לחזק ולהאמין כי השם יתברך מקים מעפר דל ומאשפות ירום אביון ועל ידי זה יכול להגיע אל הקדושה:

בחלום אדבר בו (יב ו)

חיים וחסד

רבי חיים חייקא מאמדורא זיע"א

'בחלום אדבר בו' - בלילה בצאת הנשמה מהגוף מהבהרים המחין

כשהמחין בכריאות וחזוק אז כל הגוף חזק ויכול לעמד על רגליו, והאמונה נקראת רגלים רצוני לומר רגילות, אז האמונה בשלמות. כל הגופין והצורות נקראים תמונה [רצוני לומר ויודער גישטאלט] וצריך האדם להרגיל את עצמו בכל יום שלא לראות על התמונה אלא על הפנימיות שבתוכה, וכיום מחמת שהנשמה בגוף המחין הם כמו בחלישות הבהירות שלה ואין יכול לראות הפנימות, אבל בלילה שהנשמה יוצאת מן הגוף אז היא בחלום, רצוני לומר חזק בבהירות שלה ואז הוא רואה הפנימיות, וזהו בחלום אדבר בו.

באור 'אני בצדק אחזה פניד אשבעה בהקיץ תמונתך'

וזה שכתוב 'אני בצדק אחזה פניד אשבעה בהקיץ תמונתך' (תהלים יז טו), בשביל

הוא מלשון דמיון, כמו 'אדמה לעליון', מפני שהם מתדמים במעשיהם הטובים לדמות דיוקן יוצרם:

ויאמר ה' אל משה ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם שכעת ימים תסגר שכעת ימים מחוץ למחנה ואחר תאסף (יב יד)

ערבי נחל

רבי דוד שלמה אב"ד סורוקא זיע"א

כאור נאה על כך שהשיכו משמים למשה דוקא בלשון קל וחמר | שם 'אל' הוא כנגד מדת קל וחמר | באור על דרך העבודה

שמעתי אומרים בשם הרב הקדוש המגיד מורנו הרב רבי דובר זללה"ה

ממעזריטש בענין משה רבנו עליו השלום כשהתפלל על אחותו השיבהו בדרך קל וחמר ואביה ירק ירק כו', ואמר לפי שהי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן נמשכים מ"ג מדות על הסדר, והתוס' בר"ה דעתם שהי"ג מדות מתחילין מן תבת אל רחום, נמצא מדה ראשונה דהינו קל וחמר הוא נמשך מן שם אל, ולפי שהתפלל אל נא רפא כו' ורצה להמשיך הרפואה מן שם אל לכן באה לו התשובה קל וחמר, כף שמעתי בשמו ודברי פי חכם חן.

והענין הוא עם מה שכתבתי תחלה, כי פל

שם קדש נמן באדם והוא דרך לעבודת ה', דרך משל שם אלהים מורה שהשם תבדוק תקיף ובעל היכלת ומלך מושל שמחייבים הכל לקבל גזרותיו, ונתן קדשת שם זה באדם בלחו ישפיל היות לו מלך מושל וצריך לקיים גזרותיו ומצותיו ולברח ממה שהזהיר.

אמנם אין בכללו רק מה שמצוה המלך בפרוש, אבל מה שלא צוה עליו

קהלת משה

רבי משה אלקיים בריעה מקוזניץ זיע"א

על ידי שהמשיך משה רבנו את השכינה לעולם הזה התמלא פחד וענוה | מעשה נשגב בהרכי רבי וזשא מאניפולי זיע"א

והאיש משה ענו מאד מכל האדם

אשר על פני האדמה. ורצונו לומר כי משה רבנו עליו השלום היה ממשיך את הבורא ברוך הוא לזה העולם לשרות בקרב ישראל, והיה רואה עין בעין שכינת עזו תתברך ועל ידי זה היה לו גדל הענוה ופחד ואימה משכינת כבודו ותבדוק.

וכמו ששמעתי מהרב הקדוש אבי אדוני מורי ורבי זללה"ה, פעם אחת

היה בחד עם הרב הקדוש מורנו הרב זושא מהאניפאלי, והלך הרב הנ"ל לבית הכנסת להשעור שאמר אבי אדוני מורי ורבי זללה"ה, ובתוף השעור נפל הרב הקדוש מורנו הרב זושא על פניו, ואחר כך שאלו אותו מפני מה נפל על פניו, והשיב מחמת שראה איך שפמליא של מעלה פלם באו להשעור של הרב המגיד לשמע דבריו הקדושים, ומגדל הפחד והאימה משכינת כבודו ותבדוק ומפמליא דיליה, לזאת נפל על פניו.

וזהו מאמר הכתוב והאיש משה ענו מאד,

ומפרש הכתוב מאין היה לו גדל הענוה, לזה אמר מכל האדם, רמז לדברינו הנ"ל דהינו משכינת כבודו ותבדוק דיוקן האדם העליון, וזהו מכל האדם, רצה לומר כללות כל האדם, אשר על פני האדמה, כלומר שהמשיך שכינת כבודו ותבדוק לשרות על פני האדמה בקרב ישראל, ותבת האדמה

פרשת בהעלתך

לפניו, אם זכה והיטיב מעשיו זוכה לראות בתורה דברים אמתיים ולחדש בהם חדושים לאמתה של תורה, ואם חס ושלום להפוך הוא חס ושלום מגלה פנים בתורה שלא פהלה:

בינת ישראל

רבי ישראל מגרודז'יסק זיע"א

הדבוק באמת ביכלתו להשיב לאפיקורוס אף ללא למוד חכמות חיצוניות

ודע מה שתשיב לאפיקורוס (מיד). ונראה לבאר, שאין הפונה שצריכים ללמד חכמות חיצוניות כדי לדעת מה להשיב לאפיקורוס, אף מי שהוא דבוק בדעת אמת יכול לסתם פי האפיקורוס אפלו במלתא דבדיחותא.

ועובדא הנה בדידי שבא לפני אחד מן הסרים ממצות ה' ונחצף לשאל שאלות נגד קדשת שבת קדש, והשיבותי לו אני שפחד עולה על לבי לדבר מקדשת השבת, משל לאחד שיש לו אבן יקרה מאד ונרא לתת את האבן לשום איש אפלו למששו בידו, אף על פי שידע שמשמוש היד לא יזיק להאבן אף על פי כן מחמת גדל יקרת האבן חושש שלא תגע בו ידי זרים.

ונשתתק אותו האיש, ואחר כך אמר, אם השבת יקר כל כך בעיניכם אינני רוצה לשאל שאלות עליו. ופרוש המשנה כך הוא, ודע, כלומר הדבקות בדעת אמת, זה הוא מה שתשיב לאפיקורוס, כי על ידי זה יסתם פיו:

בפרוש עדין אין הכרח לקים, ולזה בא שם 'אל' אשר קדשתו מורה על קל וחמר, והוא לומר, שאף דבר שלא צוה השם יתברך עליו בפרוש כל שיכולים אנו להבין שרצונו בכך על ידי מה שאמר במקום אחר חבין אנו לעשות כך:

מסכת אבות - פרק ב'

וכל מעשיך בספר נכתבים (מ"א)

דברי יואל

רבי יואל מסאטמר זיע"א

האדם מוצא בתורה הנראות על פי מעשיו

בתורה הקדושה עצמה נתן למצוא דרכי חיים וגם ההפך דרכי מיתה חס ושלום, והכל תלוי במעשי האדם והנהגותיו, אם זכה ללמד תורה בקדושה והוא נוהג בשורה אז נפתחין לו שערי אורה והוא מוצא דרך החיים בתורה הקדושה, וחס ושלום אם לא זכה, התורה הקדושה עצמה נהפכת לו לסם מיתה, פי ללכד חס ושלום בדרכים עקלקלות ויביא לו ראיות מן התורה פי לפי דרכו המעונתת כך כתוב בתורה.

וזה יהיה באור המשנה וכל מעשיך בספר נכתבים לשון הנה, כלומר דהגם שהתורה הקדושה כתובה מכבר, מכל מקום התורה הקדושה מתגלית לכל אחד ואחד לפי מעשיו והתנהגותו, דכשם שהוא מתנהג במעשיו כך הוא מוצא כתוב בתורה הקדושה.

וזה שאמרו וכל מעשיך, פרוש לפי כללות מעשיך דרכך והתנהגותך בספר נכתבים, כלומר עמה הם נכתבים

אוצרות גאוני הדורות

וילאן אתה הולך למקום עפר רמה ותולעה, וכיין דאינו זכר מזה פא לידי עברה [וכו'].

וזהו שרמז קרא הכא, אומר לכני ישראל דהתקון דטהר גברא מכל עון ומכל חטאת וכה תעשה להם לטהרם דיצבירו תער, ראשי תבות תע"ר על כל בשרם, דכל בשרם יבא בתע"ר, ועל ידי זה וכסו בגדיהם בגד בוגדים, והטהרו מחשבותיהם ומעשיהם מכל מכלל ועון.

עשה לך שתי חצוצרות כסף מקשה תעשה אתם (י ב)

עץ הדעת טוב

רבי חיים וויטאל זצ"ל

חמתקת הדינים על ידי השלום והאחדות

עשה לך שתי חצוצרות כסף, הם שני פרוזים ברקיע, האחד מכריז הטובות והרחמים, והשני מכריז הרעות והדין, וכיך האדם לעשות שתיקון חסד הנקרא כסף לבן, כי גדולים צדיקים שמהפכים מדת הדין למדת הרחמים, ועל ידי כן נמצא פי שתיקון נעשו אחת לבדה, וזה שאמר מקשה תעשה אותם, חבור אחד יהיו שניהם מנסף הרחמים.

או ירצה, היכלת בדרך לעשות שתיקון כסף ורחמים, עם היות פי האחד הוא דין והשנית רחמים, וזה יהיה על ידי אשר מקשה וחבור אחד תעשה אותם את ישראל, על דרך 'חבור עצבים אפרים הנח לו' (הושע ד יז), ובהיותם בלב אחד ובאחדות אחד יתורו גם שמי התצורות שתיקון רחמים.

בהעלתך את הנרת אל מול פני המנורה יאירו
שבעת הנרות (ח ב)

מעשי ה'

רבי אליעזר אשכנזי זצ"ל

אין הנרות נכבים כשהדלקה היתה כראוי

ועתה אומר לך במה שנגאמר 'יאירו שבעת הנרות', שאין זה צווי, פי המדליק אינו מאיר, והיה לו לומר מול פני המנורה תדליק או תעלה, אבל אין זה צווי, רק סימן מסר לו שאם תעלה פנתו בהגן מול פני השם הנכבד, הגה אז יאירו שבעת הנרות, כדאמרינן בראש השנה (כריתות ה): 'דליק שרגא בביתא דלא נשיב זיקא אי משיף זהוריה, ואם פן בשרו שפך שבעה גרות יאירו, פי גם של שמאל שהם מדת הדין מתהפכים אל הרחמים, וטעם הכתוב הוא שפשיעלה כל הנרות מול האמצעי הגה יאירו כלם

וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי חטאת
והעבירו תער על כל בשרם וכסו בגדיהם
והטהרו (ח ז)

אברהם אבני

רבי אברהם פאלאגי זצ"ל

כשובר האדם שעתיד לבוא למקום עפר רמה

ותולעה אינו בא לידי עברה

שיף להביא ביהאי קרא מה שרמז הרב לחמי תורה (פז). בפסוק דפרשת גזיר (לעיל ו ה) 'תער לא יעבר על ראשו', ד'תער' ראשי תבות תולעה עפר רמה, כלשון התנא (אבות פ"ג מ"א) עקבא בן מהלאל אומר הסתפל בשלישה דברים ואין אתה בא לידי עברה,

פרשת בהעלותך

אמות העולם דן אותם מִיִּשְׁבַּי וּמִדְקַדְקַי בְּדִינָם. נמצאנו לְמַדִּין, דְּכִשְׁהוּא דִּן מְעַמְד אינו מְדַקְדַּק כָּל כֶּף, אֲבָל בִּישִׁיבָה מְדַקְדַּק טְפִי.

וכהאי גִּנְאָה הַעֲנִין בְּנִקְמַת ה' בְּאֲמוֹת הָעוֹלָם, הַפְּרֵשׁ שְׁבִין עוֹלָם הִנֵּה וּבִין הַנִּקְמָה שֶׁתְּהִיָּה לְעוֹלָם הַבָּא, דְּעַל נִקְמַת עוֹלָם הִנֵּה אֶפְשָׁר אָמַר מִשָּׁה קוּמָה ה' וַיִּכְצוּ אִיבִיד וְגו', רְצָה לומר עֲכָשׁוּ אִתָּה דִּן בְּקִימָה וְאִינָם נַעֲקָרִים לְגַמְרֵי רַק יִפְצוּ וַיִּנְסוּ, אֲבָל כְּנַחַח רְצָה לומר לְעֵתִיד לְבוֹא שְׂיִקָּים יְהִיָּה בְּהַנִּית ה' אֱלֹהֵיךְ לָךְ מִכָּל הַגּוֹיִם (ע"פ דברים כה יט), אֲזַי יֵאמַר שׁוּבָה ה', רְצָה לומר שְׂיִשָּׁב וּיְדַקְדַּק עִמָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שם) כִּי מִחַח אֶמְתָּה אֵת זִכְרְ עַמְלֶק, וְכָל זֹאת בְּשִׁבִיל רַכּוּת אֱלֹפֵי יִשְׂרָאֵל 'שׁוּבָה' דִּיקָא.

ויאמרו מי יאכלנו בשר (יא ד)

תְּרוּמַת זֶהָב

רבי בונים זאב מנדלזון זצ"ל

שְׁלֹשָׁה כְּהֵנִים אֵין סַפַּק בִּידָם לְהַקְרִיב שְׁלָמִים בְּשִׁבִיל כֶּלֶם

שמעתי אֲשֶׁר אֱלִיבָא דְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל דְּסַבִּירָא לִיה בְּחִלִּין (י"ז) דְּבִשְׂר תַּאֲוָה נֶאֱסַר לָהֶם בְּמִדְבָּר, וְלֹא הִתֵּר לָהֶם רַק לְזִבּוּחַ שְׁלָמִים וּלְהַקְרִיבָם, אִם בֵּין הֶם כְּכוּ מִי יֵאֲכַלְנוּ בִּשְׂר, הָא אֶסְרַת לְנוּ לְזִבּוּחַ בִּשְׂר חִלִּין, וְלֵאכֹל קֹדְשִׁים הָלֹא אֵין רַק שְׁלִשָּׁה כְּהֵנִים, וְכִי הֶם יִסְפִּיקוּ לְהַקְרִיב כָּל כֶּף שְׁלָמִים שֶׁיְהִיָּה דִי לְעַם גְּדוֹל כְּזֶה, וְאִם אֶסְרַת לְנוּ בִּשְׂר תַּאֲוָה צְרִיךְ לְתוּן לְנוּ אֶלְךָ כְּהֵנִים שְׂיִיכְלוּ לְעַבְד עֲבוּדָה, לֹא שְׁלִשָּׁה כְּהֵנִים.

זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקשאים ואת האכסחים ואת החציר ואת הצללים ואת השומים (יא ט)

ויהי בשנה השנית כחדש השני בעשרים בחדש נעלה הענו מעל משכן העדת (י יא)

אמרי שפר

רבי שלמה קלוגר זצ"ל

סמך למנהג שאין אומרים תחנון שבעה ימים מפסח שני

הא דְּלֹא נִסְעוּ עַד עֶשְׂרִים בְּחֹדֶשׁ, מִזֶּה יֵשׁ רְאִיָּה לְדַעַת הַמְּקַבְּלִים שְׂאִין לומר תְּחִנָּה שְׁבַע־יָמִים מִפְּסַח שְׁנִי, וְדַעֲדִין שְׁעָרֵי רַחֲמִים פְּתוּחִים, עֲזִין שָׁם. וְהוּא מִמָּה שְׁלֹא נִסְעוּ עַד עֶשְׂרִים לְחֹדֶשׁ אִיר, וּבִשְׁלָמָא עַד נִיסָן הַמְתִּינּוּ עַד הַקָּמַת הַמִּשְׁכָּן, וְשׁוּב הַמְתִּינּוּ עַד פְּסַח ראשון, וְאַחַר כֶּף הַמְתִּינּוּ עַל פְּסַח שְׁנִי, אָף אַחֲרֵי פְּסַח שְׁנִי הִיָּה לָהֶם לְנִסְע.

אך מִיּוֹם י"ד בְּאִיר זְמַן עֲשִׂית פְּסַח שְׁנִי עַד יוֹם הָעֶשְׂרִים הָיָה שְׁבַע־יָמִים, לְכֶךָ כָּל יוֹמָא הָיָה יוֹמָא דְּפַגְרֵי, לֹא נִסְעֵי רַק בְּיוֹם הָעֶשְׂרִים שֶׁהִיָּה מְקַצַּת הַיּוֹם כְּכֹל, אֲזַי הַתְּחִילוּ לְנִסְע.

ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה ה' ויפצו איביד וינסו משנאיך מפניך. וכנחה יאמר שובה ה' רכבות אלפי ישראל (י לה-לו)

זרע ברך

רבי ברכיה ברך שפירא זצ"ל

ההכרל וההפוש בין נקמת ה' בעולם הזה לבין נקמתו לעתיד לבוא

יש לְדַקְדַּק עוֹד בְּמֵלֶת 'יאמר' דְּמוֹרָה עַל הַעֲתִיד, וְהִיָּה לוֹ לומר 'ובנחה אמר משה'. אֲבָל אֶפְשָׁר לְפִי שְׂאִיתָא בְּמִדְרַשׁ רַבָּה (ב"ר פב ח) וּבִיִּלְקוּט יִשְׁעִיָּה (רמז שצו), כְּתוּב אֶחָד אֹמֵר (ישעיה ג יג) נִצָּב לְרִיב ה', וְכְתוּב אֶחָד אָמַר (יואל ד יב) כִּי אֲשָׁב לִשְׁפֹט אֶת הַגּוֹיִם, אֶמְרִין לוֹן בְּשַׁעָה שֶׁהַקַּב"ה דִּן לְיִשְׂרָאֵל דִּן אוֹתָם מְעַמְד, מְקַצֵּר אֶת הַדִּין, וּבְשַׁעָה שְׁדִן

אַרְחוֹת חַיִּים - דִּרְךְ יִשְׂרָאֵל

רבי אליהו בןן זצ"ל

הטעם שלא תרגם אונקלוס תבת 'את' של החציר והבצלים והשומים

תַּרְגָּם אונקלוס: **ית בוציניא, וית אבטיחיא,** וכרתי ובוצלי ותומי. יש לדיקוק בדיקרוי בשנותו את טעמו שלא תרגם 'ואת' בדיקרו, שהיה לו לתרגם וית פרת, וית בוצלי, וית תומי, כלשון המקרא 'ואת החציר' וגו'. וחפשתי בספרים ישנים גם חדשים, ומצאתי שכן פתוב. גם ראיתי בפרוש הנקרא 'נתינה לגר' ולא העיר בזה, אף ראיתי בפרוש הנקרא ספר 'אירי נתיב' שהקשה קושיא זו, והניחו בצריך עיון, ולכאורה היה נראה לדחק ולומר שטעות סופר נפל בדיקרוי המפתיקים ונשמט מהם תבות אלו.

והיה ביום ח"י סיון התרנ"ט, הוא יום שבת קדש לאחר סעודת שחרית, ישנתי ואראה בחלמי במהרש"א בחדושי אנדות למסכת יומא, והנה כתוב, מה שתרגם אונקלוס וכרתי וגו' עזן במסכת כלאים, ואיקון ונפלאתי מאד, ותכף רחצתי ידי וחפשתי בספר הנזכר ולא מצאתי זה הענין, אז אמרתי בלבי, כי מן השמים העירוני לטרח ולמצא: שוב לדיקרוי, ועל בן חפשתי במסכת כלאים, ועלה בדיי ישוב לדיקרוי התרגום בסיעתא דשמיא.

וזהו לשון המשנה (פ"א מ"ב): הקשות והמלפפון אינם פלאים זה בזה וכו', 'כרישין וכרישי שדה' וכו' אינם פלאים זה בזה. ובמשנה ג: 'השום והשומנית' הבצל והבצלצול' וגו' אינן פלאים זה בזה.

ופרש הרמב"ם ז"ל, ['כרישין'] מין פרתי הם. 'השום' ידוע, 'השומנית' שום מדברי. 'הבצל' ידוע, 'הבצלצול' בצל המדבר, עין שם. עלה בידינו כי שלשה ממינים אלו [והיננו כרישין שהוא פרתי, ושום והבצל] לכל אחד יש בו שני מינים, והנה אבטיחים הם המלפפון, וכן תרגם יונתן, וידוע כי מלת 'את' מורה על עצם הדבר בנודע.

ולפי האמור דברי התרגום מבארים, שתרגם ית בוציניא וית אבטיחיא, כי השנים אלו אין להם שם לוי, ולכל אחד מין בפני עצמו, מה שאין כן השלשה מינים שהם החציר והבצלים והשומים, שיש לכל אחד מהם שם לוי, על כן דלג מלת 'ואת', ותרגם וכרתי ובוצלי ותומי, לרמוז לכל שם שיש להם לכל המינים, כן נראה לי ברור, והרציתי לכמה חכמים דברי אלו וישר בעינייהם.

ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו

(ו' א)

חוט של חסד

רבי אליהו בןן האייתמרי זצ"ל

נכוי שכרם של דור המדבר מרב תענוגם באכילת המן

קשה, וכי תעלה על דעת שיותר טוב היו הקשואים והאבטיחים והשומים יותר מן המן שטעמו כטעם לישד השמן, אמנם היבא דאיבא למדרש לשבח דרשינן.

נראה לפרש שישראל נתיראו שמסבת המן שהיה כל כך חשוב שלא יאכלו בזה העולם שכר עולם הבא, וכשם שדרשו חז"ל (עשרה מאמרות חקור הדין ח"ב פ"ח) גבי מאמר ז"ל (סנהדרין ק"י) דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא, ופרשו ז"ל שהפונה לומר 'אין להם חלק לעולם הבא', לא מצד רשעותם ח"ו, משום שהם היו דור דעה אנשים צדיקים, וכמו שמונה מאמר רבה בר בר חנא (ב"ב ע"ד) שראו אותם מלפשים בציציות והיו דומים כאדם ששוכב, אלא הפונה אין להם כל כך שכר ותענוג לעולם הבא משום שכבר אכלוהו בזה העולם, מרב התענוג שהיה להם באכילת המן.

פרשת בהעלותך

וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת הָעַם בֹּכֶה לְמִשְׁפַּחְתּוֹ אִישׁ לְפִתַּח אָהָלוֹ וַיַּחֲד אֶף ה' מְאֹד וּבְעֵינָי מֹשֶׁה רַע

(יא א')

דַּעַת סוֹפֵר

רבי עקיבא סופר זצ"ל

עון הכבי בפרהסיא בפתח אהליהם

נ"ל ב"ה, שאם הִיָּה כָּל אָחֵד וְאָחֵד יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ בְּתוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִיָּה בּוֹכָה בְּצִנְעָא מִבְּלֵי לְהַשְׁמִיעַ קוּלוֹ בַּחֲצוֹצוֹת, הִיָּה לְהֵם קֶצֶת הַתְּנַצְלוֹת שֶׁלֹּא יָכְלוּ לְכַבֵּשׁ תְּאוֹוֹתֵיהֶם שֶׁהִתְאַוּוּ, אָבַל יַעַן שֶׁהִלְכוּ לַחֲוֹץ לְהַרִים קוֹל עֲנוֹת לְהַשְׁמִיעַ קוֹלָם בְּרַבִּים, מִזֶּה נִרְאָה שְׂרוֹצִים לְהַצִּיֵּת אֵשׁ הַמִּחְלָקֶת לְהִסִּית אַחֲרֵים גַּם כֵּן כְּדֵי לְהַפְרִישׁם מִן הַמְּקוֹם, וְזֶה מִרְאָה שֶׁכָּל תְּלוּנָתָם הִיָּתָה רַק תּוֹאֲנָה אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ כְּדֵי לְפָרֵשׁ מִן הַמְּקוֹם.

וְזֶה שֶׁאָמַר וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת הָעַם בֹּכֶה לְמִשְׁפַּחְתּוֹ אִישׁ לְפִתַּח אָהָלוֹ, שֶׁבָּכוּ לִפְנֵי אֱהָלָם לְהַשְׁמִיעַ קוֹלָם בְּרַבִּים כְּדֵי לְמַשֹּׁף אַחֲרֵים עִמָּהֶם, מִשּׁוּם כֵּן וַיַּחֲד לְמֹשֶׁה מְאֹד כִּי בָּזָה גְלוֹ תְּרַמִּיּוֹת לְבָבָם.

וַיִּרְץ הַנַּעַר וַיַּגֵּד לְמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֲלֵדָד וַיִּמְדַּד
מִתַּנְבְּאִים בַּמַּחֲנֶה (יא כז')

שִׁירֵי מִצְוָה

רבי אברהם מונסוניגו זצ"ל

שלוש סבות לחשדו של יהושע בנבואת אלדד ומידד

הַגָּה חָרַד הַנַּעַר הַזֶּה אֶת כָּל הַחֲרָדָה הַזֹּאת מִצַּד שֶׁלֹּשׁ סְבוֹת כְּדִמְפָרֵשׁ לָהּ קָרָא, תְּדָא כִּי הִגִּיה קְיִימָא לָן (סנהדרין פט.) אִין שְׁנֵי נְבִיאִים מִתַּנְבְּאִים בְּסַגְנוֹן אָחֵד. ב. שֶׁכָּל הַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ וּפְסָקוּ, וְהֵם לֹא פָּסְקוּ. ג. מִגְדְּרֵי הַנְּבִאוּאָה

וַיִּרְאָה דְּלָזָה אָמְרוּ זְכַרְנוּ אֶת הַדְּנָה וְכוּ', כְּלוּמַר יוֹתֵר טוֹב הִיָּה לָנוּ אִזּוּ מַעֲתָה, מִשּׁוּם שׁוֹעֲתָה בְּאֲכִילַת הַמֶּן נִפְשָׁנוּ יִבְשֶׁה אִין כָּל, וּמִלַּת 'כָּל' מוֹרָה עַל תְּעוּגָי עוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ י"ל (ב"ב יז.) שֶׁלִּשָּׁה הִטְעִימָן הַקַּב"ה מַעֲזִין עוֹלָם הַבָּא, אַבְרָהָם יוֹה' בְּרַף אֶת אַבְרָהָם בְּכָל, יִצְחָק 'בְּכָל מַכַּל כָּל' וְכוּ'. הָרִי שֶׁמִּלַּת 'כָּל' מוֹרָה עַל עוֹלָם הַבָּא.

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ וַעֲתָה נִפְשָׁנוּ יִבְשֶׁה אִין כָּל, אִין לָנוּ מִתְּעוּגָי עוֹלָם הַבָּא, מִסַּבַּת שְׂבֻלָתִי אֵל הַמֶּן עֵינָנו מִשּׁוּם שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים הַמֶּן תְּדִיר שֶׁהוּא עֲנָג גְּדוֹל, וְהַתְּחִיל הַכְּתוּב לְסַפֵּר בְּשִׁבְחוֹ, וְהַמֶּן בּוֹרַע גַּד כְּמוֹ שֶׁמְפָרֵשׁ וְהוֹלֵף, וּבִזְזָה מִתִּישָׁב מִלַּת 'נִפְשָׁנוּ' כְּלוּמַר דְּבַר הַנוֹגַע לְנַפְשׁ, שֶׁהוּא הַשְּׂכָר הַעֲתִיד לְבוֹא.

שְׁטוּ הָעַם וְלָקְטוּ (יא ח')

וַיִּדְבֵר מֹשֶׁה

רבי משה פולאק זצ"ל

הסתכלות ומנאה בחלקם של אחרים

וַאֲמַרו רז"ל (יומא עה.), כְּתִיב 'שְׁטוּ הָעַם', וְכִתִּיב וַיִּצָּא הָעַם וְלָקְטוּ, צְדִיקִים יִצְאוּ וְלָקְטוּ, וּרְשָׁעִים שְׁטוּ, עֲמַן שֵׁם. נִרְאָה לִי 'שְׁטוּ' מִלְּשׁוֹן הַכְּתוּב (זכריה ד י) 'עֵינֵי ה' מְשׁוּטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ', כִּי דָרַף הַקַּנְזֵי רוֹאֶה בַּחֲנוּת חֲבָרוֹ אִם אִין לוֹ ח"ו קוֹנִים יוֹתֵר, וּבִשְׁעַת מִשָּׂא וּמִתֵּן שָׁלוּ עֵינָיו מִשׁוּטְטוֹת בְּשָׁל אַחֲרֵים, וְזֶהוּ שְׁטוּ בְּעֵינֵיהֶם עַל אַחֲרֵים בְּשַׁעַת לְקִיטָתָם, אָבַל צְדִיקִים אִין נוֹתֵן עֵינָיו בְּשָׁל אַחֲרֵים, רַק רוֹאֶה בְּשָׁל עֲצָמוֹ מַה שֶׁהִקְרָה ה' לְפָנָיו וְשָׂמַח בְּחֻלְקוֹ, כִּי הַמְרַבָּה לֹא הַעֲדִיף.

ונראה, שאף משה ויהושע נחלקו בדבר זה. יהושע, סבר שאין שני מלכים יכולים להשתמש בכתר אחד, ולכן באשר נתנבאו אלדד ומידד, אמר "אדני משה בלאם" שהרי משה צדין חי, וכיצד ישתמשו אלדד ומידד בכתרו של משה בחייו. אף משה סובר, כי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, ולפיכך השיבו "ומי יתן כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את רוחו עליהם".

ובזה יובן הטעם שדמו חז"ל את משה ויהושע לחמה וללכנה דוקא, משום שהם נחלקו במחלקתם של החמה והלכנה, אם אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד.

(באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ויאמר לו משה המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את רוחו עליהם (יא)

(טז)

טללי אורות

בשם רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל

אלו היו כל ישראל נביאים היה נכנס משה לארץ ישראל

מי יתן והיה כל עם ה' נביאים. וצריך באור, דמה יועיל לו זה לנבואתם. ויש לכאור, דאיתא (סנהדרין יז.) דהם היו מתנבאים משה מת, יהושע מכניס ישראל לארץ. ואיתא במדרשים מפני מה מת משה במדבר, כדי שלא יאמרו דמתי מדבר לא יעמדו בתחיה, לכן מת משה גם כן במדבר, כדי שיידעו שגם הם יעמדו בתחיה. ואולם אם היו כלם נביאים, וממילא היו יודעים בנבואה גם בלא זה שמתי מדבר יעמדו בתחית המתים, וממילא אין צריך משה למות במדבר.

וזוהו שאמר לו משה המקנא אתה לי, וכי מה ארויח בזה שאמרת אדני משה

להיות מקום מכשר לנבואה, והינו טעמא שאין נביא בחוץ לארץ.

ואלו יצאו מן הכלל, כי לגבי אין שני נביאים, אלו שנים אלדד ומידד, ואם היה אחד התרשתי. כי מתנבאים לשון הורה, מתנבאים והולכים, ואף שיש לתלות שבאמצעות הנקנים שנתנבאו בו בפרק הינו דאדניא להו, לזה אמר 'מתנבאים' והולכים, ואם איתא שבאו מכח הנקנים היו פוסקים נקנים. זאת ועוד, במחנה באפס מקום מכשר לנבואה, וקרוב לומר שאין דבר ה' בפיהם אמת.

אשר לשלמה

רבי שלמה פה אטיבנזי זצ"ל

משה ויהושע נחלקו במחלקת השמש והירח

יש להבין, מה בכך שאלדד ומידד מתנבאים במחנה, עד שראה יהושע צרף לומר למשה "אדני משה בלאם" (במדבר יא, כח), ופרש רש"י 'שיתגם בבית הכלא'. אדרבה טוב שיגבו נביאים בישראל, וכפי שמשה ענהו "המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את רוחו עליהם" (שם, טז).

ונראה לכאור, בהקדים דברי הגמרא בבבא בתרא (עא.), פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לכנה. ויש להתבונן במהות דמוי חז"ל של משה ויהושע דוקא לחמה וללכנה ולא לדבר אחר.

ומצינו בגמרא חלין (עו.), אמרה גרם לפני הקב"ה, רבוננו של עולם, אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד? אמר לה, לכי ומעטי את עצמד. נמצא, שהלכנה סברה שאי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, ואלו החמה, שלא טענה כן, סוכרת פי אכן אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד.

פרשת בהעלותך

כְּאִינוּ שׁוֹמְעִים, מִחֲמַת שְׁלֵאל יָכוֹל הִיָּה לְהַשְׁיֵבְכֶם מֵאַחַר שִׁתְּשׁוּבְתוֹ תִּחְשָׁב לְגִאָּוָה. לְכֵן נֹאמַר "וַיִּשְׁמַע ה'...", כְּלוּמַר, שֶׁה' הִכִּין (שֵׁשׁ שְׁמִיעָה מִלְשׁוֹן 'הִכְנָה' כְּמוֹ "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל", דְּבָרִים ו, ד) כִּי אֵין מֹשֶׁה יָכוֹל לְהַשְׁיֵבְכֶם, וּלְפִיכֵךְ קָרָא ה' לְאַהֲרֹן וּמְרִים, שֶׁנֹּאמַר "וַיִּקְרָא אֶהֱרֹן וּמְרִים וַיִּצְאוּ שְׁנֵיהֶם" (ש.ס, ה), כְּדֵי לְהַשְׁיֵבְכֶם בְּמִקּוּם מֹשֶׁה, שֶׁהֶצְדֵּק עִמּוֹ בְּמַה שֶׁפָּרַשׁ מֵאַשְׁתּוֹ, וְכִאֲמוֹר. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה (יב א)

ברוך מבנים

רבי ברוך ורש"ל

ענוות משה גדולה מענוותנותם של אברהם ודוד

יש לְרַקְדֵק, שִׁתְּבוֹת "אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה" שִׁפְתַי יִמְרֵן. וְנִרְאֶה לְכָאֵר, בְּהִקְדִּים אֶת דְּבָרֵי הַגְּמָרָא בְּחֵלִין (פ.ט), אָמַר הַקַּב"ה לִישְׂרָאֵל, חוֹשְׁקֵי בְכֶם, שֶׁאֲפִלוּ בְשִׁעָה שְׁאֵנִי מִשְׁפִּיעַ לְכֶם גְּדֻלָּה, אֲתֶם מִמַּעֲטִים אֶת עֲצָמְכֶם לְפָנָי. נִתְתִּי גְדֻלָּה לְאַבְרָהָם, אָמַר לְפָנָי "וְאֲנֹכִי עֶפְרַי וְאֶפְרַי" (בראשית יח, כז). לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, אָמְרוּ "וְנִחְנָה מִה" (שמות טו, ז). לְדָוִד, אָמַר "וְאֲנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ" (תהלים כב, ז).

נמצא, כִּי עֲנוּתוֹתֶם שֶׁל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, הֵיחָד הַגְּדוֹלָה מִשְׁלֵל אֲבָרְהָם וְדָוִד. שֶׁהֵם, הַחֲשִׁיבֵי אֶת עֲצָמָם כְּדָבָר שֶׁיִּשְׁנֹו עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, כְּמוֹ עֶפְרַי אוֹ תוֹלַעַת, אֲךָ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הַחֲשִׁיבֵי אֶת עֲצָמָם לְמֵאוּמָה לְכֵן הוֹסִיף הַכְּתוּב "מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה", כְּלוּמַר אֲף מֵאַבְרָהָם וְדָוִד. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

כְּלֵאִם', רַק זֶה הִיָּה לִי טוֹבָה, מִי יִתֵּן שִׁיחֵיהִי כָּל עַם ה' נִבְיִאִים וְיִדְעוּ הַכֹּל שְׁמֵתִי מִדְּבַר יַעֲמָדוּ בַתְּחִיָּה, וְאִזּוֹ לֹא אֶהְיֶה צְרִיף לְמוֹת בְּמִדְּבַר.

וְתִדְבַר מְרִים וְאַהֲרֹן כְּמֹשֶׁה עַל אֲדוּת הָאִשָּׁה הַכַּשִׁית אֲשֶׁר לָקַח כִּי אִשָּׁה כַּשִׁית לָקַח. וַיֹּאמְרוּ הֲרֵק אֲךָ כְּמֹשֶׁה דְּבַר ה' הֲלֹא גַם כִּנּוּ דְּבַר וַיִּשְׁמַע ה' (יב א-ב)

שנות חיים

רבי חיים חזן זצ"ל

משה עשה את עצמו כמי שאינו שומע את דברי מרים

כאבות דְּרַבֵּי נִתְּן (נוס' א פ"ט) מוּבָא, כִּי מְרִים דְּבָרָה עַל מֹשֶׁה שֶׁפָּרַשׁ מֵאַשְׁתּוֹ וְדְבוּרָה הִיָּה שְׁלֵאל בְּפָנָיו, וְזֶהוּ שֶׁנֹּאמַר "וַיִּשְׁמַע ה'", כְּאוֹמַר, ה' לְבַדּוֹ שָׁמַע, וְאֵלוּ מֹשֶׁה לֹא שָׁמַע. אֲךָ מִדְּבָרֵי הַרְמַב"ם, בְּהִלְכוֹת טְמֵאת צְרַעַת (פ"ז ה"ג), מִשְׁמַע שֶׁדְּבָרָה בְּפָנָי מֹשֶׁה, וְלְדַבְּרָיו, אֵינוֹ מוּבָן מִדּוּעַ אָמַר הַכְּתוּב "וַיִּשְׁמַע ה'", הֲלֹא גַם מֹשֶׁה שָׁמַע.

ונראה לְכָאֵר, כִּי מֵאַחַר שֶׁפְּרִישַׁת מֹשֶׁה מֵאַשְׁתּוֹ הִיָּתָה פְּדִין, שֶׁאֵינוֹ כְּשֹׂאֵר הַנְּבִיאִים שְׁאֵינֶם טְעוּנִים פְּרִישָׁה, וְהִטְעַם הוּא כִּינּוּן שֶׁהִיָּה גְדוֹל כְּנִבְוָאָה יוֹתֵר מִכָּל הַנְּבִיאִים, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכְּתוּב "לֹא כֵן עֲבָדֵי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֹאמְן הוּא: פֶּה אֵל פֶּה אֲדָבָר בּוֹ וּמִרְאֶה וְלֹא בַחֲדִית וְתִמְנַת ה' יִבִּיט" (במדבר יב, ז-ח), וְהִיָּה ה' נִגְלָה אֵלָיו תְּדִיר, לְכֵן, טוֹב עָשָׂה שֶׁפָּרַשׁ מֵאַשְׁתּוֹ.

ולפי שֶׁהִיָּה מֹשֶׁה עֲנֵו גְדוֹל, כְּמוֹ שֶׁמְעִידָה עֲלָיו הַתּוֹרָה "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עֲנֵו מֵאֵד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה" (ש.ס, ג), לְכֵן, אֲף שֶׁשָּׁמַע אֶת דְּבָרֵי מְרִים אַחֲתוֹ, עָשָׂה עֲצָמוֹ

ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה (יב ח)

דבר המלך

רבי חיים עמרם זצ"ל

משה היה גם שר וגם עבד

יש לתן טעם למה היה צריך להוסיף למשה כנוי "עבדי" ורקא כאן. ונראה לבאר, על פי המעשה בגמרא ברכות (לד), שבקש רבן יוחנן בן זכאי מתלמידו רבי חנינא בן דוסא, להתפלל בעבור בנו החולה. התפלל רבי חנינא, והבריא הילך. תמהה אשת רבן יוחנן, כלום תלמידך גדול ממך. השיב לה, לעתים, עבד יכול להפגס לפני המלך ולבקש ממנו, יותר מהשר שיכול להפגס רק באשר יקראנו המלך.

ועתה, רצה ה' להראות את גדל חבת משה, שיש בו גם את מעלת עבד וגם מעלת שר, לכן אמר "בעבדי במשה". ופרושו, "בעבדי" כפשוטו, וגם "במשה" שהוא בחינת שר וחשוב לפני, ואיך לא יראתם לדבר עליו.

(באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

מנושאי הפרשה

מי יאכלנו בשר – הלא היה טעם בשר במן

ישועות יעקב

רבי יעקב מטולם אורנטטיין זצ"ל

טעם הבשר נפגם על ידי טעם הרבש

והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאנה וישבו ויכבו גם בני ישראל ויאמרו מי

יאכלנו בשר (יא ד). הנה ידוע שהמן היה משתנה לכל מה שהיו רוצים במבאר בש"ס (יומא עה), אמנם מה שלא היה משתנה לטעם בשר נראה בעיני, משום דבמן נאמר בפרשת בשלח (שמות

טו לא) 'והמן כזרע גד לכן וטעמו כצפיחת בדבש', והינו אף שהיה משתנה לכמה טעמים, מכל מקום עקר הטעם של המן בעצמו היה צפיחית בדבש, וכן אמרו במדרש דבש הנקית אותם עייש"ה. והינו אף שכל טעם שהיו מתאווים היה נטעם להם, אבל בכל אלה היה טעם צפיחית בדבש, כי עקר טעם המן לא נתבטל, וזהו 'וטעמו' הינו טעם העצם של המן עצמו היה 'כצפיחת בדבש'.

והנה נודע כי הבשר פוגם בדבש, וכמבאר במסכת עבודה זרה (לט:) וכן הוא בשלחן ערוך (י"ד סי' קג ס"ד), ולכך לא היו רוצים לטעם טעם בשר במן, בין שעל פרחד צריך להיות טעם המן בעצם כטעם דבש, וטעם הבשר שהיה מתאווים? היה צפיחית בדבש, וזהו טעם לפגם ונפשנו קצה בזה, על כן היו מתאווים שינתן להם בשר ויהיו אוכלים הבשר בלי מן, והמן בלי בשר.

עבודת הלוי

רבי אריה ליבוש הורוויץ זצ"ל

טעם בשר ללא שביעה

את הקשאים ואת האכטחים. אמר רבי שמעון מפני מה המן משתנה לכל דבר ולא לאלו, מפני שקשה למניקות (רש"י). וקשה הא טעם בשר הרגישו בו, אם כן למה בקשו מי יאכלנו בשר, אף דחז"ל (יומא עה.) דרשו בקרא ויהעם בוכה למשפחותיו שבקשו להתיר להן שאר בשר, מפל מקום אין המקרא יוצא מידי פשוטו שבקשו גם בשר ממש כמו שאמר הפתוב (יא יח, וע"פ שמות טו ג) 'כי טוב לנו במצרים בשבתנו על סיר הבשר'.

ונראה שהמן היה מזון רוחני נבלע באברים, ונשתנה לכל מטעמים ומתברר במעשים, כל זה היה אצל המאמינים בה, לא כן לאותם

לפי מה דסבירא ליה לרבי ישמעאל דבמדבר הִיָּה בִּשְׂר תַּאֲוָה אֲסוּר וְכַמְבָּאָר בְּחֵלִין (טו), אִם כֵּן לֹא הָיוּ רִשָּׁאִים לְאָכַל בְּמִדְבָּר בִּשְׂר רַק מִבְּהֵמָה שְׂנֻקְרָבָה לְגִבּוּת, אֲבָל זֹלַת זֶה הָוָה בִּשְׂר תַּאֲוָה שְׂנֻאָסֵר אֲזוּ, וּלְפִי זֶה לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְטַעַם גַּם טַעַם בִּשְׂר בְּמִן, דְּזֶה הָוָה גַּם כֵּן כְּמוֹ בִּשְׂר תַּאֲוָה, כִּיּוֹן שְׂלֹא הָיָה מִבְּהֵמָה שְׂנֻקְרָבָה לְגִבּוּת, וּבִשְׂר תַּאֲוָה הָיָה אֲסוּר לְהֵם אֲזוּ, וְלָכֵן בְּאֲמַת לֹא טְעַמו טַעַם בִּשְׂר בְּמִן. וְאַף שֶׁהָיוּ יְכוּלִים לְטַעַם טַעַם בִּשְׂר שֶׁל חֵיָּה שְׂלֹא הָיָה בְּכָלֵל אֲסוּר בִּשְׂר תַּאֲוָה, וְכַדְאִיתָא בְּחֵלִין (יז). כִּי אֲסֵר רַחֲמֵנָא בְּהֵמָה דְּחֻזָּא לְהַקְרָבָה, אֲבָל חֵיָּה דְלֹא חֻזָּא לְהַקְרָבָה לֹא אֲסֵר רַחֲמֵנָא. יֵשׁ לוֹמֵר שְׂמִיּוֹן שְׂלֹא הָיוּ יְכוּלִים לְטַעַם טַעַם בִּשְׂר מִבְּהֵמָה דְּחֻזָּא לְהַקְרָבָה, שְׂוָה הָוָה בְּכָלֵל בִּשְׂר תַּאֲוָה שְׂנֻאָסֵר לְהֵם, לָכֵן לֹא טְעַמו כָּלֵל טַעַם בִּשְׂר בְּמִן, וְעַל כֵּן הִתְאוּנוּ עַל חֲסִרוֹן הַבִּשְׂר.

וּלְפִי זֶה צְרִיף לוֹמֵר דְּמָה שְׂאֲמָרוּ בְּגִמְרָא יוֹמָא שֶׁהִבְאֵנוּ שְׂלֹא טְעַמו טַעַם חֲמִשָּׁת הַמִּינִים בְּמִן, הִיָּנוּ שְׁל קְשׁוּאִים וְאֲבִטְחִיּוּם וְיִתְר הַדְּבָרִים הַמְזוּכָרִים בְּמִקְרָא שְׂמִסְפָּרָם חֲמִשָּׁה, הוּא לֹא דוֹקָא, דְּגַם טַעַם בִּשְׂר לֹא טְעַמו וְכִמוּ שְׂכַתְבִּיתִי. וְעֵינֵן בְּהַפְלָאָה כְּתוּבוֹת (ס): שְׂכַתְב, דְּלָכֵן הִתְאוּנוּ וְאֲמָרוּ 'זְכַרְנוּ אֶת הַדְּגָה' וְגו', כִּי דְגָה הִיָּנוּ דְּגִים קְטַנִּים שֶׁחֲזַמִּין לְהֵם הַקַּב"ה בְּכַדִּיָּהֶם כְּדִיתָא בְּיוֹמָא (עח), וּלְפִי הַמְבָאָר בְּכַתְבוֹת שֶׁם דְּגִים קְטַנִּים גַּם כֵּן קָשִׁים לְמַנִּיקוֹת וְלֹא טְעַמו טַעַמָם בְּמִן, וְלָכֵן הִתְאוּנוּ עַל חֲסִרוֹנָם עֵי"ש. הִנֵּה תַּפְסֵס גַּם כֵּן דְּמָה שְׂאֲמָרוּ בְּגִמְרָא שְׂלֹא טְעַמו טַעַם חֲמִשָּׁת הַמִּינִים בְּמִן הוּא לֹא דוֹקָא, וְהָיוּ עוֹד טְעַמִּים אַחֲרֵים שְׂלֹא טְעַמו בְּמִן, וְיֵשׁ לוֹמֵר שְׂגַם טַעַם בִּשְׂר לֹא טְעַמו, וְזֶה מִשׁוּם שֶׁהַטַּעַם הָיָה נֶחֱשָׁב כְּבִשְׂר תַּאֲוָה, וּבִשְׂר תַּאֲוָה נֶאֱסֵר לְהֵם בְּמִדְבָּר וְכִמוּ שְׂכַתְבָנוּ.

שְׂלֹא הֶאֱמִינוּ לְדַכְרִיּוּ וְקָרְאוּ אוֹתוֹ לְחֵם הַקָּל שְׂאִינוּ מְשַׁבֵּיעַ, לָכֵן בְּאֲמַת נִתְקַלֵּל בְּמַעֲיָהֶם וְלֹא נִתֵּן לְהֵם לְשַׁבֵּעַ, וְהֵם הִתְאוּ מְזוּן גְּשָׁמִי כְּדִי שְׁבִיעָה, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוּ 'בְּשַׁבְתָּנוּ עַל סִיר הַבִּשְׂר בְּאֲכִלְנוּ לְחֵם לְשַׁבֵּעַ' שֶׁהוּא מוֹרָה עַל הַרְבוּי, וְשׁוֹב אֲמָרוּ 'זְכַרְנוּ אֶת הַדְּגָה אֲשֶׁר אֲכַלְנוּ בְּמִצְרַיִם חֲנָם בְּלֹא מִצְוֹת. וְזֶה שְׂבִקְשׁוּ בִּשְׂר עַל דְּרָף הַרְבוּי כְּדִי שְׁבִיעָה, כְּמוֹ שְׂנֻאָמֵר 'מִי אֲכַלְנוּ בִּשְׂר' כְּדִי שְׁבִיעָה, דְּהָוָה לְהוֹ לְמִימֵר 'מִי יִתֵּן לָנוּ בִּשְׂר'.

רַק הַכָּא דְּכַתִּיב סִתָּם 'אֶת הַקְּשׁוּאִים' וְגו' וְלֹא פְתִיב בִּיהַ לְשׁוֹן אֲכִלְהָ, מְשַׁמַּע שְׂלֹא טְעַמו טַעַם קְשׁוּאִים, לְזֶה דְּרָשׁוּ חַז"ל מִפְּנֵי שְׂקִשָּׁה לְמַנִּיקוֹת.

הַדְּרָשׁ וְהַעִיּוֹן

רַבִּי אֶהְרֹן לְעוֹוִין זצ"ל

לֹא הָיוּ רִשָּׁאִים לְטַעַם טַעַם כִּשֵׁר בְּמִן לְפִי שְׂנֻאָסֵר עֲלֵיהֶם כִּשֵׁר תַּאֲוָה כַּמְדָּבָר

וַיֹּאמְרוּ מִי יֵאֲכַלְנוּ בִּשְׂר. עֵינֵן בְּתוֹסְפוֹת עַל הַתּוֹרָה כִּי אֵין שְׂהַקְשׁוּ, כִּיּוֹן שְׂבִמֵּן הָיוּ טוֹעַמִים כָּל הַטְּעַמִּים, אִם כֵּן הָיוּ יְכוּלִים לְטַעַם גַּם טַעַם בִּשְׂר, וּמִדּוּעַ אֲפּוֹא הִתְאוּנוּ עַל חֲסִרוֹן בִּשְׂר, הָרִי הָיוּ יְכוּלִים לְטַעַם טַעַם בִּשְׂר בְּמִן, וְכֵן הִקְשׁוּ גַם כֵּן בְּפִרְשַׁת בְּשַׁלַּח. וְיֵשׁ לְהוֹסִיף עוֹד לְפִי הַמְבָאָר בְּגִמְרָא יוֹמָא (עה). דְּלָכֵן הִתְאוּנוּ עַל חֲסִרוֹן הַקְּשׁוּאִים וְהָאֲבִטְחִיּוּם וְגו', מִשׁוּם שֶׁטַעַם חֲמִשָּׁת הַמִּינִים הָאֵלֶּה לֹא הָיוּ טוֹעַמִים בְּמִן, וְזֶה מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ קָשִׁין לְמַעַבְרוֹת וּמִנִּיקוֹת כְּמִבְאָר בְּסִפְרֵי הוֹבָא בְּפִרוּשׁ רַש"י, וְלָכֵן הִתְאוּנוּ עַל חֲסִרוֹנָם, וְאִם כֵּן בְּבִשְׂר שְׂלֹא הָיָה שְׂרֵף הַחֲשָׁשׁ הָיָה שְׂפִיר הָיוּ יְכוּלִים לְטַעַם טְעַמו בְּמִן, וְאִם כֵּן מִדּוּעַ הִתְאוּנוּ עַל חֲסִרוֹנוֹ. **וְנִרְאָה** לִי בְּזֶה רַעֲיוֹן נֶכְבֵּד דְּטַעַם בִּשְׂר מִסְפָּה אַחֲרַת לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְטַעַם בְּמִן,

מעשי צדיקים

ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבדה ולא יעבד עוד
(ח כה)

כְּאִשּׁוֹר נכנס הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א לשבת במחצת החסידים, התלבט ופרש את ספקותיו באמרו, "ליד מי אשב, האם ליד האברכים שאומרים 'נשמת' בהתלהבות רבה, אבל גם קאשע הם אוכלים בהתלהבות. או שמא אשב ליד הזקנים שאינם אוכלים קאשע בהתלהבות, אבל גם 'נשמת' אינם אומרים בהתלהבות."

לְבַסּוֹף נמלך בדעתו ואמר, "עדיף לשבת עם האברכים, אמנם אוכלים הם קאשע בהתלהבות, אבל משום כך, הרי הם גם אומרים נשמת בהתלהבות". (קובץ שיחות עמ' מה)

כן יהיה תמיד הענין יכנסו ומראה אש לילה (ט טז)

אָחָד מחסידי הרה"ק הדברי חיים מצאנז זיע"א, התפרנס כסוחר, ולצורך מסחרו היה נוסע לכמה מקומות וגם לעיר בעלזא. פעם שאלו רבו הרה"ק מצאנז, האם הוא נכנס אל הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זיע"א, בעת שהותו בעיר זו. משהשיב בשלילה, אמר לו הרבי, "היתכן שאינך נכנס אל הבעלזער רב, הריהו לומד תורה לשמה".

חֲלוּפּוֹ מספר שנים, הדברי חיים כבר נתבקש לישיבה של מעלה, הסוחר דנו עסק במסחר עם חסיד נוסף שהתגורר בגלילות בעלזא, ואחר זמן התגלע ביניהם סכסוך.

ויעש בן אהרן אל מול פני המנוחה העלה נרתיק פאטר
צנה ה' את משה (ח א)

בְּשֵׁבֶת קדש פרשת בהעלתך, אמר הרה"ק רבי שלום מסטראפקוב זיע"א דברי תורה על פרוש רש"י על הכתוב, 'ויעש בן אהרן', 'להגיד שבחו של אהרן שלא שנה'. "לקאורה צריך באור, מדוע היה בכלל הנה אמיןא על אהרן קדוש ה', שהוא ישנה מצווי הקב"ה.

אֵלָא כמה דרכים יש ליצר הרע היאך להתטיא את האדם. לאדם פשוט הוא אומר, "עשה עברה זו ועברה זו", אבל את ר' משה מנדל, חסיד גלבה, גרא וחרד לדבר ה", הלא הוא זקן בן תשעים שישב שם אצל השלחן, "אותו אין היצר הרע מפתה שיעשה עברות, כי יודע שלא ישמע לו.

לְאָחָד כזה אומר היצר הרע, "למד עוד מאמר בזהר לפני התפלה, לך פעם נוספת למקוה", וכדומה, על ידי זה גורם שיעבר על הנאמר בשלחן ערוך, שיש להתפלל לפני שיעבר זמן תפלה.

זו כונת רש"י 'להגיד שבחו של אהרן שלא שנה', ממה שכתב בשלחן ערוך, ולא נתפתה מהיצר הרע גם במלי דחסידותא". אחרי שסיים דבריו, כבד הרב את ר' משה מנדל בכוס יין ואמר, "כינו שהזכרתיך בדברי התורה ואולי דברתי בגנותך, מגיע לך כוס יין". (זכרונם לברכה ע"פ ארו בלבנון)

פרשת בהעלתך

ברכת פְּרֹדָה, וסֵפֶר לוֹ אֶת הַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת
הָעֲנֻיִּים.

עֲנִיָּה רבי ישׁכר דב, "בְּאִמַּת נִמְצָא אָבִי תָדִיר
בְּמִדְרָגָה זו, אֲף בְיוֹם, בְּעֵת שְׁאֲנֻשִׁים
נִכְנָסִים אֵלָיו וּפּוֹרְטִים לְפָנָיו אֶת בְּקִשׁוֹתֵיהֶם
וְאֶת צְרוּתֵיהֶם, הוּא מִתְכַּסֶּה בְכִסּוּי וְאִין רוֹאִים
אֶת הַתְּלַהּבוֹתָיו. רַק בְּלִילָה, בְּעֵת שֶׁהוּא יוֹשֵׁב
לְבָדוֹ וְאִין מְפָרְעִים אוֹתוֹ, מִתְגַּלֶּה פְּנִימִיוֹתוֹ
בְּלִי כִסּוּי.

אֲחֵר הוֹסִיף רבי ישׁכר דב וְאָמַר, "לִיכָא מִידִי
דְּלֹא רְמִיזָא בְּאוּרִיִּיתָא, גַּם עֲנִין זֶה נִרְמַז
בְּפִסּוּק בְּפִרְשַׁת בְּהַעֲלֹתְךָ דְּכַתְּבִי, 'כֹּן יְהִיָּה
תְּמִיד הָעֲנִין יְכַסּוּ וּמְרָאָה אֵשׁ לְיָלָה, הַכְּנִיָּה
הִיא, 'כֹּן יְהִיָּה תְּמִיד'. כִּי אָבִי הִרְיֵהוּ תְּמִיד
בְּבַחֲנֵיהּ שֶׁל 'מְרָאָה אֵשׁ', רַק 'הָעֲנִין יְכַסּוּ',
בְּשָׁעוֹת הַיּוֹם כְּשֶׁנִּכְנָסִים אֵלָיו אֲנֻשִׁים וּמִתְאַוֵּנִים
עַל מוֹעֲקוֹתֵיהֶם, הוּא מְכַסֶּה בְּעֲנִין.

כִּד אֲף מִבְּאֵר לַהֲדִיא בְּתַרְגוּם יוֹנָתָן כְּדִין
הָיָה תְּדַרְיָא עֲנִין יְקָרָא חֲפִי לִיה בִּימְמָא'
וְכוּ, אֲבָל 'וּמְרָאָה אֵשׁ לְיָלָה, בְּשָׁעוֹת הַלַּיְלָה,
כְּשֶׁהוּא עִם עֲצוּמוֹ, הִרְיֵהוּ בְּלִי כִסּוּי בְּבַחֲנֵי
'מְרָאָה אֵשׁ', כִּפִּי שֶׁהוּא בְּאִמַּת.

שָׂאֵל הַחֲסִיד אֶת רַבִּי יִשְׁכָּר דָּב מִדּוּעַ נֶעֱנַשׁ
שְׁתַּפּוֹ בְּעֲנֻשׁ מִיתָה, וּמִדּוּעַ לֹא פָּעַל
הַרְבֵּי לְהַשִּׁיבוֹ בְּתִשׁוּבָה, לְבַל יִגִּיעַ לְמַצֵּב זֶה.

עֲנִיָּה רבי ישׁכר דב, "מְצִינוּ בְּחַז"ל (סנהדרין
מו.) 'מַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שׁוֹרֵכֵב עַל הַסּוּס
בְּשִׁבְתּוֹ, וְהִבִּיאָהוּ לְבֵית דִּין וְסָלְוָהוּ, לֹא מִפְּנֵי
שֶׁהָיָה רָאוּי לְכוֹן, רַק שֶׁזֶה הָיָה צָרָךְ הַשְּׁעָה'.
מְפָרֵשׁ רַש"י שֶׁם, 'שֶׁהָיוּ מְצוֹת בְּזוּיוֹת בְּעֵינֵיהֶם',
מִכָּאן נִלְמַד, שֶׁמִּנְהִיגֵי הַדּוֹר יוֹדְעִים מֵהִי
הוֹרָאת הַשְּׁעָה, וּמִתִּי צָרִיךְ לְכוֹן". (מציון יסעדר)

נִכְנָס הַסּוֹחֵר חֲסִידוֹ שֶׁל הַדְּבָרִי חַיִּים אֵל
הַרְבֵּי מִבְּעֵלְזָא, וְהַתְּלוּגוֹ בְּפָנָיו עַל שְׁתַּפּוֹ.

מִתוֹךְ דְּבָרָיו הִבִּין רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שְׂאֲכוֹ הַדִּין
עִמּוֹ, וְאָמַר, שְׁיִתְּנוּ סְכוּם כֶּסֶף שְׁנַצְרֶךְ
לוֹ כְּדִי לְהַשִּׂיא כְּלָה יְתוּמָה, וְהוּא יִשְׁתַּדַּל
לְסִיעּוֹ. הַחֲסִיד נֶעֱנָה וְנָתַן הַמְּעוֹת, וְהַרְבֵּי שֶׁלַח
לְהִבִּיא אֵלָיו אֶת הַחֲסִיד בֵּר הַפְּלוּגָתָא שֶׁהַתְּגוּרָר
בְּאִזוֹר.

לְתַדְהֵמַת הַשְּׁלִיחַ, מֵאֵן הַשְּׁתַּף לְבוֹא, וְאֲף
הַתְּבַטָּא בְּחֶסֶר דְּרַךְ אֲרֻץ כְּלִפִּי
הַרְבֵּי. מִשְׁרָאָה הַרְבֵּי כִי אֵלּוֹ פְּנֵי הַדְּבָרִים,
צָוָה עַל חֲסִידוֹ שֶׁל הַרְבֵּי מִצְאֵנָז שְׁפִינָה
לְעוֹרָף דִּין פְּלוּגֵי בְּלַעֲמַבְרָךְ, וְיִתְּבַע אֶת שְׁתַּפּוֹ
לְמִשְׁפָּט. הוּא עָשָׂה כְּדְבָרֵי הַרְבֵּי, זָכָה בְּמִשְׁפָּט
וְקָבַל אֶת כֶּסֶפוֹ, וְכַעֲבַר זְמַן לֹא רַב, נִסְתַּלַּק
הַחֲסִיד שֶׁסָּרַב לְבוֹא אֵל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כְּאֲשֶׁר
נִתְּבַקֵּשׁ.

אֲחֵרִי כֹּן הִגִּיעַ חֲסִידוֹ שֶׁל הַרְבֵּי מִצְאֵנָז
לְבַעֲלָזָא לְחִסּוֹת בְּצַל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, הוּא
שֶׁהָיָה שֶׁם מְשׁוּף זְמַן, אֲבָל הַרְבֵּי מִבְּעֵלְזָא לֹא
לָקַח אֶת לְבוֹ, הוּא לֹא חָשׂ בְּמִחְצָתוֹ מֵה
שֶׁהִרְגִישׁ אֲצֵל רַבּוֹ זִיע"א בְּצִאֲנָז, וְהַחֲלִיט
לְשׁוּב לְמִקוּמוֹ.

קִדְּם שְׁנִסְעֵה, נִכְנָס הַסּוֹחֵר לְקַחַת בְּרַכַּת פְּרֹדָה
מֵהַרְבֵּי בְּשָׁעַת לִילָה מֵאֲחֶרֶת, אוֹתָהּ שְׁעָה
יִשָּׁב רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְעַסַּק בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּפְנִיּוֹ
בוֹעֲרוֹת כְּאֵשׁ. הַמְּרָאָה כָּבַשׁ אֶת לְבוֹ, כִּי כֹן
הַסְּכִין לְרִאִוֹת מַעַת לַעַת אֲצֵל רַבּוֹ הַרַה"ק
מִצְאֵנָז.

בְּנוֹסְף, הַדְּבָר הַזְּכִיר לוֹ אֶת דְּבָרֵי רַבּוֹ שְׂאֵמֵר
לוֹ, "הַבְּעֵלְזָעֵר רַב לוֹמַד תּוֹרָה לְשִׁמְהָ",
וְגַמֵּר בְּלְבוֹ לְהַשְׁאֵר בְּבַעֲלָזָא. מִיָּד אֲחֵרִי כֹן
נִכְנָס לְבִנּוֹ שֶׁל הַרְבֵּי וּמִמְלֵא מִקוּמוֹ, הַרַה"ק
רַבִּי יִשְׁכָּר דָּב מִבְּעֵלְזָא זִיע"א, לְטַל גַּם מִמֶּנּוּ

קומה ד' וַיִּפְצוּ אִיבֵיךָ (י לה)

בלונת בני ביתו והיושבים, ועוד קבוץ גדול של חסידים.

הגבאים ידעו שיבואו למקום חסידים רבים, לחלות את פני הרבי ולהתענג על תפלותיו ועל שלחנותיו, לכן שלחו שני שליחים לשכר בית גדול, עם כל הנוחיות הנחוצה לאורח כה נכבד.

השליחים הצליחו לשכר בית רחב מידות, שהיה שוק לאחד הגוים. הם הודיעו מראש שרבים יבואו למקום, ובעל הבית הסכים שיוצרו רעש והמולה מהגבאים וההולכים. השליחים שאלוהו, אם אין ברשותו מקום מרוח יותר לעריכת השלחנות, והוא הציע להם את גרן התבואה למטרה זו, אולם תבע מחיר גבוה בעד ההשכרה.

השליחים חתמו עמו חוזה לארבעה שבועות, בצרוף תנאי מפרש שאם ישארו תקופה ממשכת יותר, ישלמו על ארבעה שבועות נוספים, והערל קבל את מלוא המחיר הגבוה כפי שדרש.

עם בא הרבי עם אנשיו למקום, ראו שהערל מערים בקשיים על כל דבר. בראשונה אמר שלא יתן להם את הגרן, וחזר בו מכל מה שהבטיח, ובכלל, הרבי לא היה שבע רצון מהבית השכור, התחרט על באו למקום, ואמר לחסידים, "איני יודע למה באתי הנה, אין אני מרגיש כל שפור בבריאותי".

בעל הבית המשיך להתחסס בבטווח, ונהנה לגער בחסידים שלא ידרכו על העשב, כי הם משחיתים את המרעה לבהמותיו. אמרו לו הגבאים "מה זה היה לך, הלא שלמנו על שהותנו כאן במיטב כספנו". אכל ללא הועיל, הברנש המשיך לנהג ברשעות, ופפש לצער את הרבי ואת פמליתו ככל שעלה בזדו.

מאן דהוא בא עם בנו אשר הגיע לגיל המצות, בבקשה מהרה"ק **האמרי חיים** זיע"א שיניח לו תפלין. לשאלת הרבי "האם טבל הנער במקוה", השיב האב בשלילה. שלחו הרבי לטבל, ואף המתין בתפלת שחרית, עד שבוו של הילד.

אומר היה האמרי חיים, "איתא בספרים הקדושים כי בשעה שהאדם הולך לשפך שיחו לפניו קונו, מיד מנסה המקטרג לטרף את תפלתו בטענה, "האם אדם זה שאינו טהור, יאזינו בשמים לבקשותיו".

הנעה לבטל את הקטרוג הזה, היא טבילה במקוה. זה שאמר הכתוב, 'קומה ה' ויפצו איבך', 'קומה' - אותיות מקוה, הינו על ידי טבילה במקוה, יזכה ל'פצו איבך', לשבר כח המקטרגים למען לא יוכלו לעמד בדרך בעת תפלתו. (מאיר החיים)

וישמע ה' ויחר אפו ותבער במ אש ה' ותאכל בקצה המחנה (יא א)

בשבת הרה"ק **רבי בן ציון מבאבוב** זיע"א, בעיר באבוב, סבל ממחלת הארטריטיס, והרופאים המליצו לו לנסע למרחצאות בחוץ לארץ, כדי להחליף אוויר. אמנם האויר בבאבוב היה מצוי, אף הם סגרו שחלופי אוויר ישפרו את מצבו.

הרופאים יעצוהו במיחד לנסע לערנסדורף, מקום הבראה קטן סמוך לערים בייליץ טעשין ואושפיצין, שבו מרחצאות המכילות גפרית לרב, המסגלת להבראתו. קשה היה לרבי לעזב את ביתו ואת עירו למשך מספר שבועות, אבל בלית ברירה, נסע

המשיכה האם לבכות ושאלה, "אבל מהיכן אפרנסנו ואני אמללה וגלמודה". השיב הרבי, "אם אינך יודעת מה לעשות בילד, תני אותו לי". וזמה יעשה הרבי בבני, שאלה. **"דבר** גדול אעשה עם בנך, הוא יכנס לתלמוד תורה, ילמד ויעסק בתורה, יגדל ויהא לתלמיד חכם ולאיש, ישא אשה ויהיה יהודי כשר וטוב", השיבה הרבי. היא נאותה למסר את בנה לידי הרבי, משעבר הילד לרשותו, הודיע לאנשי ביתו לארז את חפציהם, ולחזר מיד לבאבוב.

בראותו את פניהם התמוהים של בני ביתו וחסידיו, אמר להם, "כל הזמן שאלתי את עצמי למה זה באתי הנה, האם להיות מדייריו של בינעק", הוא הגוי בעל הבית, "כעת אני יודע לשם מה באתי. באתי בשביל הילד הזה, ואין לי מה עוד לחפש כאן".

התחננו החסידים, "הלא השקענו ממון כה רב, איך נפקיר כל זה לערל הרשע הזה, ויהא חוטא נשכר". אף הרבי ענה בהחלטיות, "לא אשאר בשום אפן, כבר תקנתי כאן מה שהצרכתי לתקו, אנו שבים מיד לבאבוב".

החסידיים ציתו לרצון הרבי, והחלו לארז את חפציהם ולהתכונן לנסיעה. בראות הגוי המרשע שאורחיו מתכוננים לעזבו, הודיע שלא ישחרר את חפציהם אם לא ישלמו לו עבור שלשה שבועות נוספים.

סרבו הגבאים באמרם, "בחזרה עליו חתמנו, סכם לא לשלם אם נעזב בטרם יסתימו ארבעה שבועות, ולא עוד, אלא שאנו מותרים ברשותך לך גרן גדול שהקמנו בסכום עצום". אף ללא הועיל, הברנש עמד על שלו, והודיע שלא יסעו עד שישלמו את מלוא המחיר.

הגבאים היו מוכנים להביא את הענין לערכאות, על מנת להציל מה שאפשר מן

פיון שידיעו הגבאים שקהל גדול של חסידים יבוא לשבת, ואין מקום להתפלל ולנהל השלחנות, טכסו עצה, הביאו למקום מהנדסים, והקימו אהל גדול שאמנם עלה סכום עתק, אבל היה בו כדי להכיל מספר רב של אורחים.

חסידי באבוב וסתם יהודים בשמעם שהרבי מבאבוב חונה בקרבתם, חפצו לקבל פניו ולעשות עמו שבת אחת, ויהי הקהל הולך וגדל משבת לשבת. לעמתם הגוי בעל הבית, התקצף מרה, שלא ידרסו את אדמותיו, בלילות הרים קולו על שאינם מניחים לו לישן, וגרם צרות לכל העדה.

הרבי היה שרוי בצער על כל הנסיעה ההיא, ונחפץ לשוב על אתר לבאבוב, אבל החסידים שהשקיעו הון עצום בכל זה, דברו על לבו ובקשוהו לחכות עד תם תקופת השכירות, ואז ישובו לבאבוב. הרבי לא הסכים עמו, והמשיך להתלונן יום יום על הסביבה המוזרה, שאין לו בה שום רוחה, ועל הגוי המצער אותם.

בשבו השלישי באה לפני הרבי אלמנה בשם גולדשטיין, עם בנה שלמה, שהיה נער בן ארבע עשרה שנה, וספרה שהיא אלמנה גלמודה, ואין לה מקור פרנסה. בידעתה לשלח את הנער היתום לברליו, אל גיסה הגביר העשיר. הגיס הנו יהודי מודרני, שהבטיח לה שיגדל את הנער וישלחהו לגימנסיה.

הביט הרבי בעיניו המאירות בפני הנער ואמר לאמו, "הכי חפצה את להפך את בנך לגוי". האומללה פרצה בבכי וקראה, "רבי קדוש, הרי אין לי ממה לחיות, ואין לי לחם לתת לילדי זה, ומה אעשה לו". אמר הרבי, "ואם אין לך מה לעשות בו, מדוע את חפצה לעשותו לגוי".

וַיַּעַק הָעַם אֶל מֹשֶׁה וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל ה' וַתִּשְׁמַע הָאֵל (יא ב)

בכפר מוכנאוו הסמוך לפלאצק, התגורר החסיד רבי יוסף מוכניור ז"ל. במוצאי שבת קדש בה הסתופף בצל רבו הרה"ק רבי יחיאל מאיר ממוסטינין זיע"א, נכנס להפרד לשלום מרבו שברכו ואמר, "שתנצל מהשרפה".

רבי יוסף לא הבין את כונת הרבי, אך קשהתקרב לכפרו והבחין בלשונות אש המתמרות השמימה מכוונו, הבין כי ברכת הרבי לא היתה לשוא.

משהגיע לביתו, הבחין לגדל חרדתו כי הוא נשרף כליל, אך ברכת הצדיק פעלה שנקמרו רחמיו של אדון הכפר הגוי אשר ידע כי היהודי אינו נמצא בביתו, והוא שלח ערלים לכבות את השרפה ולדאג לבל ינזק רכושו.

הוא בדק בכליו ונוכח כי כלם נותרו בשלמותם. לא חסר דבר, מלבד קנקן נחשת למים. לאחר תקופה קשפנה את המים מן הבאר, נמצא אף הכלי האובד בשולי הבור העמק. (ומצא חן)

קדם שנתבקש הרה"ק רבי צבי הירש מטשורטקוב זיע"א בישיבה של מעלה, ברוך את בני עירו, שאם חלילה תצא אש ללהב, יודיעוהו על ציון קברו, ואז לא תשלט האש המתלקחת על יותר משלשה בתים. ואכן מסורת ביד בני העיר, כמה פעמים פרצה אש מאחד הבתים, ומעולם לא נשרפו יותר משנים או שלשה בתים.

כן ספר הרה"ח מורנו מאיר רקח מקהלתנו טשורטקוב, בחרף תר"מ לפ"ק פרצה דלקה

הסכום האדיר שהשקיעו, ולהנצל מהחמס הנוסף, אך כשמע הרבי את המתרחש, קרא ואמר להם, "אינני חפץ כלל להתדין עם גוי. שלמו לו מה שהוא דורש ונפטר ממנו".

בלית בררה, עשו הגבאים כמצות רבם, שלמו לו, וכן הותירו בידיו כל מה ששבנו בממון רב. בטרם נסעם אמר הרבי, "אמרו לגוי בפני כל שכניו, שאת דינו כבר פסק החכם באמרו (ימימה יז יא), 'עושה עשר ולא במשפט בחצי ימיו יעזבנו', שיהא סמוך ובטוח, סופו לא יהיה טוב".

הרבי ואנשיו נסעו משם בטרם תם שלושה שבועות, כשגוי האזור שהיו כלם שונאי ישראל, מביטים בקורת רוח על היהודים העוזבים.

אחר שבעה ימים, בא מבשר טוב לרבי והודיע, שיום קדם לכן הנה לפתע רעם בביתו של הגוי, ואש אימה פרצה באחת, פהרף עין אכלה את הבית, את הגרנות, ואת כל הרכוש אשר לו.

אנשי המקום עמדו מנגד, בראתם כיצד האש עושה שמות בכל קניינו. הגוי ובני ביתו התרוצצו כמשתגעים ושועו לעזרה, אך לא היה בידי איש להושיעם, כלם קפאו על מקומם בתדהמה למול עצמת הלהבות העזות.

הכל הסכימו, שרק יד הרבי מבאבוב עשתה זאת. אכן, גם גדול היה שם שהאש פרצה בעקבות הרעם, לו פרצה השרפה באפן אחר, כי אז היו תולים ביהודים אשמת הצתה, אבל כעת הכירו עין בעין, שה' את רצון יראיו יעשה, והרבי מבאבוב הנו צדיק גדול ועושה פלאות. (תולדות אדמורי"י באבוב)

פרשת בהעלתך

אלהיו לחדר הרבי, ומסר לו את הדברים. "ניחא", הפטיר הרבי, "טוב עשיתך האשה, טל"ת גימטריא א"ל נ"א רפ"א נ"א ל"ה, יעזר השי"ת, ותנשע בפרואה".

חלפו מספר רגעים, רבי יצחק אייזיק יצא מחדרו ובקרו ליד השנים העומדים שם, פנה לאברך שהתלווה לרבי מנשה ואמר לו, "דע לך כי בפסוק רפא נא לה, כותבים רפ"א באל"ף ולא בה"א", והמשיך בדרךכו.

כשמע החסיד את הדברים היוצאים מפי הרבי, השתומם על שהרבי תפס את אשר עלה במחשבתו, ובהתפעלות רבה ספר לרבי מנשה, כי בשעה שאמר הרבי כי טל"ת גימטריא א"ל נ"א רפ"א נ"א ל"ה, ערף חשבון על פסת נר, והבחין שטל"ת עולה למספר תמ"ט, ואלו אותו פסוק עולה במספר תנ"ג.

הוא הנה כמקרה אחר רבו, והרבי הרגיש בהרהורי לבו, והעמידו על האמת באמרו כי כותבים רפ"א באל"ף, ולא בה"א, וזו היתה טעותו שלו בחשוב הגימטריא. (צדיק מה פעל)

ויצעק משה אל ה' לאמר קל נא רפא נא (יב יג)

באצבעו של הרה"ק רבי אריה לייבוש ממאגרוב ז"ל, אחיו של הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זיע"א, עלתה מכה כה עמקה, עד שהרופאים קבעו שיש לגדע אותה. אף כששאלו את פי אחיו רבי ישכר דב, הוא הורה שאין לעשות זאת.

כנראה שהיה הדבר בפרשת בהעלתך, ורבי ישכר דב אמר, "בשעה שמנשה רבנו בקש עבור מרים שנוצטרה, התפלל קל נא

בשכונת הקניות דפה. הוא תר אחר אנשים שיודיעו זאת לאותו צדיק, אף לצערו לא מצא.

הכל חששו לצאת מביתם בשעה מסכנת זו, כיון שהקניות בעיר ממקמות היו במוכז העיר, בצפיפות רבה והבתים אף הם היו בסמיכות זה לזה, גג אחד מחבר לחבר, והלהבות עוברות במהירות מבית לבית, עד כדי שחמשה או ששה בתים כבר עלו באש.

משעלה בידו למצא שני מתנדבים שגאותו ללכת לציון הצדיק ולהודיע על האש המשתוללת, נראה לעינים כי האש שקעה מיז ולא התפשטה עוד, ויהי לפלא. כך ספר הרב יעקב לנדא אבד"ק טשורטקוב, מהמקובל בידו מזקנו רבי ברוך פריש, שכהו ברבנות טשורטקוב חמשים ושבע שנים. (סמן הטוב)

ויצעק משה אל ה' לאמר קל נא רפא נא (יב יג)

ספר הרה"צ מברגל זצ"ל, עבדה ששמע מפי אביו הרה"צ רבי מנשה טייטלבוים מברגל זצ"ל. כאשר שמע רבי מנשה כי הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זיע"א, מתעתד לעשות את אחת השבתות בעירה סמוכה לדרוהוביטש, מהר ונסע עם אברך נוסף, לשבות במחצתו.

למחרת, עמדו השנים והמתינו בחדר החיצון של אכסנית הרבי, והנה אשה נכנסת ודבר מה בפייה. היא ספרה להרה"ק רבי אליהו זיע"א בן הרבי, כי בשבת קדש בשעת התפלה הבחינה מעזרת הנשים שהרבי מתעטף בטלית ישנה, היא חשה שאין זה לפי כבודו, לכן הביאה טלית חדשה כדורון לצדיק.

בנוסף, מאחר וחולנית היא, עז רצונה להתברך מפיו בברכת רפואה שלמה. נכנס רבי

בגימטריא שלום, לכן אמרה השונמית 'שלום', היא התכונה לעשות בכך את שני הפדיונות.

כמו כן כאן, בעת שהיתה מרים חולה, רצה משה רבנו עליו השלום לעשות עבורה את שני הפדיונות, על כן אמר 'קל נא רפא נא לה', עם הכולל הוא בגימטריא כמגין מרים עם 'כסף'. כל זה אמר זקני הקדוש, רבי שלום.

ברצונו לפעל עבור אחיו גם כן את שני הפדיונות, הוסיף רבי ישכר דב שגם 'אריה', הוא שמו של אחיו הרה"ק ממאג'רוב, עם 'כסף', עולה בגימטריא 'שלום'. אחר ברכו רבי ישכר דב ברפואה שלמה, וכן היה, הוא נרפא ולא היה כל צורך לנתחו. (אגרא דבי חילולי)

רפא נא לה'. אמר אבי ז"ל בשם זקני הרה"ק רבי שלום מבועלזא זיע"א, אצל השונמית כתוב שאחר שמת הי'לד באה לאלישע, והוא שלח את גיחזי שישאלנה (מלכים ב' ז כו) 'השלום לה השלום לאישך השלום לי'לד ותאמר שלום'.

לכאורה יפלא, מדוע ענתה השונמית 'שלום', הרי לא כן היה, שהרי הי'לד מת. אלא, השיב רבי שלום, ישנו שתי דעות כיצד לעשות פדיון נפש לחולה. דעת הרמב"ו שיתן פרוטות כמגין שמו של החולה, ודעת האר"י ז"ל, שיתן פרוטות כמגין 'כסף'.

האשה השונמית רצתה לערוך כאן את שני הפדיונות, ואיתא בזהר הקדוש שהי'לד שמת היה 'חבוקוק', והמספר של כסף וחבוקוק,

ספרים מהבעל שם טוב והרמלדיו

רבי אשר צוה עליו, "כשתראהו, תשתטח על הארץ לפני הסוסים ולא תניח לו להמשיך בנסיעתו, אלא תכניסהו אלינו". הוא עשה כמצוה, וכאשר נעצרה המרכבה, קם ואמר לרבי לייב שרבי אשר מבקש שיכנס לביתו.

אמר רבי לייב שרה"ס לרבי משה בער, "ממלאכים שרפים ואופנים יכול אני להסתתר, אף ממנו לא אוכל להסתתר", הם נכנסו יחדיו לסטולין אל רבי אשר, שהמתין להם ליד חלון ביתו.

משררה את רבי לייב קרב, גברה התרגשותו כל כך, עד שכמעט קפץ מן החלון כדי לקבל את פניו הקדושות. רבי לייב שחש בדבר, סמן לו בידו הקדושה לעצר

דרכו בקדש של הרה"ק רבי לייב שרה"ס זיע"א היתה, להתנהג בהסתר גדול. באחד ממסעותיו, הצרו לעבר דרך סטולין, ובקש מבעל העגלה שלא יסע בתוך העיר אלא יקיפנה סביבותיה, כך לא יצטרך להכנס אל הרה"ק רבי אשר מסטולין זיע"א השוכן בה.

ברב קדשתו, חש רבי אשר בצדיק הנוסע בסמיכות לעיר, קרא לבנו חורגו הצדיק רבי משה בער זצ"ל בן הרה"ק רבי אורי'לע שותק זצ"ל, והורה לו לצאת אל מחוץ לעיר, ולהמתין שם למרכבה שתופיע, בה יושב צדיק שקלסתר פניו ותארוו כך וכך, היה זה רבי לייב שרה"ס.

מלוה מלכה

בסעודת היום חזר ונשנה הדבר, עם תחלת אמירת התורה על ידי רבי לייב, נרדם רבי משה בער, ורק לפני ברכת המזון, העירוהו.

החליט רבי משה בער שבסעודה שלישית תאמץ בכל כוחותי לא להרדם, אולם גם אז חזר ונשלה הדבר, עם תחלת אמירת התורה, הוא נרדם עד ברכת המזון, אז העירוהו.

אחרי תפלת ערבית והבדלה, התישבו הזקנים עם רבי לייב שרה"ס ליד השלחן, והחלו לשוחח על פריצים שונים, כשרבי משה בער יושב ושומע את דבריהם.

הם הזכירו את אחד הפריצים, ומאחר והוא הכיר את הפריץ, חשב שהוא יודע עליו עבדות שונות ממה שדבר. לאחר מכן פרס אחד בשלום חברו, וקלם עזבו את המקום ונסעו משם.

אחר נעלם הבית כלא היה, גם רבי לייב ורבי משה בער עלו על העגלה, ונסעו מהמקום. רבי משה בער לא יכול היה להתאפק, ובקש מרבי לייב שישביר לו את מעשה הפלא שעיניו ראו במשך השבת. כבדרך אגב הוסיף, כי הוא יודע דבר מה אודות הפריץ שדברו אודותיו, וכי לדעתו המצב הפוך ממה שדבר.

במקום תשובה, עצר רבי לייב את העגלה, ופקד על רבי משה בער לרדת ממנה בו במקום. הוא נסע משם, והשאירוהו לבדו באמצע הדרך.

רבי משה בער לא הכיר את האזור, הוא החל ללכת מכפר לכפר, ורק אחר שלשה חדשים, עלה בידו לשוב לסטולין אל רבי אשר. כשהגיע אמר לו הרבי, "אלמלי היית נמנע מלשאול שאלות, היה יכול להנהיגך עד לכביכול עצמו". (מאורי אש)

על מקומו, באמרו, "למדו היטב, למדו לכבות", 'היטב', מלשון 'הטבת הנרות'.

רבי אשר נענה לו ונשאר עומד על עמדו, רבי לייב שרה"ס נכנס לבית לחדרו והצדיקים הסתגרו בו זמן רב. כשעמד רבי לייב שרה"ס לנסע, אמר לו רבי אשר, "שומא נוכל לצרף אליכם אברך שילוכם בדרךכם".

נענה רבי לייב להצעה בתנאי אחד, "אם יהיה בעל פה נעול". רבי משה בער הצטרף, הם נסעו בקפיצת הדרך ממקום למקום. בכל מקום אליו הגיעו, ראה רבי משה בער דברים מפלאים שלא הבינם, אולם כיון שהבטיח, לא היה באפשרותו לשאל אודותם.

בעבר שבועים ביום הששי, נסעו כמעט כל היום עד שהגיעו לאכסניה במעבה היער, בה ישב אדם בעל צורה, ורבי לייב שוחח עמו זמן רב, אחר יצאו, והמשיכו לנסע עוד כשעה.

שוב עצרה העגלה סמוך לאכסניה בלב היער, ורבי לייב הודיע שכאן ישבתו את השבת. באכסניה פגשו מספר זקנים בעלי צורה, לאחר מכן הלכו רבי לייב שרה"ס ורבי משה בער אל הנהר, לטבל לכבוד שבת קדש.

בליל שבת קדש בעת הסעודה, החל רבי לייב לומר דברי תורה, ומיד נרדם רבי משה בער, ורק לפני ברכת המזון, העירוהו. כעס רבי משה בער על עצמו, על שאחזתו תנומה ולא זכה לשמע את דברי התורה, אף חשב, ודאי קרה הדבר בשל העיפות מטלטול הדרך.

הוא גמר בדעתו שלמחרת תתחזק ולא ירדם. למחרת התפללו באכסניה, בעת קריאת התורה, שמע רבי משה בער שקוראים לשבעת הרועים לעלות לתורה, ולא הבין מה מתרחש לנגד עיניו.

פרשת בהעלותך

הבא לטהר מסייעין לו

הבחור הסתכל על פני רבו בתמיהה ואמר: אני? אימתי באתי לביתו של הרב? אזי הבין הרב, כי אכן אותו בחור לא היה אצלו מעולם בלילה, אלא שכנראה נשלח משהו מן השמים בדמות אותו הבחור בכדי לענות על ברכתו אמן.

על הפסוק (במדבר ח ו): **'קח אֶת הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְטַהַרְתָּ אֹתָם'**, מסביר רבינו האביר יעקב זיע"א כי כאן מרומז דברי חז"ל (שבת קד.) 'הבא ליטהר מסייעין אותו', כי הנה 'הלויים' עולה בגימטריא צ"א, שהוא כמנין שם הוי"ה ושם אדנות יחד, והכוונה היא לאותם האנשים הבאים להטהר ורצונם להתדבק בשכינה ולחבר קודשא בריך היא ושכינתיה, וכיון שרואה הקב"ה את רצונם הטוב של אותם 'הלויים', של אלו שרצונם להטהר ולהטיב, הרי הוא בא לסייעם והוא 'מצוה עליהן מלאכים או נשמות הצדיקים לסייעם' ועל ידי זה הוא מטהר אותם ומביא אותם אל השלימות.

תאוות הכבוד לעת זקנה

רבי אברהם קירזנר, היה מידידיו הגדולים וממקורביו של הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל עוד מימי שהותם יחד בליטא ובלונדון. לאחר פטירתו של רבי אליהו הוא סיפר, כי בשנת תשי"ח נפגש עם רבי אליהו שהיה באותם ימים מנהל רוחני בישיבת כפר חסידים.

היות ששהה רבי אברהם בישיבה כמה ימים, הזמינו רבי אליהו לישון עמו יחד בחדרו. מספר רבי אברם קירזנר: **בבוקר של יום אחד התעוררתי מוקדם מן הרגיל, והנה אני רואה את ר' אליהו עומד ליד החלון ומדבר כאילו לעצמו, בלחשיה, כדי שלא לעוררני מהשינה. הטיתי אוזני ושמעתי**

סיפר הגאון רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל, רבה של ירושלים, סיפור מופלא אותו קיבל איש מפי איש: הגאון רבי חיים מוואליזין זצ"ל היה מקפיד מאוד שלא לברך שום ברכה מבלי שיהיה לידו משהו שיענה אמן אחר ברכתו. והנה פעם אחת, היה זה בשעה של אחר חצות הלילה, ורבי חיים היה מאד צמא. הוא ביקש לשתות אך לא היה מי שיענה אמן על ברכתו. בני ביתו כבר היו ישנים באותה שעה, והוא כמובן לא רצה להפריעם משנתם. הרחוב היה שומם ונפש חיה לא עברה בו. התייסר רבי חיים בצמאונו, אך לעבור על מנהגו הטוב לא רצה.

לפתע שומע רבי חיים דפיקות בדלת הבית. הוא פותח ולהפתעתו מגלה כי מדובר באחד מבחוריו הישיבה הגדולה שבוואליזין. שאל אותו רבי חיים: מה לידידי בביתי בשעה זו של אחרי חצות הלילה? ענה הבחור, כי הוא שקוע בסוגיא קשה, ומחמת שקושיה עצומה הציקה לו הוא בא לבקש את דעת רבו בענין זה. לא הייתי דופק בדלת, אילולא שראיתי כי הבית מואר, התנצל הבחור בפני רבי חיים. שמח רבי חיים מאוד על החסד שעשה עמו הבורא יתברך שזימן לו משהו שיענה אמן אחר ברכתו. בטרם עסקו בבירורה של הסוגיא, רבי חיים לקח כוס מים ובירך עליו ברכת 'שהכל' ולאחר מכן ברכת 'בורא נפשות', ואותו הבחור ענה אמן, ורק לאחר מכן ישבו שניהם יחד ללבן את מהלך הסוגיא עד אשר נחה דעת הבחור בפשט שהסביר לו רבו ונפרדו לשלום.

ויהי למחרת בבוקר, בהגיע רבי חיים אל הישיבה, ניגש אל אותו בחור להודות לו על אשר הגיע לביתו ושבזכותו הרווה את צמאונו. אך

כיצד הוא חוזר פעם אחר פעם על הפסוק 'ולא תביא תועבה אל ביתך'. התפלאתי לעצמי: מדוע הוא חוזר שוב ושוב על פסוק זה?

בהמשך היום ניגשתי אליו ושאלתי: במחילה מכבודו, אולי יואיל לומר לי מה פשר הדבר ששמעתי בבוקר את כבודו חוזר שוב ושוב על הפסוק 'ולא תביא תועבה אל ביתך'? נענה רבי אליהו ואמר לי: אהה, האם בדיבוריי עוררתי אתכם מהשינה? אמרתי לו: חלילה, לא הערתם אותי, כי כבר הייתי ער, אבל מאחר וכבר שמעתי אתכם חוזרים שוב ושוב על אותו פסוק, מבקש אני שתאמרו לי מה פשר האמירה הזו.

נענה רבי אליהו ואמר לי: עוד מעט אנחנו הולכים ליישיבה, מקום תפילתנו הוא בכותל המזרח של הישיבה, ורגילים הם בני הישיבה לקום מפני, לא זו אף זו: רגילים הם להמתין לי בקריאת שמע ובתפילת שמונה עשרה, והרי יש לי לחשוש שמא חס וחלילה אפול חלילה במידת הגאווה, ואף שכמעט ולא שייך בזה ליפול בגאווה ממש, אבל לגבהות הלב בוודאי שיש לי לחשוש והרי כתוב (משלי טז ה) 'תועבת ה' כל גבה לב', והמילה 'כל' לרבות באה כל גבה לב, היינו, שיש כאן ריבוי אפילו מי שגבהות ליבו יסודה בתפקיד רוחני נעלה, וכגון מי שהוא מנהל רוחני בישיבה וכדומה, והיה מקום לומר שבכגון דא אין הגאווה פסולה ואולי אפילו הוא כשרה ומוותרת, אלא שמכל מקום מי יכול לשפוט ולומר שלא נתערב אצלו חס וחלילה גבהות לב שאינה של מצוה, ואם כן נעשה זה האיש תועבת ה' רח"ל, וכיצד יכול רב כזה להשפיע תורה ומוסר על התלמידים? לכן, סיים רבי אליהו ואמר, זו הסיבה שחוזר אני על הפסוק 'ולא תביא תועבה אל ביתך' כדי להציל את עצמי מהגאווה וגבהות הלב.

סיים רבי אברהם קירזנר ואמר: **כששמעתי זאת יוצא מפי קדשו של רבי אליהו התפעלתי מאוד, ומרוב רגש אמרתי לו בתמיהה: ילמדנו רבינו, האם אנשים זקנים כמונו, אנשים שבורים ורצוצים בגוף**

ובנפש, יש לנו עוד מקום לחשוש שמא ניפול בגאווה? ויפן אלי ויאמר: איזו שאלה. הרי זה משל למה הדבר דומה: לפצצה איומה שמונחת בפנית אולם גדול, ואמנם במשך השנים כבר עברו על ידה אנשים רבים והיא לא התפוצצה, האם משום כך כבר אין סכנה שמא תתפוצץ עוד? (ר' אלה' פרק ט).

סיפר הגאון רבי חיים שמואליץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר: כשעמד על סדר היום הציבורי עניין שהיה חשוב לעולם התורה נתכנסו ובאו כמה חכמים וגדולים לדון בעניין כדת מה לעשות. במהלך הדיונים נוצר ויכוח עז בין המשתתפים, זה אומר בכה וזה אומר בכה. כשהתלהטו הרוחות קם אחד מהנוכחים, איש זקן בא בימים, נכבד ונשוא פנים, ואמר ברגש רב: דעו נא רבותי, הנה כבר זקנתי ושבתי, ובוודאי שאין פני מכוונות לרדיפת הכבוד, על כן יכול אני לומר לכם בפה מלא שעליכם לקבל את דעתי, היות והיא האמת הטהורה מכל כבוד.

תוך כדי דיבורו נעמד הגאון רבי יהודה לייב חסמן זצ"ל ואמר בקול גדול: **הדברים ששמענו מקודם שמי שהוא זקן בטלה ממנו תאוות הכבוד הם בטלים ומבוטלים, ואדרבה, נהפוך הוא כי מי שרודף אחר הכבוד אפילו מעט בילדותו, הרי שבזקנותו ירדוף הרבה אחר הכבוד! ואכן כך הוא, כי בזמן שנחלש אצל האדם אחד החושים, מיד יתגבר ויתחזק בו חוש אחר, ולפיכך, בשעת הזקנה, כשכל התאוות והרצונות כבר מתרופפים, מתגבר ומתחזק תאוות הכבוד (שיחות מוסר' תשל"ב עמוד קה).**

פעם אמר הרה"ק רבי בערצ' מנדבורנא זיע"א שיש ואדם שקוע בתאוות הכבוד עד כדי כך שבשעת פטירתו, כשהציבור הולך ללוותו בדרכו האחרונה,

שוב, וגער בו ביתר שאת וביתר עוז. גם הפעם הזאת, התפרץ החוטא בבכי מטלטל והיה נראה כי התוכחה נגעה לליבו. אלא שזה לא הסתיים: **כך גם בפעם השלישית ובפעם הרביעית, הרב שומע כי החוטא ממשיך במעשיו הרעים, הרב מזמינו ומשמיע באזניו דברי תוכחה נמרצים, החוטא בוכה מרורות, וחוזר חלילה להמשיך במעשיו הרעים, כאילו לא היה ולא כלום.** והיו כולם תמהים ומתפללים על התופעה המוזרה הזו.

בספרו 'אזנים לתורה' מספר הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל, רבה של לוצק את הסיפור הזה, והוא קובע: לא היו אלו אלא דמעות תנין. בעוד שהרב וכל אנשי העיר היו משוכנעים שהחוטא בוכה בשל כך שהוא חוזר בתשובה ומתחרט על מעשיו המכוערים, דמעות של חרטה, הרי שהאמת היא שהוא בכה על כך שהתורה אסרה לו את הדבר הערב עליו ביותר... זהו מה שנאמר (במדבר יא י'): **'וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת הָעָם בֹּכֶה לְמִשְׁפַּחְתּוֹ אִישׁ לְפִתְחֵ אָהָלוֹ וַיֹּחֲר אַף ה' מְאֹד וּבְעֵינָי מֹשֶׁה רָע', ופירש רש"י: רבותינו אמרו: 'למשפחותיו, על עסקי משפחות, על עריות הנאסרות להם. הם אכן בכו, אך לא היה זה בכי של חרטה אלא בכי של אכזבה על כך שהעריות נאסרו עליהם.**

עדות הבני

יושב היה הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זיע"א בביתו נאוה קודש כשלתפע נשמע קול בכי עז מהחדר החיצון. ביקש הרבי מהגבאי לצאת ולראות מה זה ועל מה זה, מי הוא זה הבוכה ועל מה הוא בוכה. יצא הגבאי לבדוק, ומשחזר אל הקודש פנימה, סיפר לרבי: קול בכי זה הוא קולה של אשה עניה העומדת בחוץ ומייללת בבכי תמרורים, מבקשת היא להיכנס אל הרבי בכדי לתנות את צערה על העוול שנעשה לה. הורה הרבי להכניסה.

אילו היה לו את הכוח והאפשרות הוא היה מסובב את ראשו לראות האם חולקים לו את כבודו האחרון כהוגן, והאם יש ציבור גדול שמגיע להשתתף בהלווייתו (רזא דעובדא' שער האותיות, ענוה אות טו).

על הפסוק (במדבר ח כה): **'וּמִבְּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה יָשׁוּב מִצְבָּא הָעֶבְדָּה וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד'**, היה מפרש הרה"ק האמרי חיים מויזניץ זיע"א, שיש כאן תוכחת מוסר מיוחדת על החובה לעבוד ולהלחם על מידת הענווה, במיוחד בשנות הזקנה. כי הנה לכל תאוה ותאוה יש זמן משלה, לילדותו אוהב האדם את תענוגות העולם הזה ומבקש הוא ממתקים ומשחקים. משמתבגר תאב הוא לממון הרבה, וכשיש לו מנה הוא רוצה מאתיים, וכשמגיע לשנות הזקנה בטלות כל תאוותיו, מלבד תאוה אחת היא תאוות הכבוד שמקורה מגאוה וגבהות הלב. ועל זה הוא שאמר הפסוק 'ומבן חמישים שנה', כשמגיע האדם לגיל חמישים, היינו, בשנות זקנותו, 'ישוב מצבא העבודה', כבר אינו צריך להתייגע בעבודה קשה כל כך בכדי לשבר את תאוותיו ולכבוש את יצרו. אבל 'ולא' - בכדי להגיע למידת הענווה ולהתרחק מן הגאוה, לדעת שהוא כלום 'ולא', על זה 'עבוד עוד', עליו עדיין להמשיך לעבוד ולהתייגע עד יומו האחרון.

על מה הבניות?

מעשה בחוטא בעל עבירה שהיה כמעט כמומר לדבר אחד. אדוק היה בחטא מסוים וחוזר עליו שוב ושוב. הזמין אותו רבה של עירו והוכיח אותו נמרצות בדברים קשים. לשמע הדברים פרץ החוטא בבכי מר, עד שהרב היה משוכנע כי דבריו היוצאים מהלב נכנסו אל הלב ושוב לא ישוב החוטא לכסלה עוד. למרבה הפלא, לאחר זמן שמע הרב כי החוטא חזר ושנה באוולתו והנה שוב הוא נתפס באותו החטא ממש. חשב הרב כי שמא יצרו תקפו והרי הוא זקוק לדברי תוכחה נוספים. הזמין אותו הרב

על הפסוק (במדבר יא יח): 'וְאֵל הָעַם תֹּאמַר הֲתִקְדָּשׁוּ לְמַחֵר וְאֶכְלְתֶם בֶּשֶׂר כִּי בְּכִיתֶם בְּאֲזֵי ה' לֵאמֹר מִי יֶאֱכֹלֵנוּ בֶּשֶׂר כִּי טוֹב לָנוּ בְּמִצְרַיִם וְנִתֵּן ה' לָכֶם בֶּשֶׂר וְאֶכְלְתֶם', דן רבינו האור החיים הקדוש: משמע כי יקפיד ה' על הבכי, וצריך לדעת מה כיעור יש בבכי מצד עצמו. נראה כי הטענה כלפי בני ישראל לא הייתה על עצם הבקשה גרידא, שהם ביקשו מי יאכילנו בשר, אלא שהם בכו בבקשתם זו, והרי הדבר טעון הסבר: מה רע יש בכך שבכו על כך.

מפליא רבינו האור החיים הקדוש ומסביר: בכיה היא החותם והגושפנקא שהאדם נותן לדבריו. לפעמים באים דברי האדם מהשפה ולחוץ, ואין הוא בתוככי לבו סבור כך, אולם כשאדם בוכה הרי בכייתו זו מוכיחה כי כך הוא רצונו הפנימי, ונמצא שאם הוא בוכה על דבר טוב, הרי שבכייתו מוכיחה כי בתוככי ליבו רוצה הוא בטוב, ואם בכייתו באה על דבר שאינו טוב, הרי שבכייתו מוכיחה כי גם פנימיותו היא ככה, ולכן באה התוכחה על בני ישראל שביקשו את הבשר מתוך בכיה. בכיה זו הוכיחה כי בתוככי ליבם משוכנעים בני ישראל כי אין כוח ביד ה' לספק להם את מבוקשם, ואילו היו מבקשים, כבן המבקש מאביו, ניחא, כי בכך הם מראים כי יכול הקב"ה לספק להם מבוקשם, אולם משבכו היה בכך ככפירה ביכולת כל יכול ב"ה.

ואלו דברי רבינו: ונראה כי טעם ההקפדה הוא לצד שהבכי יורה על חסרון המוחלט בשלילת ההשגה, שאם לא כן היה לכם לשאול מה' כבן השואל מאביו את אשר תאוה נפשו, וממה שבכו יורה כי הדבר מוחלט אצלם כי ה' אין לו כח חס ושלוש לתת שאלתם. והוא מה שדקדק לומר 'מי יאכילנו', לומר אין מי שיוכל עשות דבר זה. וכן תמצא בו שאמרו ז"ל (ספרי צה) שאמרו ישראל אין כח וכו', וזו כפירה ביכולת היכול על כל ברוך הוא.

נכנסה האשה והחלה לספר כי דין תורה היה לה אצל הדיין של העיר והדיין פסק לחובתה, והיא יודעת שהאמת איתה, ולכן היא מבקשת מהרבי שיורה לדיין לחזור בו מפסק הדין ולפסוק לטובתה, כי כך הוא האמת. במשך כל אותו הזמן המשיכה האשה לבכות, ובקושי רב הצליחה לומר את אשר בליבה.

שלח הרה"ק רבי צבי הירש לקרוא לדיין לביתו. משהגיע אמר לו הרבי: שמעתי כי דנת בדין תורה של אותה אשה עניה, וכי פסקת את הדין שלא לטובתה, האם אינך סבור כי אולי הצדק איתה והיא זו דוברת האמת? התחיל הדיין לתור ולחפש אחר האמת ואכן התגלה שהאשה צדקה. שאל הדיין את הרה"ק רבי צבי הירש: אמת היא שטעיתי, אבל מנין ידע הרבי שטעיתי, והרי הרבי לא יודע האם הצדק עם האשה או עם בעל דינה. ענה לו הרה"ק רבי צבי הירש: אם אכן היית פוסק דין אמת לאמיתו, לא היתה עניה זו בוכה מרות כל כך, לבה לא היה כואב עליה אפילו אם היתה מפסידה בדין, בכיה זו הורתה שהאמת והצדק איתה, וכך הבנתי שנפלה טעות בדינה.

כאשר נסתלק החפץ חיים זצ"ל הגיע אחד הגוים שהיה גר בכפר קטן ליד ראדין לנחם את בני המשפחה. כששאלוהו: מה לו ולנפטר הדגול, רבן של ישראל? סיפר, שפעם אחת כשרעה את צאנו הזדמן לו לעבור באחד מיערות הסביבה, והנה הוא שומע קול בכי. הוא התקרב לשם והנה הוא רואה לפליאתו אדם עומד ליד אחד העצים ומתפלל בבכי. הקשבתי לדבריו ושמעתי שהוא מתחנן ומבקש לפני האלוקים שלא תצא תקלה על ידו מהספרים שחיבר. סיים הגוי ואמר: ראיתי לפני קלסתר של אדם נאמן לאלוקיו עד שהוא בוכה שלא תצא תקלה ולא יאמר דבר שלא נכון ולא כרצונו (הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בהסכמתו לספר בנו 'אבני אש').

הַכְּבוֹד וְהַפְּדוּת לְרַבּוֹתֵינוּ

סֵפֶר
זוהר
הַקְּדוֹשׁ

עִם בְּאוּר
הַפֶּתַח וְהַכְּבוֹד

זוהר לפרשת בהעלותך

מהדורת קרן מללוי ברב

מִתְּחִילת מִשְׁמַחַת מִתְּחִילת

מִתְּחִילת מִשְׁמַחַת מִתְּחִילת

פרישת הנזיר מין ושבר וגידול שערותיו

תָּא חֲזִי, דְּהָכִי אֹלִיפְנָא מִסְפָּרָא דְרַב הַמְנוּנָא סְבָא, וְהָכִי הוּא, כְּתִיב (במדבר ו ה) 'גִּדְלָ פָרַע שְׁעַר רֵאשׁוֹ', בְּעֵי דִיתְרַבִּי שְׁעַר

הַפְתָּר וְהַפְּבֹד

נקדים את לשון האריז"ל בשער המצוות (נשא ד"ה דין הנזיר): שלשה מיני שערות הם. שער אריך אנפין והם לבנות, והם רחמים גמורים^א, והם צינורות אורות כעין ווי"ן, ולכן אין ראוי לגלחן. והנזיר אשר נרמוז בו [באריך] כנוצר בוהר בפרשה זו [להלן], צריך שיגדל פרע שער ראשו שלא לכרות צינורות הרחמים העליונים. והענין הוא כי ה'תער' גימטריא אדנ"י במלואו, והנה אדנ"י הוא אותיות 'דינא' לרמוז כי הוא דין, ולכן היא 'תער' החותכת ומגלחת, ובא לרמוז שצריך להעביר הדינין שבה, וכן זעיר אנפין בעי לספרא שער רישיה [-צריך לספר שערות ראשון] שהם דינין תקיפין 'שחורות כעורב' (שיה"ש ה א), וכו', אבל באריך אנפין ששערותיו לבנות והם רחמים, אסור לגלחם^ב.

תָּא חֲזִי - בא וראה, דְּהָכִי אֹלִיפְנָא וְהָכִי הוּא וכן הוא הדבר, כְּתִיב - כתוב בפרשת נזיר (במדבר ו ה) 'גִּדְלָ פָרַע שְׁעַר רֵאשׁוֹ', והיינו שהנזיר בְּעֵי דִיתְרַבִּי שְׁעַר
מִסְפָּרָא דְרַב הַמְנוּנָא סְבָא -
שכך למדנו מספרו של רב המנונא סבא,

מקורות וצינים

א. אריך אנפין הוא כולו רחמים, וכמבואר בוהר כמה פעמים, ראה להלן באידרא רבא (קסט): לית שמאלא בהאי עתיקא סתימאה, כלא ימינא. ונתבאר בכמה מקומות בדברי האריז"ל, וז"ל הרמ"ז: האמנם לפרש כל המשך הענין צריך לדעת מה שהוזכר בשער אריך (פ"ז) ובכמה מקומות, שמוצא שערות א"א הוא ממוחא סתימאה, וידוע (מבו"ש ש"ג ח"ב פ"ו) ששם הוא סוד יין המשומר בעבוי, לפי שתיקון מוחא סתימאה הוא מהארת גבורה דעתיק, ושם שורש הדין אלא שהוא מבוסס בתכלית המיתוק, ונקרא חמר טב דיתיב על זורדיה, ולא נתגלה שם כח הדין כלל. וז"ש בסמוך 'אלא לא אתחזי ביה עובדא מסטר שמאלא כלום', כלומר אנפ"י שהנזיר מתעלה למקור הדין מכל מקום אין נראה בו כח צד השמאל וכו', ולמען תשכיל הדבר, אציע מה שנודע מכל ספרי הרב שכל הגבורות הם משם ב"ן והחסדים משם מ"ה, כי שם ב"ן שרשו בעולם הנקודות מלכי אדם. והנה בא"א המ"ה והב"ן מיוחדים בפרצוף אחד מ"ה לימינו

ב. והמין השלישי הם שערות הנוקבא, ויתבאר להלן בדברי הוהר. **וכע"ז** מבואר כאן ברמ"ק, וז"ל: כדי להשכיל ענין זה על מתכונתו צריך לבאר הקדמה אחת בסוד השער שנתבאה בתיקונים (תיקון ע', קכג) בתכמת הפרצוף, והיינו שהשער הם שלשה מינים, האחד מורה על הגבורה דין חזק, וזה יהיה שערא קמיט וקציר, שערות חזקים וקצרים ונקמטים מורים על חזק וגבורה. השני מורה חסד גמור, וזה יהיה שערא שיע ורפה ותל, פירוש אריך וחלק מורה על החסד. השלישי בינוני, לא ארוך ולא קצר, לא רפה ולא חזק והוא נקמט מעט, הוא בתפארת מדה בנונית וכו'. כי פרצוף בשערותיו דהיינו 'קווצותיו תלתלים שחורות כעורב' (שיה"ש ה א) מורים דין, 'ושערא לא תלי מפני שהכותת ההם אין בהם סוד אריכות, דהיינו ניקה מארך אפים שהוא אריך אנפין, ולכן הם מקורות נמשכים בקוצר כחות הדין, והיינו 'לא תלי שערא' דקאמרן וכו', וכאשר הם נמשכים בחסד בצד הימין הם נמשכים והולכים להשקות למטה, והיינו אריכות השער ותליקותו מורה על השפעת הרחמים, אמנם מצד הגבורה הוא קצר מצד הגבורה והדין, וקמיט מורה על המנע השפיע, וקשוי מורה על מדת הדין הקשה, לכן אמר כי הנזיר פירש עצמו מצד הדין כדמסיק לקמיה וכו'.

וב"ן לשמאלו (ע"ה ש"ט פ"ז), ולהיות שניהם יחד מבוסס שם ב"ן דאריך בתכלית, והוא שכתוב באדרא (שס) 'לית שמאלא בהאי עתיקא', וגם הוא הנרצה בכאן באומרנו 'לא אתחזי ביה' וכו'. ומוצא דבר למדנו שהנזיר היה פורש עצמו מכל המקומות שיש בהם גילוי דין, והיה מתעלה למוחא סתימאה ששם היין המשומר בעבוי, והוא מותק ומבוסס בתכלית, עד שאפילו השערות שיש שם שהם מסוד מלכי אדם ואור חזר, מכל מקום הם צנורות רחמים היוודים למטה כנו"ל, והוא ענין תלית השער הנזכר כאן,

רִישֵׁיהּ וְדִיקְנֶיהָ, וַיִּתְּפֹרֵשׂ מִיַּן וְשֹׁכֵר וְעֲנָבִים, בְּגִין דְּכֻלְהוּ סֵטֵר שְׂמָאֲלָא, וְלֹא תִלְיִין שְׁעָרָא. יַיִן אִימָא עֲלָאָה. שֹׁכֵר סֵטֵרָא וְדִאֲחִידוּ בֵּיהּ לִינְאִי, וְנִפְקִי מִיַּן עֲלָאָה, וְלֹא תִלְיִי שְׁעָרָא. וְכַגֵּין כְּדִּי כְּדִי סְלִיקוּ לִינְאִי לְהוּוּ אֲתֵר, בְּעֵינֵי לְאֲעֵבְרָא כֹּל שְׁעָרָא דִּלְחֹן, כְּמָה דְאַתָּה אָמַר (במדבר ח ז) 'וְהִעֲבִירוּ תֵּעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם'. עֲנָבִים אִימָא תְּתָאָה, דְּכַנְיֵשׁ יַיִן וְשֹׁכֵר לְגִוּוּהּ. וְעַל דָּא אֲתִפְרֵשׁ מִכָּל סֵטֵר שְׂמָאֲלָא, דְּלֹא לְאֲחֻזָּאָה עוּבְדָא דִּילְחֹן לְגַבִּיָּהּ.

הַפְּתָר וְהַכְּבוֹד

הַבִּינָה וְהַגְּבוּרָה, וְכַגֵּין כְּדִי סְלִיקוּ לִינְאִי לְהוּוּ אֲתֵר - וְלֹכֵן כְּשַׁעְלוּ הַלוּוִים לַמְּקוֹם הַהוּא, דְּהִינּוּ אֵל הַגְּבוּרָה, בְּעֵינֵי לְאֲעֵבְרָא כֹּל שְׁעָרָא דִּלְחֹן - הִיוּ צְרִיכִים לְהַעֲבִיר וְלַגְלַח אֶת כָּל שְׁעֵרוֹתֵיהֶם, כְּמָה דְאַתָּה אָמַר - כְּמוֹ שְׂנֵאמַר בְּפִרְשַׁת עֲבוּדַת הַלוּוִים, כְּשֶׁנִּכְנְסוּ הַלוּוִים לְעֲבוּדַת הַמִּשְׁכָּן (במדבר ח ז) 'וְהִעֲבִירוּ תֵּעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם'. וְהַשְּׁלִישִׁי הוּא עֲנָבִים, הַמְרַמְזִים עַל הַמַּלְכוּת שְׁנִקְרָאת אִימָא תְּתָאָה, דְּכַנְיֵשׁ יַיִן וְשֹׁכֵר לְגִוּוּהּ - שְׁהִיא אוֹסַפֶּת אֶת הַיַּיִן וְשֹׁכֵר, דְּהִינּוּ אֶת הַבִּינָה וְהַגְּבוּרָה לְתוֹכָהּ, וְלֹכֵן גַּם בַּמַּלְכוּת אֵין שְׁעֵרוֹת אַרוּכוֹת וְכְמוֹ שִׁיבּוּרָא.^ג

וְעַל דָּא אֲתִפְרֵשׁ מִכָּל סֵטֵר שְׂמָאֲלָא - וְלֹכֵן פּוֹרֵשׁ הַנְּזִיר בְּמַעֲשָׂיו מִכָּל צַד הַשְּׂמָאֵל, וְעַל כֵּן פּוֹרֵשׁ גַּם מִשְׁלוּשָׁה מֵיַיִן הַנִּזְכָּרִים, כְּדִי דְלֹא לְאֲחֻזָּאָה עוּבְדָא דִּילְחֹן לְגַבִּיָּהּ - שְׁלֵא לְהַרְאוֹת מַעֲשֵׂה שְׁלֵחַם אֲצִלוּ, כְּכַדִּי שְׁלֵא יַעֲוֹרֵר אֶת מִידַת הַדִּין,^ד כִּי הַנְּזִיר הוּא

רִישֵׁיהּ וְדִיקְנֶיהָ - צְרִיךְ שִׁיגְדֵל אֶת שְׁעֵרוֹת רֵאשׁוֹ וְזֻקְנֹה, כִּי הוּא נַעֲשֶׂה מִרְכָּבָה אֶל אֲרִיךְ אֲנַפִּין שְׁשֵׁם הַשְּׁעֵרוֹת נִמְשַׁכּוֹת וְאֵרוּכוֹת,^ה וַיִּתְּפֹרֵשׁ - וְשִׁפְרוֹשׁ מִיַּן וְשֹׁכֵר וְעֲנָבִים, וְטַעְמוֹ נִתְּבָאֵר לְעִיל בְּגִין דְּכֻלְהוּ סֵטֵר שְׂמָאֲלָא שְׁכַל אֵלוֹ הַשְּׁלוּשָׁה הֵם מִצַּד הַשְּׂמָאֵל, שְׁהֵם מִצַּד הַגְּבוּרוֹת וְהַדִּינִים, וְבַבְּחִינַת הַדִּינִים לֹא תִלְיִין שְׁעָרָא - אֵין הַשְּׁעֵרוֹת נִמְשַׁכּוֹת וְנִתְּלוֹת בְּאוּרֶךְ, אֲלֵא הֵם קְצָרִים וְאֵינֵן חֲלָקִים וְיִשְׂרִים.^ו

וְהוֹלֵךְ וּמְפֹרֵשׁ אֶת שְׁלוֹשַׁת הַסְּפִירוֹת שְׁבָקוּ הַשְּׂמָאֵל, שְׁבָהֶם אֵין שְׁעֵרוֹת אַרוּכוֹת:^ז הַרְאִשׁוֹן הוּא יַיִן, שְׁהוּא בַּחֲבִינַת אִימָא עֲלָאָה - בֵּינָה, שְׁמַמְנָה הַדִּינִים מִתְּעוֹרְרִים, כְּמִבּוּאֵר. הַשְּׁנִי הוּא הַשֹּׁכֵר שְׁהוּא מִצַּד הַגְּבוּרָה, וְהוּא סֵטֵרָא דְאֲחִידוּ בֵּיהּ לִינְאִי - הַצַּד הַשְּׁלוּוִים אֲחוּזִים בּוֹ, וְנִפְקִי מִיַּן עֲלָאָה - וְהַשֹּׁכֵר יוֹצֵא מִן הַיַּיִן הַעֲלִיּוֹן, דְּהִינּוּ שְׁהַגְּבוּרָה נִמְשַׁךְ מִן הַבִּינָה הַעֲלִיּוֹנָה, וְלֹכֵן לֹא תִלְיִי שְׁעָרָא - אֵין הַשְּׁעֵרוֹת נִמְשַׁכּוֹת וְאֵרוּכוֹת בְּסִפְרוֹת

מְקוֹרוֹת וְצִיּוּנִים

ג. [הַבִּינָה וְהַגְּבוּרָה] מִדּוֹת שֵׁל דִּין, וּמִפְנֵי שְׁשַׁעֵר לֹא קִימָא לֵן אֲלֵא בְּנִבּוּרָה כְּדִפְרִישׁוֹ, לְכַךְ בֵּא לְהַכְרִיחַ הַעֲנֵין, וְאִמַר 'יַיִן אִימָא עֲלִילַת שֹׁכֵר סֵטֵר דִּאֲחִיד וְכוּ' וְנִפְקִי מִיַּן עֲלִילָא, וְדִין הַשֹּׁכֵר כְּדִין הַיַּיִן, וְכִיּוֹן שְׁהַשֹּׁכֵר וְדֵא לֹא תִלְיִי שְׁעָרָא, כְּדִמּוּכָה מְעַנֵּין הַלוּוִים [לְהֵלֵן בְּסִמּוּן]. כֵּן עֲנִין הַיַּיִן שְׁהִיא בֵּינָה, עִם הַיּוֹת שְׁעֵנִין שְׁעַר לֹא נִדְעָ בּוֹ בְּפִירוּשׁ. ז. וְהוּא בַּעַת שְׁנַצְטוּוֹ לְהִיכְנֵס אֶל עֲבוּדַת הַמִּשְׁכָּן בְּפִרְשַׁת הַלוּוִים (במדבר ח ה).

ח. קַרְנֵי אוּר.

ט. ז"ל הַרְמִ"ק: 'אֲתִפְרֵשׁ מִכָּל סֵטֵר שְׂמָאֲלָא', וְלֹא נִבְדַל מִמֵּשׁ חֵס וְשׁוֹלֵם לְקַצֵּץ בְּנִטְיֵוֹת, אֲלֵא הַהִבְדֵּל הוּא 'לְאֲחֻזָּאָה', פִּירוּשׁ בְּבַחֲבִינַת הַרְאוֹת בְּעַצְמוֹ פְּעוּלַת הַסְּפִירוֹת הַאֵלוֹ מִמֵּשׁ כְּדִפְרִישׁוֹ לְעִיל.

ג. עַפְ"י הַרְמִ"ק, רמ"ז, מְקַדֵּשׁ מוֹלֵךְ, וְקַרְנֵי אוּר. וְז"ל הַרְמִ"ז: שֵׁם נִזִּיר וְכוּ' הוּא מְלַשְׁוֹן 'נֹר', שְׁרַצָּה לְוֹמֵר כְּתֵר, שְׁשֵׁם מִתְּעַלְלָה הַנְּזִיר וְכוּ', וְתֵרִי שְׁבַסְדוּ שׁוֹרֵשׁ שֵׁם נִזִּיר נִרְמָז הַתְּעַלְלוֹת לַמְּקוֹם הַשְּׁעֵרוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת דְּרִישָׁא וְדִיקְנָא עֲלִילָא מְקוֹם שְׁנַפְכִים בּוֹ הַדִּינִים בִּישְׂרָשֵׁם, וְהִיא טַעְמֹה [שֵׁל הַנְּזִיר] כִּי יֵרֵא שְׂמָא יִשְׁלוֹט בּוֹ יַצְהַר הַיּוֹנֵק מִסִּיגֵי הַדִּין וְשׁוֹרֵי הַיַּיִן, וְזֶה שְׂאִמְרוּ רַז"ל (סוֹסָה ב.) הַרְאוּהָ סוֹסָה בְּקַלְקוּלָה יִזִּיר עַצְמוֹ מִן הַיַּיִן. וְעִי"ש עוּד.

ד. רַמְ"ק [הוּבֵא לְשׁוֹנוֹ בְּהַעֲרָה לְעִיל]. וְכַרְנֵי אוּר פִּירוּשׁ שְׁהוּא מְלַשְׁוֹן צִוּוִי, 'וְלֹא תִלְיִין שְׁעָרָא' שְׁאֵין רֵאוּי אֲלֵלוֹ שְׁשְׁעֵרוֹתֵיהֶם מִבְּחִינַת הַדִּין לְגַדֵּל אוֹתָם, אֲלֵא צְרִיכִים לְגַלַּח שְׁעַר רֵאשֵׁם כְּדִלְהֵן.

ה. קַרְנֵי אוּר, וְכ"מ בְּרַמְ"ק.

ו. רַמְ"ק. וְז"ל: הַתְּלוֹת הַשְּׁעַר מוֹרָה עַל הַרְחִמִים וְהַחֲסֵד, וְאֵלוֹ

עֲנָבִים דָּא לָא תְּלֵי שַׁעְרָא וְדִיקְנָא, דְּהָא נִקְבָּא בְּעֵינָא לְסַפְרָא שַׁעְרָא, כַּד אֲתִיָּא לְאַזְדוּגָא בְּרַכּוּרָא, וְהָא דִּיקְנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בָּהּ.

הַפְתָּר וְהַפְּבֹד

המלכות, **לָא תְּלֵי שַׁעְרָא וְדִיקְנָא** - לא נמשך בה שערות וזקן כלל, ומה שאנו רואים בשערות הראש צומחות באשה שהיא המלכות, כמו בזכר, אין זה נקרא שיש לה שערות², והטעם **דְּהָא נִקְבָּא בְּעֵינָא לְסַפְרָא שַׁעְרָא** - שהרי הנקבה צריכה לגלח שערותיה שגדלו בימי נדתה³ **כַּד אֲתִיָּא לְאַזְדוּגָא בְּרַכּוּרָא** - כשהיא באה להזדווג בזכר. וכל זה בשערות הראש, אולם שער הזקן הרי אין הדרך לגלחו כלל⁴, ולכן אמר **וְהָא דִּיקְנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בָּהּ** - והרי זקן לא נמצא בה, ולכן כולה בלא שערות כלל, כי הם מורים על דינים קשים⁵.

מרכבה אל אריך אנפין, ששם אין דינים כלל, וכולו רחמים⁶. ובזה מתורץ למה דווקא הנזיר נאסר גם מענבים, מה שאין כאן הכהנים נאסרו רק ביין ושכר, כי הנזיר שעולה אל מקום אריך אנפין צריך לפרוש מכל בחינה שיש בה ריח דין, מה שאין כן הכהנים ששרשם בחסד אין להם כח לעורר את הגבורות כל כך⁷.

נחבר שבשלוש ספירות הדין אין השערות נמשכות ותלויות, כי שערות תלויות וארוכות מרמזים על הרחמים. והנזיר שהוא מרכבה אל אריך אנפין שכולו רחמים, צריך לפרוש מכל הדברים המרמזים אל הדין, ולכן צריך גם לגדל את שער ראשו. עתה יחזור לבאר היאך במידת המלכות גם כן אין שערות.

עֲנָבִים דָּא - ענבים האלו, המרמזים על

מקורות וציטוטים

1. איהו מטאבא, ולספרא טופרהא וכל ההוא זוהמא די בהון. [למדנו, כשרוצה האשה להטהר, צריכה לגלח השערות האלו שגדלו בימים שהיא מטאה, ולגלח צפרניה וכל אותה הזוהמא שבהם].
 2. וז"ל הוזהר פנחס (רע"ג, רמח"ג): אוף הכי נמי אצטריכת לאתתא, בשעתא דאתדכיאית לאתקרבא בעעלה, למיבה חולקא חדא לסטרא אחרא, בההוא זינא דיליה. ומאן איהו, ההוא חולקא טופרהא בטנופא דלהון, וזעיר מריש דשערא, בנין דבעי לאסוקא רישא, ולאכראכ לון דא בדא, ולא יזיל אבתרה ההוא סטרא בישא, לאבאשא לה, ואתפרש מנה בכל סטרין. ומה תעביד מההוא שערא וטופרין. וחסר דתכריך לון כחדא, אצטריך לאנחא לון באתר דלא עברין תמן בני נשא, או בגו חורין תתאין דחצרא, ותגני לון תמן. [אף כך גם כן צריכה האשה בשעה שנטהרת להתקרב בעעלה, לתת חלק אחד לצד האחר באותו מין שלו, ומהו, אותו חלק הצפרנים בטנופא שלהם, ומעט משערות הראש, כיון שצריך לסרק ראשה, ולכרך אותה בו, ולא ילך אחריה אותו צד הרע להרע לה, ויפרד ממנה בכל הצדדים. ומה תעשה מאותו שער וצפרנים, לאחר שתכרך אותם כאחד, צריך להניח אותם במקום שלא עוברים שם בני אדם, או בתוך תורים תחתונים של החצר, ויגנו אותם שם].
 3. רמ"ג, וז"ל: שלש מיני שער הם, האחד הוא הזקן שאין דרך להעבירו, וזה אין לה כלל, שאלו היה בה דין קשה מאד ופוגם במקורו, חשני שער הראש והזכר מעביר דין ומעבירו, אכנס הנקבה מתקנת אותו בדרך אחרת שהיא מגדלת אותו ובוה נתקן בחסד, דהיינו תלי ורפי, השלישי שאר שער הגוף הם כחות הדין, בזכר קדושים, והנקבה מעברת אותם מכל וכל וכו'. ע"כ.
 4. רמ"ג, וז"ל הארזי"ל (מבש ח"ב ש"ג פ"ה): והנה אם גם לנוקבא היה דיקנא הוה, נמצא כי להיות בסוד הכל ינקו החיצונים ויחריבו הקליפות את העולם ביניקתם ממנה.

1. עפ"י הרמ"ק, הרמ"ז, ומקדש מלך. ועיין לעיל בהקדמה ובהערות שם.
 2. רמ"ז. ובמהרה"ח כתב עפ"י דרכו במאמר, וז"ל: והענין כי יש להבין למה הכהן שהוא גם כן איש החסד, מצינו כי נצטוו על יין ושכר, אך לא נאסר בענבים, והנזיר למה נאסר בכל פרטי הענבים, וביאר כי הכהן עם שהוא מצד החסד עם כל זה כל כוונתו הוא לקשר העולמות, ואין לו להתרחק מהדין לגמרי רק במיצוה, כי הלא צריך לקשר השמאל בימין, ושכינה הנקראת ענבים עם התפארת, ולכן לא נאסר בענבים, אך לתוקף הדין הנקרא יין ושכר נאסר בהם, אך הנזיר אתפרש לגמרי מכל הדין, ולכן נאסר אפילו בענבים, והענין כי נודע כי הענבים הם כלי ומלוש השומר את תמצית הפרי שבתוכו, והנה הבינה הנקראת יין המשמח, והגבורה 'שכר המשכר', וב' אלו מתבלשים במלכות הנקראת ענבים שהם משמרים היין והשכר. ע"כ.
 3. ולהלן כתב: והענין כי הכהן הוא מצד החסד, ולכן אין צריך לדחות כ"כ הדין, אך הנזיר הוא ישראל בסוד התפארת שהוא הכרעת הדין וחסד, וצריך להסתלק עד סוף הסיגים, ודי למבין בזה. גם נלע"ז כי הכהן מוכרח שלא ימנע מהענבים, כי אדרבה כל כוונתו לקשרה עם בעלה בסוד 'בואת יבא אהרן' וגו' (ויקרא טו ג), ולא הוזהר אלא ביין ושכר שלא תחזור כלה דין קשה ואו תתרחק ח"ו מבעלה, אמנם הענבים הותר הכהן בהם, כי כל כוונתו לקשרה עם התפארת, אך הנזיר אין זו כוונתו רק להגביר לעולם החסד על הדין, ולכן אף בענבים הדין הרפה נאסר בהם, וזה מוכרח למבינים.
 4. קרני אור. וכו"מ ברמ"ק.
 5. רמ"ק, ומציין אל הוזהר אחרי (ט), וז"ל הוזהר שם: ותנא כד בעת אתתא לאתדכאה, בעייתא לספרא ההוא שערא דרבי ביזמא

בְּגִין כֶּךָ הוּא תְּלִי שְׁעָרָא דְרִישָׁא וְדִיקְנָא, וְרִזָּא דְמַלְתָּה 'נְזִיר אֱלֹהִים'
(שׁוֹפְטִים יג ה) אֶקְרִי, וְלֹא 'נְזִיר ה', פְּרִישׁ מְדִינָא בְּלָא.

תָּא חֲזִי, עַל דָּא כְּתִיב (במדבר ו יא) 'וְכִפֵּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל
הַנֶּפֶשׁ' וְגו', 'עַל נַפְשׁוֹ' לֹא כְּתִיב, אֲלֵא 'עַל הַנֶּפֶשׁ' סָתָם,
וּמֵאִי אִיהוּ, דָּא עֲנָבִים דְאֶקְרִי נֶפֶשׁ. וְעַל דָּא כְּתִיב 'חָטָא', בְּגִין
דְסֵטֶר דִּילֵיהּ יוֹן וְשְׁכַר הוּא, וְגָרַע מִנֵּיהּ אֲתֵר דִּינָא. 'חָטָא', מֵאִי
חָטָא, אֲלֵא גָרַע דִּינָא שְׁל הַנֶּפֶשׁ.

הַפְתָּר וְהַכְּבוֹד

- מהו 'נפש' סתם, דָּא עֲנָבִים - זהו המלכות
הנקראת ענבים, דְאֶקְרִי נֶפֶשׁ - שנקראת גם
'נפש'. ומפרש את דבריו, וְעַל דָּא כְּתִיב -
ולכן כתוב 'חטא על הַנֶּפֶשׁ', ואין הפירוש
מלשון חטא ועון¹, אלא מלשון חסרון וגרעון,
כמו 'אני ובני שלמה חטאים' (מלכים א' א כא)².
ומהו החסרון, אלא בְּגִין דְסֵטֶר דִּילֵיהּ -
מפני שהצד שלה, דהיינו של המלכות יִין
וְשְׁכַר הוּא, שהם הבינה הגבורה כמו
שנתבאר, וְהַנְזִיר גָרַע מִנֵּיהּ אֲתֵר דִּינָא -
חסר מן המלכות את מקום הדין, כי על ידי
שפירש עצמו מִיין שְׁכַר וְעֲנָבִים, גרם שלא
יושפע אל המלכות הארת הגבורות והדינים
שלה³, והלא עיקר אחיזת המלכות היא בבניה
וגבורה⁴, לכן נאמר עליו ש'חטא על הנפש'.
ומבאר את דבריו בלשון הפסוק, 'חָטָא', מֵאִי
חָטָא - מהו הפירוש 'חטא' והלא אינו לשון
עון, אֲלֵא הפירוש הוא מלשון חסרון כנזכר,
כי הנזיר גָרַע דִּינָא שְׁל הַנֶּפֶשׁ - חיסר
את השפעת הדין מן המלכות הנקראת נפש⁵.

בְּגִין כֶּךָ הוּא תְּלִי שְׁעָרָא דְרִישָׁא וְדִיקְנָא
- לכן הנזיר מגדל שערות ראשו וזקנו,
שיהיו תלויים ונמשכים, וְרִזָּא דְמַלְתָּה - וסוד
הדבר נרמז בפסוק הנאמר אצל שמשון
(שׁוֹפְטִים יג ה) ששם אנו רואים ש'נְזִיר אֱלֹהִים'
אֶקְרִי - שנקרא נזיר אלהים, וְלֹא 'נְזִיר ה'
- ולא נקרא נזיר הוי"ה שהוא רחמים, והטעם
הוא מפני שפְּרִישׁ מְדִינָא כְּלָא - שנפרש
מכל מציאות הדין⁶, וזהו פירוש הפסוק נזיר
אלהים - שנפרש מן השלוש ספירות
הנקראים בשם אלהים המורה על הדין⁷.

אחר שנתבאר טעם פרישת הנזיר מִיין שְׁכַר וְעֲנָבִים, כי אין
לו לנזיר לעורר בפעולותיו את בחינת הגבורות, יבאר עתה
שלפי זה אין חטא ממש בעצם פרישתו מן היין, ומה
שנאמר 'אשר חטא על הנפש' פירושו מלשון 'חסרון'. כי
חסר מן המלכות את הארת הגבורות.

תָּא חֲזִי - בא וראה, עַל דָּא כְּתִיב - לכן
כתוב אצל הנזיר (במדבר ו יא) 'וְכִפֵּר עָלָיו
מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ' וְגו'. ומדייק 'עַל
נַפְשׁוֹ' לֹא כְּתִיב, אֲלֵא 'עַל הַנֶּפֶשׁ', והכוונה
הוא על נפש סָתָם, וְמֵבֵאֵר כּוּוֹנְתּוֹ מֵאִי אִיהוּ

מְקוֹרוֹת וְצִיּוּנִים

כ. עפי"רמ"ק.

כא. קרני אור.

כב. ובוהר חי ביאר על דרך העבודה את החסרון שבפרישת
הנזיר מן הגבורות, וז"ל: ובאמת צריכין לעבוד להש"י בכל אלו
מדריגות, להמתיק הדינים לקבל הכל באהבה, ולעבוד להש"י
בשני יצרים ביצר הרע המלהיב לבבות באש קדוש שלהבת יה
בחזוֹנָת דשְׁמֵעֵתָא, ונזיר ג"כ עובד הש"י בכל אלה, אלא בלי
התעוררת עובדא כלל, ובאמת 'חטא על הנפש' ועיי"ש עוד.

כז. רמ"ק.

יז. רמ"ק וקרני אור. וז"ל הארז"ל (מב"ש ש"ג ח"ב פט"ו): והנה נודע
שיש שלשה אלהים בויכולו, שהם בינה גבורה מלכות שכל אחד
נקרא אלהים.

יח. וכדעת רבי אליעזר הקפר (נזיר כב ובכ"ט), שהפסוק מדבר אף
בנזיר שלא נטמא ומכל מקום צריך כפרה, כי אף שלא חטא, כיון
שציער את עצמו מן היין צריך כפרה. עפי" דמשק אליעזר.

יט. רמ"ק, כדברי הוזהר להלן.

אִי הָכִי, אִמָּאִי וְכִפָּר עָלָיו, בְּגִין דְּהִשְׁתָּא קָא אֲתִיָּא לְאַתְחֲבָרָא
 בְּהַדְרִיחוּ, וְלֹא מִקְבָּלָן לִיָּה הָנִי אֲתֵרִי, עַד דְּיִמְלֹךְ
 בְּכֹהֲנָא, וְיִכְפָּר עָלֶיהָ. בְּגִין דְּאִיהוּ שְׂדֵי לֹון לְבַר בְּקַדְמִיתָא,
 בִּינֵן דְּהִשְׁתָּא אֲתִי לְגַבְיָהּ, בְּעֵי לְאַתְחֲבָרָא תִקְוָנָא דְכִפְרָה,
 וְיִקְבָּלָן לִיָּה, וְדָא הוּא רְזָא דְמַלְכָּה (ודאי בכלא).

הַפְּתָר וְהַפְּבֹד

והכהן יכפר עליו, כי על ידי הקרבת קרבנותיו
 ימשיך את ההארות שהחסיר הנזיר בימי נזרו,
 ויקשר את הארת הבינה והגבורה במלכותו.^ב
 והטעם שאין בחינת הדין רוצה לקבל את הנזיר
 עד שיביא כפרה, והלא כונתו היתה
 לטובה^ב, להתעלות אל מדרגת אריך אנפין^ב,
 אלא בְּגִין דְּאִיהוּ שְׂדֵי לֹון לְבַר בְּקַדְמִיתָא
 - מפני שהוא השליך אותם [את הדינים]
 בתחילה לחוץ, והניחא אם היה נשאר תמיד
 במדרגה נעלה זו שעלה אליה, אז לא היה
 צריך כפרה^ל, אך בִּינֵן דְּהִשְׁתָּא אֲתִי לְגַבְיָהּ
 - כיון שעכשיו הוא בא וחוזר אליהם, אזי בְּעֵי
 לְאַתְחֲבָרָא לֹון^ל - הוא צריך לחבר את
 הגבורות והדינים אל המלכות^ב, על ידי תִקְוָנָא
 דְכִפְרָה - התיקון כפרה שנעשה בהבאת
 קרבנותיו, וְיִקְבָּלָן לִיָּה - ואז יקבלו אותו גם
 בחינת הדינים, וְדָא הוּא רְזָא דְמַלְכָּה - וזה
 הוא סוד הדבר^ב. (ודאי בכלא).

נתבאר שחיבת 'הטא' אין משמעותו מלשון עוון, אלא
 מלשון חסרון. מכיון שעלה אל בחינת אריך אנפין שכולו
 רחמים, פורש לגמרי מכל בחינות הדין, על כן מנע וחיסר
 מן המלכות את הארת דיניה. עתה יבאר שאם אכן לא
 חטא הנזיר, ואדרבה נתעלה עד בחינת אריך אנפין^ב, למה
 הוציא הכתוב בלשון 'כפרה'.

אִי הָכִי - אם כן הוא, כפי שבארנו, שהנזיר לא
 חטא, אִמָּאִי - למה כתוב בו 'וְכִפָּר עָלָיו',
 והרי אין כפרה בלא חטא^ב. ומתרץ שכיון
 שמדובר בנזיר טהור שהשלים ימי נזירותו וצריך
 להביא קרבנותיו^ב, בְּגִין דְּהִשְׁתָּא קָא אֲתִיָּא
 לְאַתְחֲבָרָא בְּהַדְרִיחוּ - מפני שעכשיו בא
 להתחבר עמהם, דהיינו עם בחינת הדין, שהרי
 כעת פורש מנזירותו ונעשה כשאר אנשים
 שאחוזים גם במידת הדין^ב, וְלֹכֵן עֵכְשִׁי לֹא
 מִקְבָּלָן לִיָּה הָנִי אֲתֵרִי - אין מקבלים אותו
 המקומות האלו, שהם בחינות הדין כלומר
 שהספירות הללו לא נותנים לו כח שיוכל
 להמשיך השפעות מהם, עַד דְּיִמְלֹךְ בְּכֹהֲנָא -
 עד שיתיעץ תחילה עם הכהן, וְיִכְפָּר עָלֶיהָ -

מקורות וציטוטים

אלא ממשיך לה מן הספירות שבקו ימין, הם החכמה והחסד. ועתה
 שבא להתחבר אל קו השמאל, צריך להביא קרבן, בכדי שיוכל
 להמשיך גם מספירות הבינה וגבורה.
 ל. וז"ל מהרח"ו: דומה לאיש אחד אשר לא הלך לבקר פני
 אהובו כמה ימים, ואח"כ לא יכול לעמוד בדבורו וחזר אליו,
 כי ודאי כיון שתחלה לא רצה ללכת אליו גם שהיה לכוונה
 טובה, עם כל זה עתה כי לא עמד בדבורו וחזר אליו, צריך
 לחלות פניו שיקבלו, כי יאמר לו איך עלה בדתך להניחני
 ולהתחסד ולהתקדש ולהתאחד במעלה גבוה ממעלתך, ועתה
 כאשר צר לך שבת אלי, ולכן צריך להביא קרבן להתרצות
 לפני.

ב. מקדש מלך.
 ב. רמ"ק.
 ב. עפ"י מהרח"ו, מקדש מלך, וקרני אור.
 ב. עפ"י קרני אור.
 ב. עפ"י רמ"ק.
 ב. עפ"י מהרח"ו.
 ב. מקדש מלך.
 ל. קרני אור [וכ"מ במהרח"ו]. וכתב: וסוד זה הוא נפלא ונורא
 מאוד, וראוי להסתיר.
 ל. תיבה זו נתוספה עפ"י הגהת העטרת צבי.
 ל. רמ"ק, וביאר, שהנזיר בימי נזירותו אינו בודל ממידת המלכות,

מחיים את תורת הקדמונים:

לראשונה ביאור מופלא על ספרו של
הקדמון רבי מאיר עראמה זיע"א
בנו של בעל "עקרת יצחק" זיע"א

שקיעה

לצורך

זריחה

"מאיר הנהלורת" המבואר תרגום

צורה לספרו המהולל
של גדולי הקדמונים

ביאור נרחב | ציונים והשוואות | אלפי מראי מקומות |
פיסוק וניקוד | הקדמות מופלאות | פרקי תולדות ומבוא
כותרות משנה | עימוד מרהיב עין

תור הוחב של יהודי ספרד שקע בקדרות עם גירושם,
וכנבאת חוזה שרטט החכם הקדמון רבי מאיר עראמה
זיע"א בביאורו השלם על ספר תהילים נחמה חרשה: כל
השקיעות הם לצורך זריחות חדשות טולות יותר. ענע
הרואות שבעקבות הגירוש התפורו צדיקי ספרד לכל
הארצות ובכך האירו פני כל העולם. כבריה התיכון שור
רביע בתהילות יוד המלך הארה חרשה ללכבות הנשברים
באוקיי גלויות ענע: השקיעה בדלי-גלות הוא כדי להוריה
ישועה גדולה יותר. "גלות" כדי ש"לי יהושע".

ארה"ב: 437-0054 (718)
אירופה: 44-20-8806-0176
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות:
1800-22-55-66

לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' טל
ארמזנד שיחי' בן איזה < רונית בת ינינה יעל > בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחיז
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

לעילוי נשמת

צילה בת דורה ומאיר ע"ה

קרוב אליך הדבר מאד

אדמיד הרב הקדוש והטהור מוהר
לוי יצחק זצוקלהה מאווייערנא נכד חושיר
דיוול אש אנוכ' גשוך ישראל סרוויז ורבה

מקום גנותו של הרה"ק רבי לוי יצחק מאווייערנא בעל 'בך יברך ישראל'

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
- מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 והגליון בדרך אליך